

FAKTA

O N Ě M E C K U

Zahraniční politika · Společnost · Věda · Ekonomika · Kultura

**Fakta o
Německu**

OBSAH

NĚMECKO PŘEHLEDNĚ

Federální republika	6
Znaky & symboly	8
Demografie	10
Geografie & klima	12
Parlament & politické strany	14
Politický systém	16
Spolková vláda	18
Slavní Němci	20

STÁT A POLITIKA

Úspěšné reformy	22
Federální stát	26
Aktivní politika	30
Pestrá škála participace	32
Politický Berlín	34
Živá kultura paměti	36

ZAHRANIČNÍ POLITIKA

Civilní mocnost	38
Aktivní prosazování míru	42
Obhájce evropské integrace	46
Ochrana lidských práv	50
Partnerství v sítích	54
Trvale udržitelný rozvoj	56

HOSPODÁŘSTVÍ A INOVACE

Přitažlivá lokalita	58
Globální aktér	62
Progresivní trhy a inovace	66
Trvale udržitelná ekonomika	70
Digitální agenda	72
Ceněný obchodní partner	74
Atraktivní trh práce	76

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A KLIMA

Průkopník v politice ochrany klimatu	78
Iniciátor spolupráce v ochraně klimatu	82
Generační projekt energetické revoluce	84
Greentech jako odvětví budoucnosti	88
Energetická revoluce	90
Životně důležitá rozmanitost	92

VZDĚLÁNÍ A VĚDA

Silné zázemí pro vědu	94
Dynamické vysoké školství	98
Ambiciózní špičkový výzkum	102
Vědecké sítě	106
Angažovaná zahraniční vědecká politika	108
Výzkum v extrémních podmínkách	110
Atraktivní školský systém	112

SPOLEČNOST

Pestrost obohacuje	114
Německo dává migraci novou tvář	118
Rozmanité způsoby života	122
Angažovaná občanská společnost	126
Silný sociální stát	128
Volný čas a cestování	130
Svoboda vyznání	132

KULTURA A MÉDIA

Živý kulturní národ	134
Inovativní kreativní průmysl	138
Kulturní dialog	140
Otevřené postoje	142
Bouřlivá proměna médií	146
Světové dědictví v německu	150
Atraktivní jazyk	152

ŽIVOTNÍ STYL

Rozmanitá země	154
Kvalitní život ve městě	158
Cestovní ruch	160
Sportovní výzvy	164
Pamětihodnosti Berlína	168
Požítky a odpočinek	170

OBRAZOVÝ REJSTŘÍK

REJSTŘÍK	173
TIRÁŽ	176

PŘEDMLUVA

Čím se vyznačuje německá politika, ekonomika, společnost, věda a kultura? Fakta o Německu jsou pozvánkou k seznámení se s touto moderní a otevřenou zemí. Příručka přináší zevrubné základní informace a pomáhá v orientaci zahraničním čtenářům, pro které byla speciálně připravena. Na ploše devíti kapitol umožňuje pochopit německou společnost a představuje, o jakých modelech a řešeních se v dobách společenských a politických změn diskutuje. Zcela přepracované nové vydání se za-

bývá především současnými tématy – historické a institucionální souvislosti nehrají hlavní roli. Aby texty měly co nejvyšší užitnou hodnotu, byly doplněny o zcela aktuální data.

Nová Fakta o Německu přinášejí na internetu rozsáhlou digitální nabídku, která prohlubuje témata v tištěné verzi příručky. Vznikající komunita kolem Fakt o Německu, do níž vás srdečně zveme, má podporovat dialog a sloužit k výměně názorů. ■

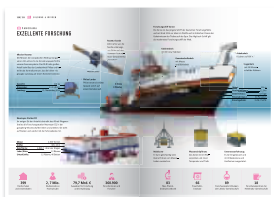
Poznejte a zažijte Německo – díky crossmediálním Faktům o Německu

RODINA PŘÍRUČEK FAKTA

Úvod: Informativní přehled umožňuje rychle se zorientovat v tématu kapitoly a v aktuálních trendech.

Téma: Faktografické texty přinášejí hlubší a širší kontext nejdůležitějších aspektů.

Panorama: Komplexní informační grafiky doplňují a přehledně vizualizují všechny kapitoly.

PŘÍRUČKA

Nové vydání příručky Fakta o Německu přináší v devíti kapitolách různé pohledy na dnešní Německo. Každá z devíti kapitol je členěna stejně: začíná „Úvodem“ obsahujícím základní informace o tématu. Následující části pak detailně informují o jeho různých aspektech. Každá kapitola obsahuje také odkazy na další zdroje informací a crossmediální nabídky.

- Příručka v 19 jazycích
- Devět kapitol
- Různé informační úrovně
- Odkazy na další informační zdroje
- Důležití aktéři u každého tématu
- Propojení print-to-web promoci aplikací rozšířené reality

FAKTA PRO MLADÉ DOSPĚLÉ

Jak se mohou mladí lidé seznámit s Německem? Jak jim Německo přiblížit; co by měli mladí naděšní lidé vědět? Šestasedmdesátistránková příručka Fakta pro mladé přináší informace v 9 jazycích – i na internetu.

facts-about-germany.de

facts-about-germany.de:

Moderní design a koncentrované informace.

DIGITAL

Zcela nová internetová verze **facts-about-germany.de** je klíčovým prvkem obsáhlé multimediální digitální nabídky. Díky uživatelsky příjemnému designu ji lze optimálně využívat i na mobilních zařízeních. Do rodiny příruček Fakta patří i elektronické vydání a verze pro čtečky. Informační nabídku facts-about-germany.de na všech komunikačních kanálech navíc dynamicky rozšiřujeme, pravidelně doplňujeme a aktualizujeme.

- Nabídka v 19 jazycích
- Video a interaktivní grafiky
- Doplňující kapitola „Německé dějiny“
- Obsáhlé informace o kontextu
- Pravidelné doplňování obsahu o důležitá politická, společenská a kulturní témata

VIDEO AR APP

Doplňkový digitální materiál

1. Stáhněte si na své mobilní zařízení zdarma aplikaci „AR Kiosk“, která je k dostání na iTunes a Google Play.
2. Otevřete aplikaci a podržte svůj smartphone nebo tablet nad ikonkou Video & AR APP (str. 23, 39, 59, 79, 95, 115, 135, 155). Za těmito stránkami jsou pro vás připraveny další digitální obsahy.
3. Jakmile aplikace obrázků rozpozná, bonusový obsah se automaticky otevře.

VÍTEJTE V COMMUNITY

Kdo se chce dozvědět o Německu ještě něco navíc a zůstat „up to date“, může se připojit ke skupině Fakta o Německu – community. Členům sítě bude mj. exkluzivně zasílán zpravodaj Fakta-news-letter. Přihlásit se můžete na internetu.

NĚMECKO PŘEHLEDNĚ

Federální republika • Znaky & symboly • Demografie •
Geografie & klima • Parlament & politické strany • Politický systém •
Spolková vláda • Slavní Němci

FEDERÁLNÍ REPUBLIKA

Německo je federální spolkový stát. Jak stát, tak i každá ze 16 spolkových zemí mají své vlastní kompetence. Spolkové země mají ve své kompetenci oblast vnitřní bezpečnosti, školství, vysokého školství, kultury a komunální správy. Administrativy jednotlivých spolkových zemí ovšem implementují kromě svých vlastních zákonů také legislativu federální. Díky svému zastoupení ve Spolkové radě se vlády spolkových zemí přímo podílejí na legislativních procesech státu.

Německý federalismus je více než jen státní uspořádání. Je zároveň odrazem decentralní kulturní a hospodářské struktury země, jejíž kořeny sahají hluboko do minulosti. Spolkové země jsou kromě své politické funkce také nositeli výrazných regionálních identit. Silné postavení spolkových zemí bylo zakotveno v ústavě již v roce 1949; díky sjednocení v roce 1990

vzniklo pět nových spolkových zemí: Braniborsko, Meklenbursko-Přední Pomoransko, Sasko, Sasko-Anhaltsko a Durynsko. Nejlidnatější spolkovou zemí je Severní Porýní-Vestfálsko se 17,6 miliony obyvatel, největší zemí je díky své rozloze 70.550 km² Bavorsko; hlavní město Berlín má 3.838 obyvatel na čtverčný kilometr, a je tudíž nejhustěji osídlenou oblastí. Jistou zvláštností jsou tři městské státy. Státní území každého z nich odpovídá území jednoho velkoměsta, konkrétně Berlína, Brém a Hamburku. Nejmenší spolkovou zemí jsou Brémy o rozloze 419 km², na které žije 657.000 obyvatel. Bádensko-Württembersko patří k ekonomicky nejsilnějším regionům Evropy. Sársko bylo po druhé světové válce částečně suverénní zemí pod francouzským protektorátem a ke Spolkové republice Německo se jako desátá spolková země připojilo až 1. ledna 1957. ■

16 spolkových zemí

● Zemské hlavní město

Spolková orlice

Státním symbolem Německa s nejdelší tradicí je spolková orlice. Orlici v různé úpravě mají ve svém znaku spolkový prezident, Spolková rada, Spolkový ústavní soud i Spolkový sněm. Symbol orlice nalezneme také na mincích a reprezentačních dresech německých sportovních svazů.

Ústava

Základní zákon schválený v roce 1949 v Bonnu byl zpočátku myšlen jen jako provizorium. Po sjednocení v roce 1990 byl převzat jako ústava definitivní. 146 článků ústavy je nadřazeno všem ostatním německým právním normám a určují základní státní systémová a hodnotová rozhodnutí.

Vlajka

Barvy státní vlajky, černá, červená a zlatá, jsou zakotveny v ústavě. V roce 1949 se tímto ustanovením navázalo na tradici vlajky německé první republiky z roku 1919. Nacisté ji používat přestali a nahradili ji hákovým křížem.

Státní svátek

Smlouva o sjednocení z roku 1990 stanovila na 3. říjen státní svátek nazvaný Den německé jednoty. Tento den je jediným státním svátkem, který je zakotven ve spolkovém právním řádu.

Měna

Od 1. ledna 2002 je jediným platebním prostředkem v Německu euro, které nahradilo německou marku používanou od roku 1948. Ve Frankfurtu nad Mohanem, německé finanční metropoli, má své sídlo mimo jiné i Evropská centrální banka (ECB).

Doména

Doména .de je v Německu nejrozšířenější a současně celosvětově nejoblíbenější národní doménou. Mezinárodní předvolba +49 umožňuje telefonní spojení s 99,9% domácností na pevných linkách či mobilních číslech.

Národní hymna

Německá národní hymna se skládá výhradně ze třetí sloky

„Písně Němců“, jejímž autorem je August Heinrich

Hoffmann von Fallersleben (1841). Melodii hymny

složil Joseph Haydn (1796/97).

DEMOGRAFIE

Pro demografický vývoj jsou příznačné tři hlavní trendy: nízká porodnost, rostoucí střední délka života a stárnutí společnosti. Nejvyšší porodnost zaznamenalo Německo v roce 1964, kdy se narodilo 1,357 dětí; od té doby se porodnost propadá (v roce 2014 se narodilo 715.000 dětí). Od roku 1975 se počet narozených dětí připadajících na jednu ženu drží s mírnými výkyvy na čísle 1,3. Již 35 let je tedy generace dětí zhruba o třetinu méně početná než generace rodičů. Padesátníků je dnes dvakrát více nežli novorozenců. Střední délka života se ovšem prodlužuje. U mužů činí v průměru 77 let, u žen 82.

Závažné dopady demografických změn na vývoj ekonomiky a sociální systémy zmírňuje imigrace. 20,3 % lidí žijících v Německu (16,4 milionů) má přistěhovalecký původ. 9,2 milionů těchto lidí má německý pas, 7,2 milionů jsou cizinci. Jako „starousedlíci“ jsou uznáváni příslušníci čtyř národnostních menšin, kterým se dostává mimořádné ochrany a podpory: dánská menšina (50.000) a fríská etnická skupina (60.000) v severním Německu, Lužičtí Srbové (60.000) podél německo-polské hranice a němečtí Sinti a Romové (70.000). ■

PRŮMĚRNÁ DÉLKA ŽIVOTA

82 let / 77 let

ženy

muži

POČET PŘISTĚHOVAJCŮ V ROCE 2013

1.226.000

POČET VYSTĚHOVAJCŮ V ROCE 2013

789.000

POČET DOMÁCNOSTÍ

40,2 mil.

POČET OBYVATEL

81,2 mil.

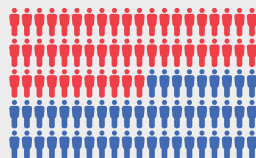
ROZDĚLENÍ PODLE POHLAVÍ

41,4 mil.

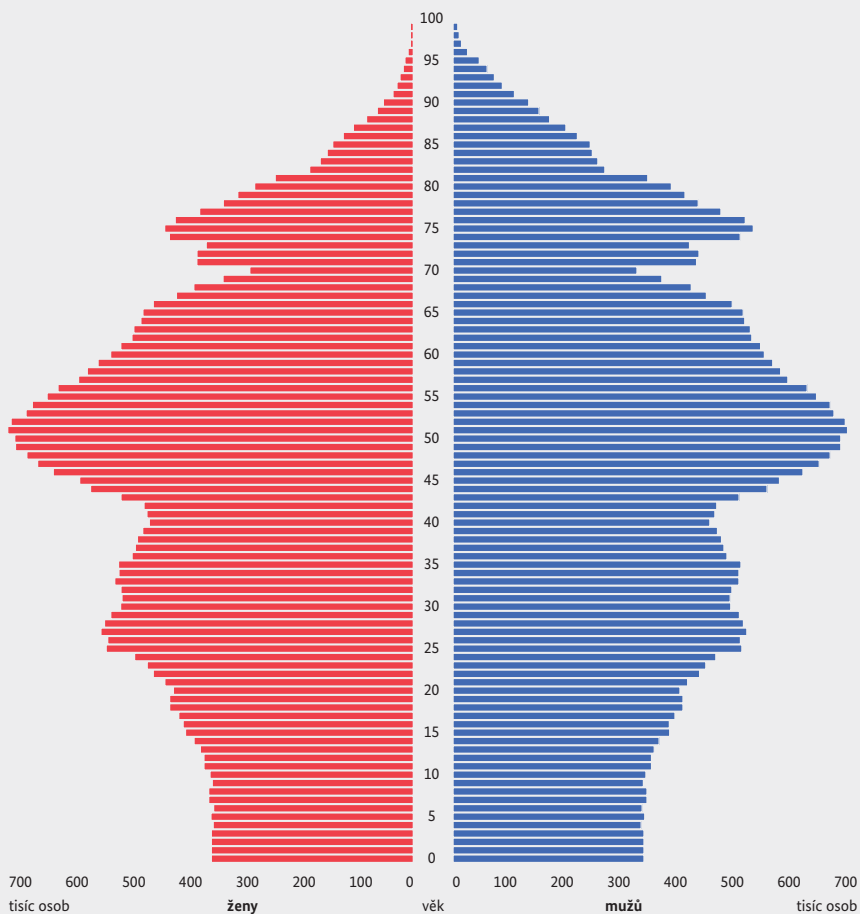
žen

39,8 mil.

mužů

VĚKOVÁ STRUKTURA

GEOGRAFIE & KLIMA

Německo leží uprostřed Evropy a své hranice sdílí s devíti státy. Žádná evropská země nemá více sousedů. Na severu má Německo přístup k Baltskému a Severnímu moři, na jihu hraničí s Alpami. Nejvyšší horou je bavorská Zugspitze vysoká 2.962 metrů n.m. Nejnižší místo na pevnině se nachází poblíž obce Neuen-dorf-Sachsenbande ve spolkové zemi Šlesvicko-Holštýnsko 3,54 m pod hladinou moře. Po Francii, Španělsku a Švédsku je Německo s rozlohou 357.340 km² čtvrtou největší zemí Evropské unie (EU). Téměř třetina jeho rozlohy je zalesněná, více než 2% jeho plochy tvoří jezera, řeky a další vodstvo. Nejdelší řekou je Rýn, který tvoří na jihozápadě hranici mezi Německem a Francií a dále na sever pak protíná města Bonn, Kolín nad Rýnem a Düsseldorf. Druhá nejdelší řeka, Labe, propojuje Drážďany, Magdeburg a Hamburk a ústí do Severního moře.

Klima v Německu je mírné. Průměrné teplotní maximum v červenci je 21,8 °C, minimum v témže období je 12,3 °C. V lednu pak činí maximální teplota v průměru 2,1 °C a minimální -2,8 °C. Nejvyšší teplota od počátku zaznamenávání počasí byla naměřena 5. července 2015 v Kitzingen am Main a dosáhla hodnoty 40,3 °C. ■

POLOHA

střední Evropa

PLOCHA

357.340 km²

HLAVNÍ MĚSTO

Berlín

891,70 km²

POČET HODIN SLUNEČNÍHO SVITU

1.670

SRÁŽKY

729 l/m²

PEVNINSKÉ POBŘEŽÍ

1.200 km

NEJDELŠÍ ŘEKA

Rýn

865 km na území Německa

PLOCHA LESŮ

114.191 km²

NEJVYŠŠÍ HORA

Zugspitze

2.962 m

PARLAMENT

Německý spolkový sněm volí oprávnění voliči, tedy občané, kteří již dosáhli věku 18 let, každé čtyři roky ve svobodných a přímých volbách tajným hlasováním. Polovina z minimálního počtu 598 mandátů je přidělována na základě počtu hlasů odevzdaných zemským kandidátním listinám politických stran, druhá polovina na základě hlasů odevzdaných jednotlivým kandidátům ve 299 volebních okresech. V německém volebním systému je velmi obtížně dosažitelná možnost sestavení vlády jen jednou politickou stranou. Obvykle tedy vznikají koalice. Aby se sestavení většiny nekomplikovalo přítomností malých a nejmenších stran, je možnost jejich zastoupení ve Spolkovém sněmu podmíněna blokační doložkou v podobě pětiprocentní hranice. V současném Spolkovém sněmu je zastoupeno pět politických stran: CDU, CSU, SPD, Levice (Die Linke) a Sdružení 90/Zelení (Bündnis 90/Die Grünen). Již od prvních voleb do Spolkového sněmu konaných v roce 1949 tvoří CDU a její bavorská sesterská strana CSU společnou frakci. Svobodná demokratická strana (FDP) v roce 2013 ve volbách nepřekonalá pětiprocentní hranici a poprvé od roku 1949 není zastoupena ve Spolkovém sněmu. Současná spolková vláda je tvořena koalici CDU/CSU a SPD, spolkovou kancléřkou je Dr. Angela Merkelová (CDU), vicekancléřem Sigmar Gabriel (SPD) a spolkovým ministrem zahraničí Dr. Frank-Walter Steinmeier (SPD). Parlamentní opozici tvoří Levice a Zelení. ■

Politické strany

Křesťanskodemokratická unie Německa

457.488 členů

Volební výsledek v roce 2013: 34,1%

Sociálně demokratická strana Německa

459.902 členů

Volební výsledek v roce 2013: 25,7%

Levice

60.547 členů

Volební výsledek v roce 2013: 8,6%

Sdružení 90/Zelení

60.329 členů

Volební výsledek v roce 2013: 8,4%

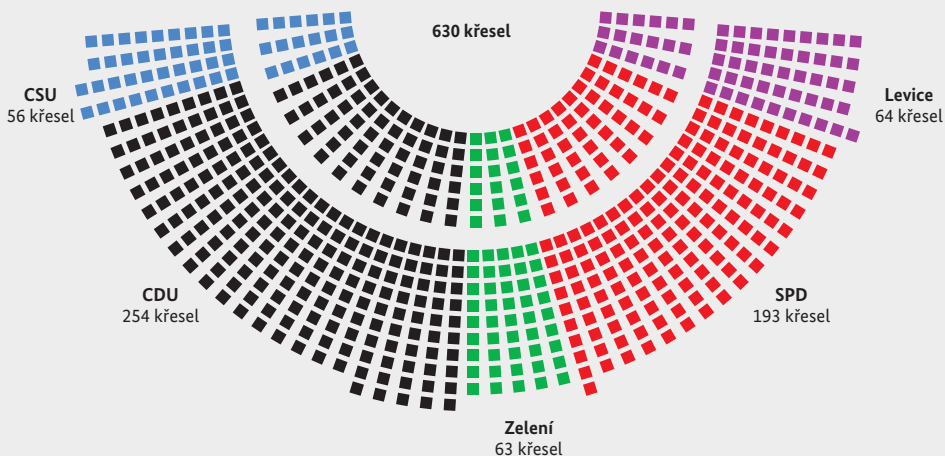
Křesťanskosociální unie

146.536 členů

Volební výsledek v roce 2013: 7,4%

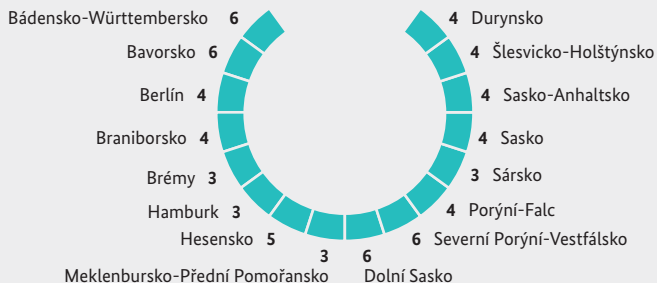
Spolkový sněm

Spolkový sněm má minimálně 598 členů plus tzv. převislé a vyrovnávací mandáty. 18. Spolkový sněm zvolený v roce 2013 má 630 poslanců.

Spolková rada

Spolková rada je jedním z pěti stálých ústavních orgánů. Představuje parlamentní zastoupení spolkových zemí. Členy Spolkové rady tvoří 69 reprezentantů zemských vlád. Každá spolková země má minimálně tři hlasy, spolkové země s největším počtem obyvatel mohou mít hlasů až šest.

POLITICKÝ SYSTÉM

Protokolárně nejvyšším představitelem Německa je spolkový prezident. Na druhém místě v protokolárním pořadí je předseda Spolkového sněmu. Zástupcem spolkového prezidenta je předseda Spolkové rady, v jehož funkci se po jednoletých obdobích střídají ministerští předsedové jednotlivých spolkových zemí. Institucí s největším politickým vlivem je Úřad spolkového kancléře. Mezi vysoké představitele patří i předseda Spolkového ústavního soudu. ■

Joachim Gauck, narozen 1940, bezpartijní, spolkový prezident od března 2012

Dr. Angela Merkelová, narozena 1954, CDU, spolková kancléřka od listopadu 2005

Dr. Norbert Lammert, narozen 1948, CDU, předseda Spolkového sněmu od roku 2005

Dr. Andreas Voßkuhle, narozen 1963, předseda Spolkového ústavního soudu

Lid

volí

Oprávněnými voliči jsou všichni státní občané Německa od 18 let věku. Své poslance volí ve všeobecných, přímých, svobodných a rovných volbách tajným hlasováním.

volí

zemské parlamenty

Volební období zemských parlamentů trvá zpravidla pět let. Kompetence a organizaci zemských parlamentů upravují ústavy jednotlivých spolkových zemí.

jmenuje

volí

zemské vlády

Zemské vlády jsou voleny příslušnými zemskými parlamenty v tajném hlasování. Zemskými parlamenty mohou být zemské vlády také svrženy.

jmenují

Spolkový sněm

Parlament je volen na čtyři roky a má 598 poslanců plus převísle a vyrovnávací mandáty. Úkolem Spolkového sněmu je legislativní činnost a kontrola vlády.

volí

Spolkový kancléř

Kancléře volí Spolkový sněm tajným hlasováním. Kancléř určuje hlavní rysy politiky a předsedá vládě.

navrhuje

Spolková vláda

Vláda se skládá ze spolkového kancléře a spolkových ministrů. Každý ministr řídí svůj rezort samostatně a na vlastní odpovědnost.

jmenuje

spolkové shromáždění

Spolkové shromáždění se schází pouze za účelem volby spolkového prezidenta, kterého volí tajným hlasováním na pětileté funkční období.

volí

volí

jmenuje

jmenuje

Spolkový prezident

Hlava státu plní především reprezentativní úlohu a zastupuje Spolkovou republiku Německo navenek. Jmenuje kancléře i spolkové ministry a podepisuje zákony.

Spolková rada

Tato sněmovna zemí se skládá 69 členů vyslaných jednotlivými zemskými vládami. Souhlas Spolkové rady je nutný ke schválení mnoha zákonů.

volí

volí

Spolkový ústavní soud

Tento soud se skládá z 16 soudců, kteří jsou voleni z poloviny Spolkovým sněmem a z poloviny Spolkovou radou, v obou případech dvoutřetinovou většinou hlasů.

SPOLKOVÁ VLÁDA

Kabinet, tedy spolkovou vládu, tvoří spolkový kancléř a spolkoví ministři. Kancléř má pravomoc určovat směřování vlády. Kromě toho se však uplatňuje princip rezortní, podle kterého jednotliví ministři řídí svá portfolia v rámci daného směřování samostatně, a princip kolegiální, podle nějž spolková vláda v případě sporných otázek rozhoduje většinově. Spolkový kabinet se skládá ze 14 ministrů a z vedoucího Úřadu spolkového kancléře. Spolková ministerstva jsou nejvyššími státními úřady příslušných rezortů. Kancléři svěřuje ústava mimořádnou úlohu: „Spolkový kancléř určuje hlavní rysy politiky a nese za ně odpovědnost.“ Úřad spolkového kancléře a spolková ministerstva zaměstnávají dohromady na 18.000 lidí. Nejvíce zaměstnanců má Spolkové ministerstvo zahraničí a Spolkové ministerstvo obrany. Osm ministerstev má své hlavní sídlo v Berlíně, šest v Bonnu. Všechna ministerstva však mají pracoviště v obou městech. ■

Spolková ministerstva

Spolkové ministerstvo hospodářství a energetiky

→ [bmwi.de](https://www.bmwi.de)

Spolkové ministerstvo zahraničních věcí

→ [auswaertiges-amt.de](https://www.auswaertiges-amt.de)

Spolkové ministerstvo vnitra

→ [bmi.bund.de](https://www.bmi.bund.de)

Spolkové ministerstvo spravedlnosti a ochrany spotřebitele

→ [bmjjv.de](https://www.bmjjv.de)

Spolkové ministerstvo financí

→ [bundesfinanzministerium.de](https://www.bundesfinanzministerium.de)

Spolkové ministerstvo práce a sociálních věcí

→ [bmas.de](https://www.bmas.de)

Spolkové ministerstvo výživy a zemědělství

→ [bmel.de](https://www.bmel.de)

Spolkové ministerstvo obrany

→ [bmvg.de](https://www.bmvg.de)

Spolkové ministerstvo pro rodinu, seniory, ženy a mládež

→ [bmfsfj.de](https://www.bmfsfj.de)

Spolkové ministerstvo zdravotnictví

→ [bmg.bund.de](https://www.bmg.bund.de)

Spolkové ministerstvo dopravy a digitální infrastruktury

→ [bmvi.de](https://www.bmvi.de)

Spolkové ministerstvo pro životní prostředí, ochranu přírody, stavebnictví a bezpečnost reaktorů

→ [bmub.bund.de](https://www.bmub.bund.de)

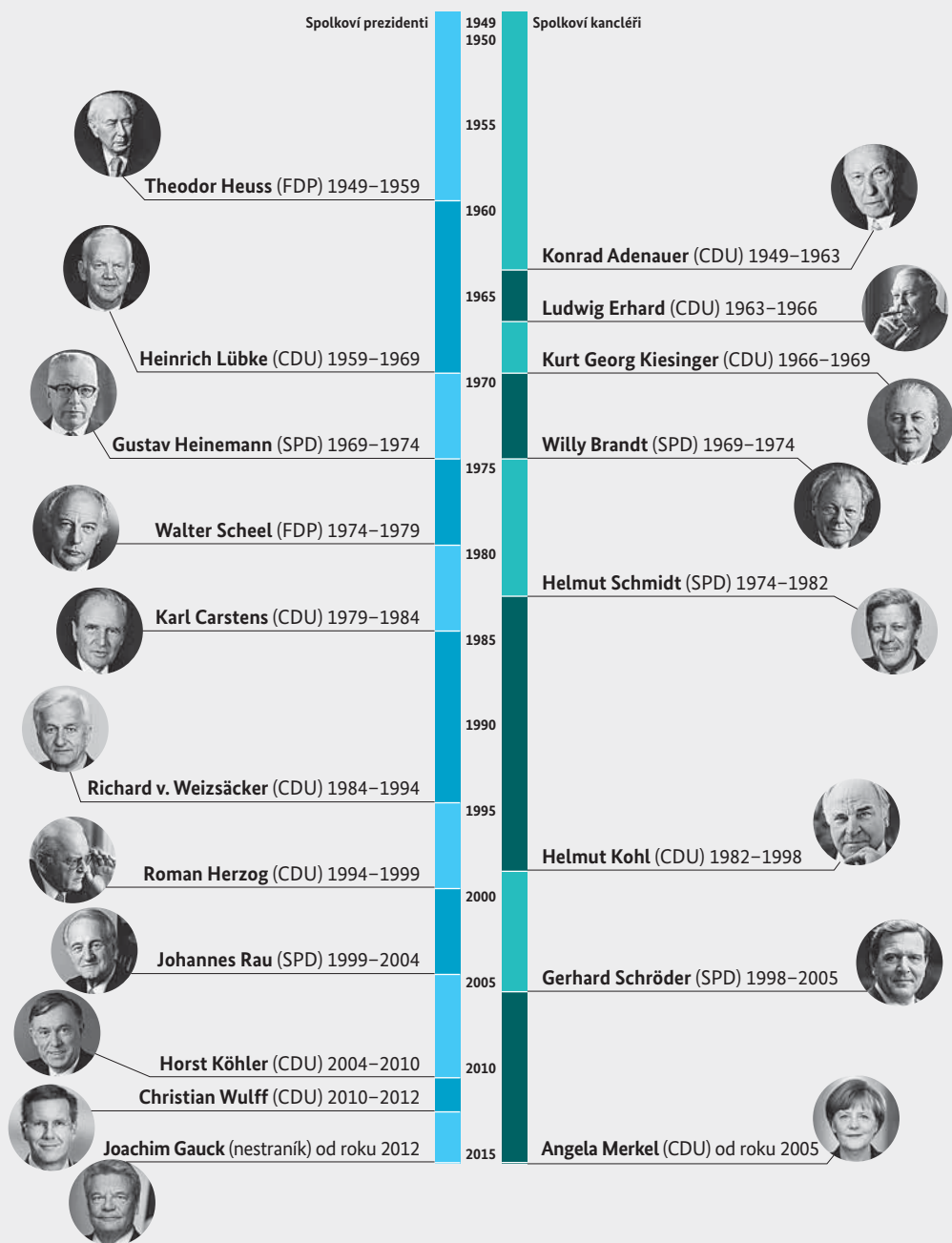
Spolkové ministerstvo školství a výzkumu

→ [bmbf.de](https://www.bmbf.de)

Spolkové ministerstvo pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

→ [bmz.de](https://www.bmz.de)

Spolkoví prezidenti & spolkoví kancléři

SLAVNÍ NĚMCI

Opěvovaní klasikové, odvážní vizionáři, pronikaví myslitelé: Německá historie oplývá mimořádnými lidmi, kteří vytvořili mimořádná díla. Mnozí z nich se proslavili daleko za hranicemi své země. Jméno jednoho z nejznámějších Němců vůbec, Johanna Wolfganga von Goetheho, šíří Goethe-Institut od roku 1951 do celého světa. V Paříži pak Maison Heinrich Heine v Cité Internationale Universitaire de Paris (CIUP) připomíná nadaného literáta, který žil v neustálém sváru se svou vlastí. Na Hudebních slavnostech v Bayreuthu se každoročně setkávají obdivovatelé Richarda Wagnera z celého světa, aby si vychutnali Prsten Nibelungův („Ring des Nibelungen“). Jména jako Humboldt a Einstein, Röntgen a Planck, Benz a Otto proslavila Německo jako zemi vědců a vynálezců.

Ženy se v dřívějších dobách mohly podobnou biografií pochlubit jen vzácně. Ale přesto takové najdeme: Clara Schumannová, Maria Sybilla Merianová, Paula Modersohn-Beckerová, Rosa Luxemburgová, Anna Seghersová nebo velká choreografka Pina Bauschová. Tyto ženy jsou dodnes považovány za vzory pro moderní společnost umožňující participaci a rovnost šancí stejnou měrou mužům i ženám, k jejímuž dosažení je i nadále zapotřebí značného úsilí. ■

Johann Wolfgang von Goethe

Básník, dramatik, učenec: Johann Wolfgang von Goethe (1749–1832) je považován za „univerzálního génia“ a skutečného klasika německé literatury.

Friedrich von Schiller

Básník svobody: Friedrich von Schiller (1759–1805) je jedním z velkých dramatiků světového divadla (Loupežníci – „Die Räuber“, Marie Stuartovna – „Maria Stuart“, Don Carlos) a významným esejistou.

Johann Sebastian Bach

Virtuoz barokní církevní hudby: Johann Sebastian Bach (1685–1750) zdokonalil přísné „umění fugy“ a vytvořil více než 200 kantát a oratorií.

Marlene Dietrich

Filmová diva: Marlene Dietrichová (1901–1992) se jako jedna z mála německých hereček stala ikonou (Modrý anděl - „Der blaue Engel“). V roce 1939 přijala tato rodačka z Berlína americké státní občanství.

Ludwig van Beethoven

Průkopník romantismu: Ludwig van Beethoven (1770–1827) se svým jasným zaměřením na formu vnesl do hudby v míře dosud nebyvalé individuální výraz a cit (Symfonie č. 9).

Thomas Mann

Mistr románu a novely: Thomas Mann (1875–1955) patří k nejvýznamnějším spisovatelům světové literatury 20. století. Za rodinný epos Buddenbrookovi („Die Buddenbrooks“) obdržel v roce 1929 Nobelovu cenu za literaturu.

Albrecht Dürer

Umělec německé renesance: Albrecht Dürer (1471–1528) z Norimberka patří k nejvýznamnějším a nejvšestrannějším osobnostem historie umění. Jeho přístup k technice dřevořezu a mědirytu byl revoluční.

Wilhelm Conrad Röntgen

Objevitel paprsků X: Wilhelm Conrad Röntgen (1845–1923) v roce 1895 ve Würzburgu objevil paprsky, které po něm byly pojmenovány jako rentgenové záření. V roce 1901 obdržel za fyziku první Nobelovu cenu. Od té doby získalo Nobelovu cenu více než 80 špičkových německých vědců.

Willy Brandt

Politik a světoobčan: Willy Brandt (1913–1992) ve funkci spolkového kancléře (1969–1974) zahájil politiku uvolňování napětí; ztělesňoval demokratické a společenské změny oněch let jako nikdo druhý – v roce 1971 obdržel Nobelovu cenu míru.

STÁT A POLITIKA

Úspěšné reformy • Federální stát • Aktivní politika •

Pestrá škála participace • Živá kultura paměti

ÚVOD

ÚSPĚŠNÉ REFORMY

Německo je 25 let po sjednocení demokratickým, hospodářsky úspěšným, globálně otevřeným státem založeným na hodnotách. Politická scéna je pestrá; demokratické strany si konkurují, ale také se vzájemně respektují a vytvářejí koalice na různých politických úrovních. Od zvolení 18. Spolkového sněmu v roce 2013 vládne Německu velká koalice složená z CDU/CSU a SPD, dvou největších politických stran v německém stranickém systému. Z 630 poslanců připadá na poslance koalice 503 parlamentních míst (CDU/CSU 310, SPD 193). Na opozici složenou ze stran Die Linke (64 mandátů) a Bündnis 90/Die Grünen (63 mandátů) zbývá v poslaneckých lavicích 127 míst – je nejmeně početnou parlamentní opozicí za více než 40 let. Spolková kancléřka Dr. Angela Merkelová úřaduje ve funkci předsedkyně vlády od roku 2005 již třetí

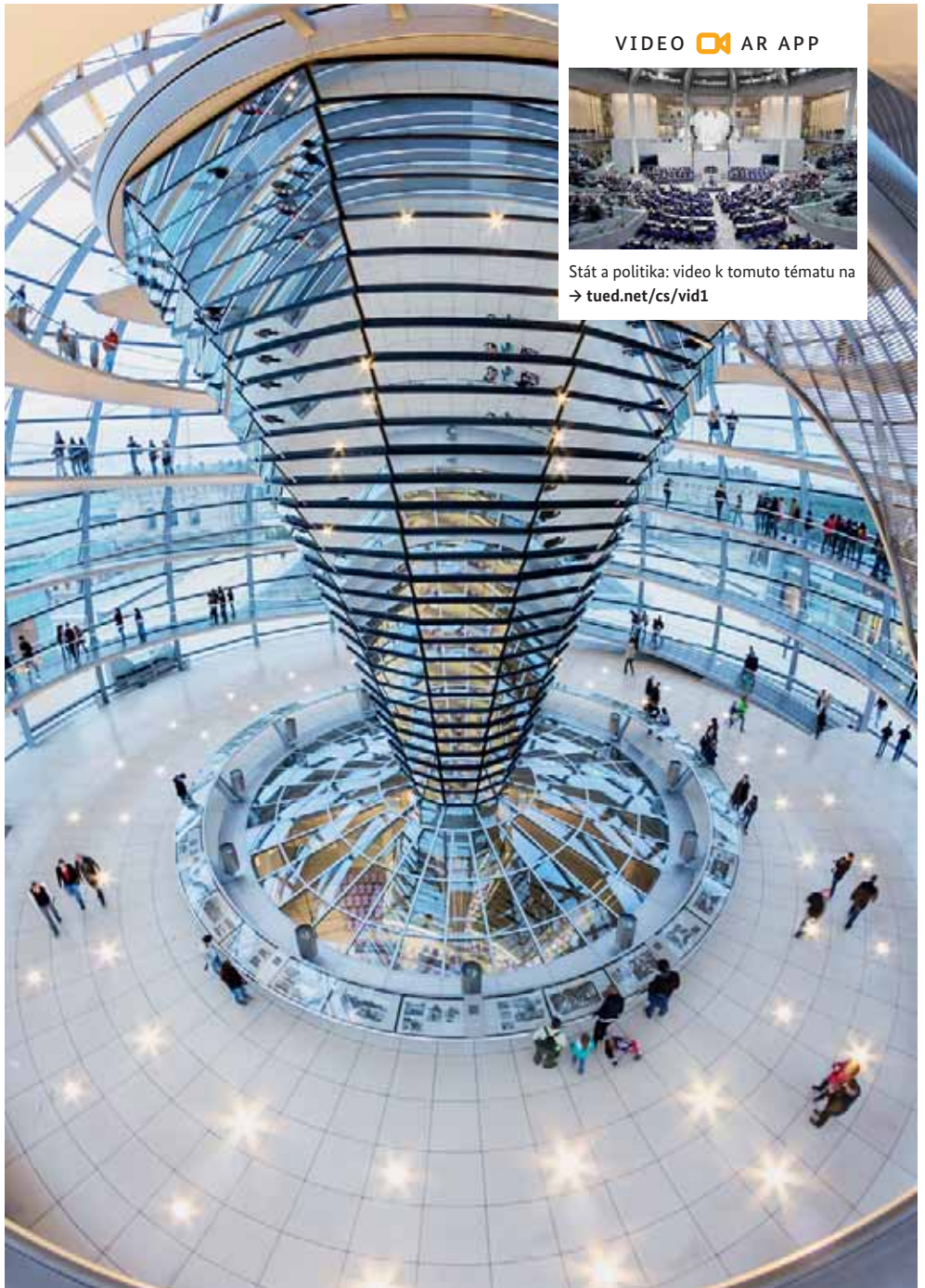
funkční období. V dějinách Spolkové republiky Německo je v této funkci první ženou. Angela Merkelová vyrůstala v dřívější NDR, kde získala doktorát z fyziky. Žebříčky magazínu Forbes z let 2014 a 2015 ji mezi nejmočnějšími ženami světa řadí na 1. místo. Významnými zástupci SPD ve vládě jsou náměstci kancléřky Sigmar Gabriel (ministr hospodářství) a Dr. Frank-Walter Steinmeier (ministr zahraničí). Spolkovou vládu tvoří 14 ministrů a ministryň odborných rezortů a vedoucí Úřadu spolkového kancléře. Základem pro společnou práci vládních stran v právě probíhajícím legislativním období do roku 2017 je koaliční smlouva, která nese název „Utvářet budoucnost Německa“.

Rok 2016 bude pro německou ekonomiku již sedmým rokem kontinuálního růstu, ►

VIDEO AR APP

Stát a politika: video k tomuto tématu na
→ tued.net/cs/vid1

Od roku 1999 je budova Říšského sněmu v Berlíně sídlem Německého spolkového sněmu. Skleněnou kupoli navrhl sir Norman Foster

- zaměstnanost se drží na rekordní úrovni, příjmy státu a systému sociálního pojištění stouply. Na spolkové úrovni se podařilo zredukovat schodek stádního rozpočtu na nulu. Postupuje energetická revoluce – obnovitelné zdroje energie jsou na nejlepší cestě stát se rozhodujícími technologiemi při výrobě elektrického proudu. Mimo jiné i díky reformě sociálních systémů z počátku tisíciletí, která nesla přízvisko Agenda 2010, Německo přestalo finanční krize po roce 2008 lépe než jiné země eurozóny.

Díky obyvatelům Německa se srůstání východu a západu, ústřední téma od roku 1990, stalo příkladem úspěchu. „Pakt solidarity II“, na který je vyčleněno 156,5 miliard eur, platí až do roku 2019. Všichni občané, kteří na východě i západě Německa platí daně, nadále společně přispívají na program „Budování východu“ takzvaným „solidárním

příplatkem“, což je dodatečný odvod, jehož výše dnes činí 5,5 % částky daně.

Německo však čekají i nové úkoly. Demografická změna a s ní spojené stárnutí a zmenšování společnosti jej – stejně jako ostatní průmyslové země – staví před velkou výzvou. I proto chce Německo usnadnit imigraci a integraci nových občanů. ■

→ INTERNET

Německý spolkový sněm

volby, poslanci, kluby

→ bundestag.de

Spolková rada

složení, úkoly, zasedání

→ bundesrat.de

Spolkový prezident

státní návštěvy, termíny, úkoly

→ bundespraesident.de

Spolkový kabinet pod vedením spolkové kancléřky Merkelové zasedá v kancléřčině úřadě každou středu v 9:30

AKTÉŘI & NÁSTROJE

Politické strany

Německo je stranickou demokracií. V 18. Spolkovém sněmu zasedá 5 stran - CDU, CSU, SPD, Die Linke a Bündnis 90/Die Grünen. Kromě toho existuje dalších 25 malých stran, které mají kvůli pětiprocentní hranici pro vstup do Spolkového sněmu na federální politiku jen omezený vliv. Některé z nich jsou ovšem zastoupeny v jednotlivých zemských sněmech. Nejvíce členů má Sociálnědemokratická strana Německa (SPD) – 461.000. Křesťanskodemokratická Unie (CDU) má přibližně 459.00 členů a její sesterská CSU v Bavorsku má 147.000 členů (2014).

→ bundeswahlleiter.de

Odbory

Německý odborový svaz (Deutscher Gewerkschaftsbund, DGB) zastřešuje 8 oborových svazů a 6,1 milionů členů. Největším oborovým svazem je IG Metall s 2,3 miliony členů, který zastupuje mimo jiné zaměstnance automobilového průmyslu. Názory odborů mají v politických debatách značnou váhu a vliv.

→ dgb.de

Průmyslové svazy

Spolkový svaz německého průmyslu (Bundesverband der Deutschen Industrie, BDI) je zastřešující organizací průmyslu. Sdružuje 36 oborových svazů a je hlasem více než 100.000 firem.

→ bdi.de

Společenská hnutí

Od 70. let se v Německu mnoho lidí aktivně angažuje v ekologických uskupeních, občanských hnutích a nevládních organizacích. Největším ekologickým svazem je s půl milionem členů Německý svaz pro životní prostředí a ochranu přírody (Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, BUND).

→ bund.net

Demoskopie

Politické klima v Německu pravidelně zjišťuje řada institutů pro výzkum veřejného mínění. Instituty jako infratest dimap, Allensbach, Forsa, Emnid a Forschungsgruppe Wahlen jsou aktivní především před volbami, ale zveřejňují i aktuální týdenní průzkumy volebních preferencí.

DIGITAL PLUS

Více informací o všech tématech této kapitoly – komentované seznamy odkazů, příspěvky, dokumenty; další informace k pojmům Spolková rada, Spolková vláda, Spolkový stát, Spolkový sněm, Spolkový ústavní soud, ústava, volební systém.

→ tued.net/cs/dig1

TÉMA

FEDERÁLNÍ STÁT

Německo je parlamentní federální demokracie. Veřejností nejsilněji vnímaný ústavní orgán, Německý spolkový sněm, občané volí přímo každé čtyři roky. K nejdůležitějším úkolům Spolkového sněmu patří zákonodárství a kontrola činnosti vlády. Na každé legislativní období volí Spolkový sněm v tajné volbě spolkového kancléře. Kancléř má v rámci Spolkové vlády pravomoc stanovovat její směřování, což znamená, že závazně určuje hlavní rysy politiky. Spolkový kancléř jmenuje spolkové ministry a z jejich řad si vybírá jednoho vicekancléře. Fakticky však vládní strany rozhodují o tom, které osoby obsadí rezorty, jež strany při

koaličním vyjednávání získaly. Pokud se koalice rozpadne, může být před koncem čtyřletého funkčního období zbaven úřadu i kancléř, neboť Spolkový sněm má právo předsedu vlády kdykoliv odvolat. V takovém případě však musí parlament při takzvaném „konstruktivním vyslovení nedůvěry“ určit jeho nástupce. Nemůže tedy nastat období bez úřadující zvolené vlády.

V Německu jsou pravidlem koaliční vlády

Podobu parlamentu rozhodujícím způsobem utváří personalizovaný poměrný volební systém. Díky tomu jsou ve Spolkovém sněmu proporcionálně ke svému volebnímu výsledku zastoupeny i menší strany. Spolková vláda byla proto dosud až na jedinou výjimku vždy sestavena koalici několika konkurenčních stran; od prvních voleb do Spolkového sněmu v roce 1949 vládlo 23 koaličních vlád. Aby se zabránilo roztržičnosti parlamentu a usnadnilo se sestavování vlád, musí strany ve volbách získat minimálně 5 % odevzdaných hlasů nebo tři přímé mandáty (tzv. pětiprocentní hranice pro vstup do Spolkového sněmu).

Federální povaha Německa se projevuje značnou samostatností 16 spolkových

SEZNAM

- Největší spolková země: Severní Porýní-Vestfálsko (17,6 mil. obyvatel)
- Nejvyšší rozpočet rezortu v rámci spolkové republiky: Práce a sociální věci (122 miliard eur)
- Největší výbor Spolkového sněmu: Výbor pro hospodářství a energetiku (46 členů)
- Nejvyšší volební účast: Volby do Spolkového sněmu v roce 1972 (91,1 %)

Na střeše Říšského sněmu v Berlíně: budovu parlamentu navštíví každý den průměrně 8.000 lidí

zemí, zejména v oblasti policie, civilní ochrany, soudnictví, vzdělávání a kultury. Města Berlín, Hamburk a Brémy jsou z historických důvodů zároveň spolkovými zeměmi. Jednotlivé spolkové země a federální úroveň jsou však jedinečným způsobem úzce propojeny, z čehož pro vlády spolkových zemí vyplývá celá řada možností participace na spolkové politice. Děje se tak především prostřednictvím druhé komory

parlamentu, Spolkové rady, která je složena ze zástupců zemských vlád. Spolková rada rovněž sídlí v Berlíně. Spolkové země s mnoha obyvateli jsou ve Spolkové radě zastoupeny silněji než menší země. Také strany, které jsou na spolkové úrovni v opozici nebo dokonce vůbec nejsou zastoupeny ve Spolkovém sněmu, mohou mít díky svému angažmá v zemských vládách vliv na spolkovou politiku, protože řada spolkových ►

- zákonů a nařízení musí být schválena Spolkovou radou. Dvě nejmenší strany zastoupené ve Spolkovém sněmu, Sdružení 90/Zelení (Bündnis 90/Die Grünen) a Levice (Die Linke), získaly poprvé post předsedy zemské vlády (v Bádensku- Württembersku a Durynsku) v roce 2011 a 2014.

Protože neexistuje jednotný termín voleb do zemských sněmů a legislativního období se liší, může během legislativního období Spolkového sněmu dojít hned několikrát ke změně mocenských poměrů ve Spolkové radě. Za nynější konstelace v komoře spolkových zemí nemá Spolková vláda ve Spolkové radě bezpečnou většinu. Ve Spolkové radě již nejsou jasně oddělené bloky, které by hlasovaly jednotně, protože v 16 spolkových zemích panuje taková rozmanitost vládních koalic, jakou spolková republika od svého vzniku ještě nezažila. Jen v Bavorsku může vládnout strana CSU sama bez koaličního partnera. Jinak spolkovým zemím vládnou

vedle koalic CDU a SPD i koalice SPD a Sdružení 90/Zelených, CDU a Sdružení 90/Zelených, SPD a Levicové strany a jedna koalice složená z Levicové strany, SPD a Sdružení 90/Zelených.

Spolkový prezident je prvním občanem státu

Protokolárně nejvyšší úřad zastává Spolkový prezident. Nevolí ho lid, ale Spolkové shromáždění, které se svolává právě za tímto účelem. Spolkové shromáždění tvoří z poloviny poslanci Spolkového sněmu a z poloviny členové zvolení zemskými parlamenty v poměru odpovídajícím jejich složení. Spolkový prezident vykonává svou funkci pět let. Znovu zvolen může být jen jednou. Od roku 2012 je Spolkovým prezidentem Joachim Gauck. Není členem žádné strany a dříve byl evangelickým pastorem v bývalé NDR. Během pokojné revoluce v roce 1989/90 se angažoval v hnutí za občanská práva. Joachim Gauck je 11. Spolkovým prezidentem od

MILNÍKY

1949

23. května schválila v Bonnu Parlamentní rada sestávající ze zástupců spolkových zemí v západních okupačních zónách Základní zákon (ústavu). 14. srpna je zvolen první Spolkový sněm.

1953

17. června protestovalo ve Východním Berlíně a NDR na milion lidí proti politickým a hospodářským poměrům. Povstání bylo potlačeno masivní vojenskou silou.

1961

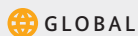
Vedení NDR uzavřelo v Berlíně přechody z východu na západ zdi a ostatním drátem. Na uprchlíky se střílí. Německé sjednocení se v dohledné době zdálo být nedosažitelným.

roku 1949. Přestože má Spolkový prezident především reprezentativní úlohu, může odmítnout podepsat zákony, o jejichž ústavnosti má pochyby. Dosaďadní prezidenti svůj vliv uplatňovali především prostřednictvím veřejných projevů, které bývají velmi sledované. Spolkoví prezidenti se zdržují stranické politiky, vyjadřují se však k aktuálním tématům a někdy vyzývají vládu, parlament nebo občany k činům. Joachim Gauck, který se označuje za občanského prezidenta, se často věnuje otázkám lidských práv, odpovědnosti Německa a rizikům ohrožujícím demokracii.

Spolkový ústavní soud v Karlsruhe bdí nad ústavou

Veřejností velice vážený Spolkový ústavní soud v Karlsruhe je velmi vlivnou institucí. Je „strážcem ústavy“ a jeho stěžejní rozhodnutí jsou závazným výkladem textu ústavy. Ve dvou senátech rozhoduje kompetenční spory mezi ústavními orgány a může prohlásit zákony za neslučitelné s

ústavou. Na ústavní soud se může obrátit každý německý občan, který v některém zákonu spatřuje porušení svých základních práv. Spolkový ústavní soud v poslední době získal velký význam v souvislosti se svými rozhodnutími ve věci postoupení některých práv Spolkového sněmu Evropské unii. ■

Office for Democratic Institutions and Human Rights, Elections of the Federal Parliament (Bundestag)

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OSCE) monitorovala na vyzvání Německa volby do Spolkového sněmu 22. září 2013. Experti OSCE se ve své zprávě zaměřili zejména na nové volební právo, které bylo při těchto volbách poprvé aplikováno a které by mělo vést ke spravedlivějšímu rozdělení mandátů ve Spolkovém sněmu.

→ osce.org

1969

Funkce Spolkového kancléře se poprvé ujímá politik, který není členem CDU – Willy Brandt. Východní politika vlády SPD a FDP vytváří rámcové podmínky pro usmíření Německa s jeho východními sousedy.

1989/90

Pokojné protesty vedou k pádu režimu v NDR. 9. listopadu se otevírá hranice na západ. Po prvních svobodných volbách 18. března se NDR 3. října 1990 připojuje ke Spolkové republice Německo.

1999

Spolkový sněm a spolková vláda se stěhují do Berlína. Budovy parlamentu stojí na obou stranách někdejší zdi. Bonn zůstává sídlem některých ministerstev a spolkových úřadů.

TÉMA

AKTIVNÍ POLITIKA

Koaliční strany si svůj vládní program koncipovaný na čtyři roky nadepsaly „Utvářet budoucnost Německa“. K utváření budoucnosti patří i plánování rozpočtu, který se dlouhodobě obejde bez vytváření nových dluhů. To by mělo Německu zajistit politickou svobodu rozhodování i v dobách hospodářské krize. Vyrovnaný rozpočet, kterého se podařilo dosáhnout v roce 2014 a 2015, považuje Spolková vláda za základ své odpovědnosti za měnovou stabilitu a chce jít příkladem svým partnerům v eurozóně.

Některé zásadní projekty vlády podporují kromě vládních stran CDU/CSU a SPD alespoň principiálně i další

strany. Například v roce 2015 byla poprvé zavedena minimální mzda závazná pro všechna odvětví, a to ve výši 8,50 eur na hodinu. Její výši bude pravidelně přezkoumávat komise složená ze zástupců odborů i firem. Z nově uzákoněné minimální mzdy profitují 4 miliony lidí.

Se širokou politickou podporou veřejnosti i parlamentu se setkala také zavedení ženské kvóty ve velkých akciových společnostech. Od roku 2016 musí být v těchto firmách minimálně 30 % míst v dozorčí radě obsazeno ženami. Nová zákonná úprava se týká 108 firem kótovaných na burze se spolumrholovací povinností. Dalšíh 3.500 firem si musí stanovit závazné cíle týkající se zvyšování podílu žen ve vedoucích pozicích. Na konci roku 2014 činil dle údajů Německého institutu pro ekonomický výzkum (Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, DIW) podíl žen v dozorčích radách dvou set největších firem 18,4 %.

Jedním z cílů sociální politiky v tomto legislativním období je „důchodový balíček“, který mimo jiné zahrnuje mateřský důchod, tj. zlepšuje sociální zajištění matek, které vychovávaly děti narozené před rokem 1992. Ústředním prvkem důchodového balíčku je

ČÍSLO

0,0 eur

činil deficit spolkového rozpočtu v roce 2014. Proti výdajům ve výši 296.500 milionů eur stojí příjmy 296.500 milionů eur. Vládnoucí velká koalice tak dosáhla historického úspěchu. Poprvé od rozpočtového roku 1969 – po 45 letech – se spolková republika nově nezadlužila.

→ bundeshaushalt-info.de

Spolkový sněm v Berlíně je politickou arénou. V 18. Spolkovém sněmu zasedá 630 poslanců

důchod od 63 let. Od 1. července 2014 mohou osoby, které minimálně 45 let přispívaly do systému zákonného důchodového pojištění, odejít do důchodu již v 63 letech, aniž by jim byl důchod krácen.

Německo je velmi atraktivní pro přistěhovalce. Jen v roce 2013 přišlo do Německa 1,2 milionu lidí. Imigraci dosud upravovalo mnoho samostatných

právních předpisů. V druhé polovině legislativního období plánuje vláda vytvořit jednoduchý, přehledný zákoník.

Dalšími prioritami programu vlády do roku 2017 jsou pokračování energetické revoluce, díky níž se Německu dosud podařilo zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie na více než 30 %, nebo budování a rozšiřování digitální infrastruktury. ■

TÉMA

ŠIROCE POJATÁ PARTICIPACE

Politické strany hrají v politickém systému Spolkové republiky Německo zásadní a privilegovanou roli. V článku 21 ústavy se píše: „Strany spoluutvářejí politickou vůli lidu.“ Ruku v ruce s tím jde závazek k vnitrostranické demokracii: předsedy, grémia a kandidáty volí na stranických sjezdech v tajné volbě delegáti vyslaní stranickou základnou.

Aby posílily vnitrostranickou demokracii, rozhodly se strany v poslední době dotazovat v důležitých otázkách svých členů přímo. Členové SPD hlasovali v roce 2013 o koaliční smlouvě a rozhodli se jednoznačně pro sestavení spolkové vlády s CDU/CSU. Ačkoliv strany v jádru zůstávají formou vyjádření společnosti, zároveň přestávají být společenským tmelem. Za CDU/CSU a SPD stojí na milion straníků – v poměru

k necelým 62 milionů oprávněných voličů se jedná o 1,7 %. Také volební účast postupně klesá. Zatímco volby v 70. a 80. letech vykazovaly pravidelně vysokou až velmi vysokou volební účast (91,1 % v roce 1972), k volbám do Spolkového sněmu v letech 2009 a 2013 přišlo jen 70,8 % respektive 71,5 % voličů.

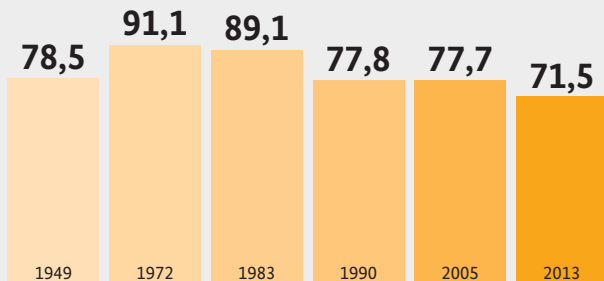
Pro mladé lidi je často atraktivnější možnost participace prostřednictvím občanských iniciativ a uskupení nebo nevládních organizací. Stále větší význam získávají také sociální média a by platformy pro politická vyjádření nebo akce. Občané se do politického procesu zapojují také cestou přímé demokracie, např. v referendech. V posledních letech jsou prostředky přímé demokracie na zemské a komunální úrovni uplatňovány a využívány občany stále častěji. ■

DIAGRAM

Klesající tendence: účast ve volbách do Spolkového sněmu (%)

Hlas lidu

V Německu se používá lehce modifikovaný personalizovaný poměrný volební systém. Každý volič má dva hlasy. První hlas dává kandidátovi strany ve volebním obvodu, druhý hlas zemskému volebnímu seznamu strany. Počet mandátů ve Spolkovém sněmu určuje počet odevzdaných druhých hlasů.

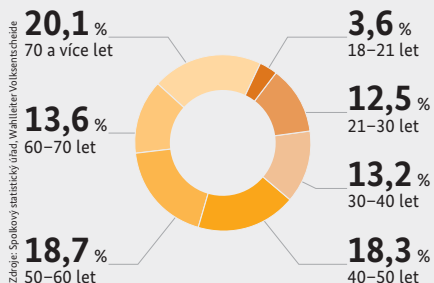

Zdroj: Spolkový statistický úřad

Na komunální úrovni jsou hojně využívány nástroje přímé demokracie, jakými jsou např. místní referenda

Věková struktura oprávněných voličů

Účast na referendech

PANORAMA

POLITICKÝ BERLÍN

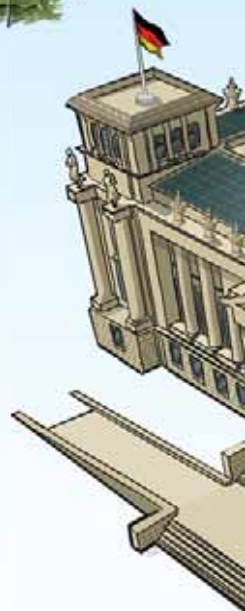
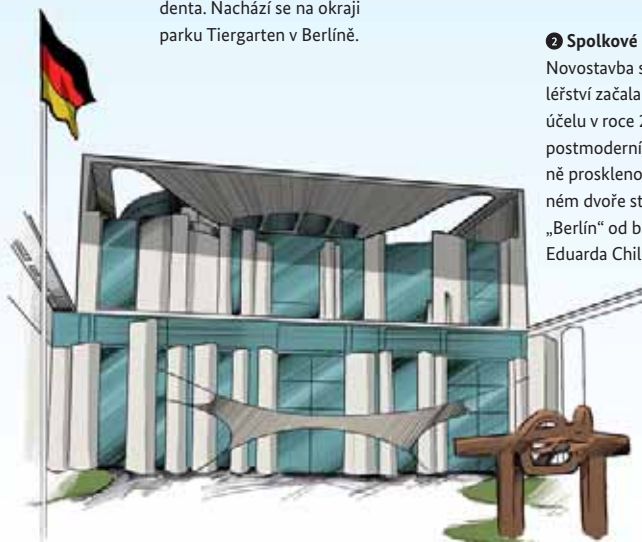

1 Zámek Bellevue

Zámek z konce 18. století je od roku 1994 prvním sídlem Německého spolkového prezidenta. Nachází se na okraji parku Tiergarten v Berlíně.

2 Spolkové kancléřství

Novostavba spolkového kancléřství začala sloužit svému účelu v roce 2001. Budova v postmoderním stylu má převážně prosklenou fasádu. Na čestném dvoře stojí ocelová socha „Berlín“ od baskického umělce Eduarda Chillida.

630

poslanců zasedá
v 18. Německém
spolkovém sněmu

36 %

poslanců Spolkového
sněmu jsou ženy

62.000.000

oprávněných voličů
se může účastnit voleb
do Spolkového sněmu

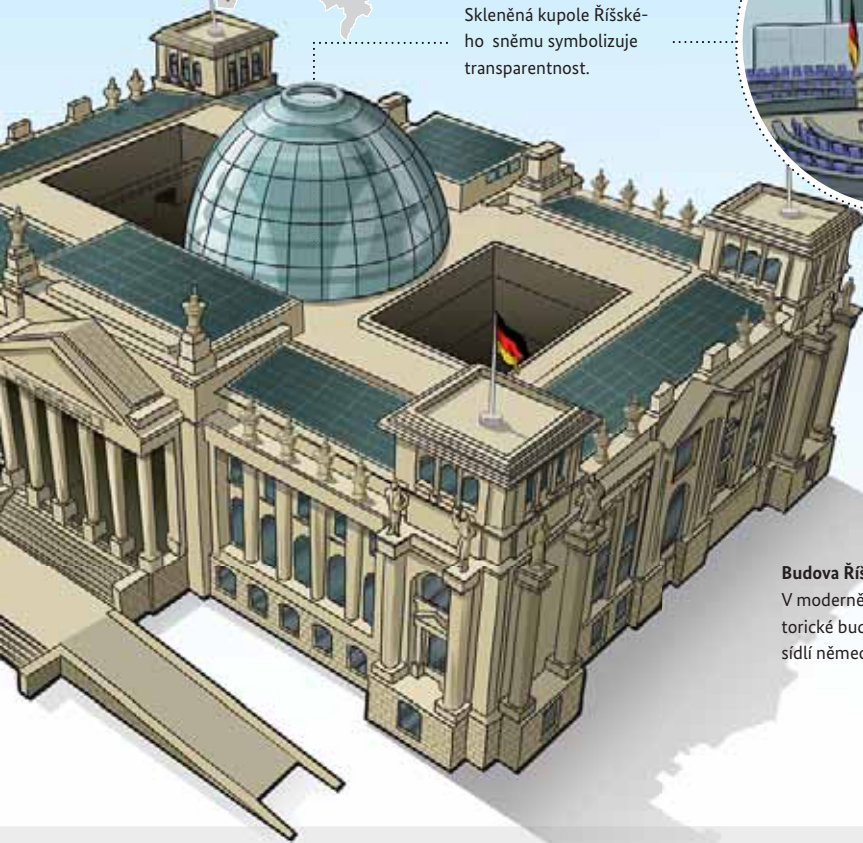
2.300.000

lidí každoročně navštíví
Spolkový sněm v Berlíně

- 11 Zámek Bellevue
- 12 Spolkové kancléřství
- 3 Německý spolkový sněm
- 4 Spolková rada
- 5 Jakob-Kaiser-Haus
- 6 Paul-Löbe-Haus
- 7 Marie-Elisabeth-Lüders-Haus

3 Německý spolkový sněm
Skleněná kupole Říšského sněmu symbolizuje transparentnost.

Budova Říšského sněmu
V moderně přestavěné historické budově z roku 1894 sídlí německý parlament.

14
ministrů a ministrů
jednotlivých rezortů
zasedá ve Spolkové vládě

23
koaličních vlád
od roku 1949

11
Spolkových prezidentů
od roku 1949

8
Spolkových kancléřů
od roku 1949

TÉMA

ŽIVÁ KULTURA PAMĚTI

V kultuře paměti Spolkové republiky Německo hraje velkou roli zpracovávání zkušenosti s válkou a diktaturou, ideologicky motivovanými zločiny a politickými křivdami 20. století, ale také připomínání obětí perzekuce. Ústředním prvkem kultury paměti, jejímž cílem je, aby si i budoucí generace uchovaly povědomí o zločinech nacismu, je péče o svědectví pamětníků. Součástí živé kultury paměti jsou četné památníky a místa vzpomínání na různé skupiny obětí po celém Německu. Například uprostřed Berlína připomíná Památník holokaustu 6 milionů zavražděných Židů Evropy.

 INFO

V mnoha městech v Německu i jinde v Evropě můžeme vidět pamětní kameny zapuštěné do chodníku, tzv.

Stolpersteine. Tyto betonové kostky o velikosti přibližně 10x10 centimetrů připomínají, že na tomto místě žili nebo pracovali židovští občané, které nacisté pronásledovali, zavraždili, deportovali nebo vyhnali. Každá kostka má na vrchní straně mosaznou tabulku, na níž jsou na památku obětí vyryta jejich jména s biografickými údaji.

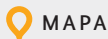
→ stolpersteine.eu

Vzpomínání v letech 2014 a 2015, kdy uplynulo 100 let od začátku první světové války a 25 let od pádu zdi, se neslo ve znamení vděčnosti. Vděčnosti spojencům protihitlerovské koalice za osvobození v roce 1945, ale také za šanci znovu vybudovat a sjednotit Německo v roce 1990. Vděk patřil i těm, kteří co by přeživší oběti holokaustu podali svědectví o zločinech – a podali demokracickému Německu po druhé světové válce ruku. Navázání diplomatických vztahů mezi Německem a Izraelem, jejichž 50. výročí se slavilo v roce 2015, se stalo jedinečným symbolem této vůle k usmíření.

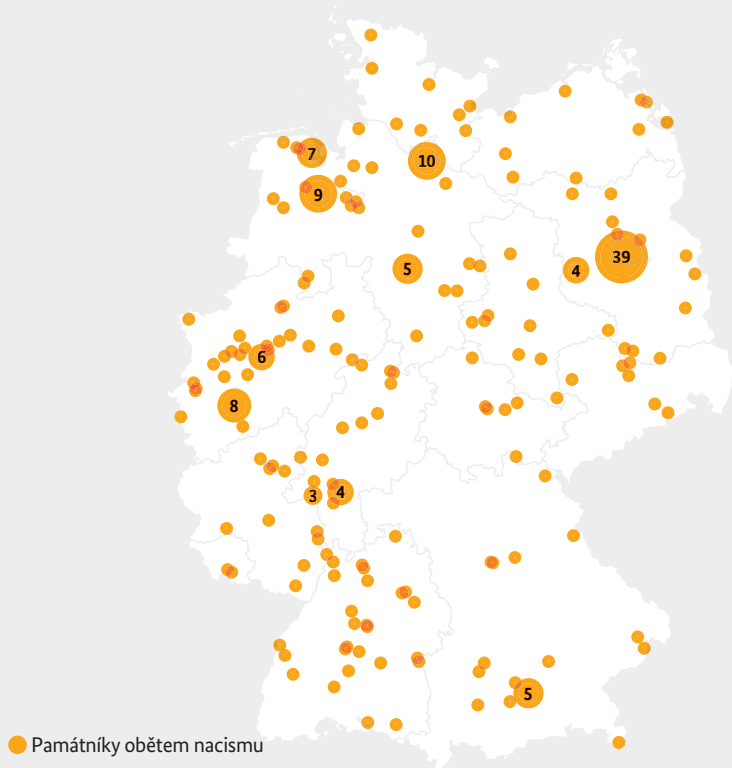
Připomínka války, odboje a diktatury

Pro generace, které nezažily rozdělené Německo a režim NDR, je také potřeba uchovat povědomí o komunistické diktatuře v Sovětské okupační zóně (1945–1949) a v NDR (1949–1990). Významnou roli zde hraje Spolkový zmocněnec pro dokumenty státní bezpečnosti NDR.

V jeho úřadě se i nadále spisy studují, třídí a zpřístupňují vědcům a osobám, kterých týkají. Stálá výstava v budově dřívější centrály státní bezpečnosti NDR (Stasi) v Berlíně-Hohenschönhausenu názorně představuje prostřed-

Památníky a místa paměti v Německu

ky a způsoby práce, kterými Stasi špehovala, kontrolovala a zastrašovala veřejnost. V někdejších pobočkách Stasi ve větších městech východního Německa se konají přednášky a výstavy, jejichž cílem připomínat diktaturu v NDR.

Odboji proti nacistické diktatuře je věnován Památník německého odboje (Gedenkstätte Deutscher Widerstand) v

Bendlerblocku v berlínském obvodě Mitte. Nachází se na historickém místě, kde 20. července 1944 ztroskotál pokus o převrat organizovaný skupinou kolem hraběte Stauffenberga. Památník působivě dokumentuje, jak jednotlivci a skupiny od roku 1933 do roku 1945 bojovaly proti nacistické diktatuře a využívaly pro své činy skulin, které ponechávala. ■

ZAHRANIČNÍ POLITIKA

Civilní mocnost • Aktivní prosazování míru •
Obhájce evropské integrace • Ochrana lidských práv •
Trvale udržitelný rozvoj

ÚVOD

CIVILNÍ MOCNOST

Německo je intenzivně a mnohostranně zapojeno do mezinárodní politiky. Udržuje diplomatické vztahy téměř s 200 státy a je členem všech důležitých multilaterálních organizací i neformálních mezinárodních koordinačních skupin, jakými jsou G7 a G20. Ministrem zahraničí je od roku 2013 Dr. Frank-Walter Steinmeier (SPD), který tento post zastával již v letech 2005 až 2009. Ve službách ministerstva zahraničních věcí, které má svou centrálu v Berlíně, pracuje cca 11.230 zaměstnanců. V zahraničí má Německo celkem 227 zastupitelských úřadů.

Prvořadým cílem německé zahraniční politiky je zachování světového míru a bezpečnosti. K základním principům patří rozsáhlá integrace do struktur multilaterální spolupráce. Co to konkrétně znamená: těsné partnerství s Francií v Evropské

Unii (EU), pevné ukotvení společných hodnot v transatlantickém spojení s USA, vyjadřování podpory Izraeli a jeho právu na existenci, aktivní a intenzivní součinnost v rámci OSN i v Radě Evropy, posilování evropské bezpečnostní architektury v rámci OBSE.

Německo se společně se svými partnery zasazuje o světový mír, bezpečnost, demokracii a lidská práva. Snaží se prosazovat širší pojetí bezpečnosti, jež kromě otázek jako je prevence krizí, odzbrojení a kontrola zbrojení zahrnuje také aspekty trvalé udržitelnosti ekonomiky, životního prostředí a společnosti. Její součástí je i globalizace jako šance pro všechny, stejně jako přeshraniční ochrana životního prostředí a klimatu, dialog mezi kulturami a otevřenost vůči návštěvníkům a přistěhovalcům. Období po skončení konfliktu mezi Zápa- ►

VIDEO AR APP

Zahraniční politika: video k tématu
→ tued.net/cs/vid2

Německá zahraniční politika je pevně začleněna do multilaterální spolupráce

► dem a Východem stále přináší německé zahraniční politice nové šance a nové výzvy. Opírajíc se o multilaterální zázemí Německo přijalo rostoucí odpovědnost, která mu připadla po znovusjednocení v roce 1990. Dnešní Německo svým úsilím v mnoha směrech přispívá k politickému řešení konfliktů, ale také k zachování mírotvorných struktur a k prevenci krizí v rámci mírových misí pod mandátem OSN. V současném období bezpečnostní krize v Evropě převezme Německo v roce 2016 předsednictví v OBSE a bude se zasazovat o podpoření helsinských principů a posílení OBSE jakožto nejvýznamnější regionální bezpečnostní organizace v Evropě.

Veřejná debata v rámci projektu „Review 2014 – Außenpolitik Weiter Denken“ („Review 2014 – Promýšlení zahraniční politiky“) ukázala, že se základní principy německé zahraniční politiky osvědčily. Poukázala však také na to, že rychle se

mění svět staví německou zahraniční politiku před tři hlavní zásadní výzvy, které lze charakterizovat hesly: „KRIZE – ŘÁD – EVROPA“. Ministerstvo zahraničí nyní na základě výsledků procesu přehodnocování zahraniční politiky prochází restrukturalizací, díky níž bude na zvládání nových výzev lépe připraveno. ■

→ NA INTERNETU

Ministerstvo zahraničních věcí
termíny, osoby, témata, kontakty
→ diplo.de

Evropská unie
Portál společenství s informacemi ve 24 jazycích
→ europa.eu

OBSE
Stálé zastoupení Spolkové republiky Německo při OBSE
→ osze.diplo.de

Spolkový ministr zahraničí Steinmeier (vlevo) se intenzivně angažoval v úspěšných jednáních E3+3 s Íránem

AKTÉŘI & NÁSTROJE

Diplomatická zastoupení

Německo udržuje diplomatické vztahy se 195 státy a po celém světě má 227 zastupitelských úřadů, z toho 153 velvyslanectví. Stálé zastoupení má Německo též při dvanácti mezinárodních organizacích.

→ diplo.de

Multilaterální organizace

Německo je zodpovědným členem mnoha multilaterálních organizací, např. Organizace spojených národů (OSN), Evropské unie (EU), Severoatlantické aliance (NATO), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Rady Evropy, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), Světové obchodní organizace (WTO) či Mezinárodního měnového fondu (MMF).

Bundeswehr

Spolková armáda, Bundeswehr, má po vnitřní reformě zhruba 180.000 aktivních vojáků, z toho 19.000 žen. 2.500 příslušníků německých ozbrojených sil se v roce 2015 zúčastnilo šestnácti různých misí do krizových oblastí.

→ bundeswehr.de

Odborníci na prevenci vzniku konfliktů

Centrum pro mezinárodní mírové mise (Zentrum für internationale Friedenseinsätze, ZIF) školí civilní odborníky pro mise do krizových regionů a zprostředkovává experty.

→ zif-berlin.org

Zahraničněpolitické thinktanky

Významné výzkumné ústavy pro zahraniční a bezpečnostní politiku: Německá společnost pro zahraniční politiku (DGAP), German Institute of Global and Area Studies (GIGA), Hesenská nadace pro výzkum míru a konfliktů (HSFK), Institut pro mírový výzkum a bezpečnostní politiku (IFSH), Nadace pro vědu a politiku (SWP).

Politické nadace

Stranické nadace CDU, CSU, SPD, Die Linke, Bündnis 90/Die Grünen a FDP mají své kanceláře po celém světě. Pomocí prostředků ze spolkového rozpočtu tyto nadace podporují politické vzdělávání, hospodářský vývoj a demokratický dialog v partnerských zemích.

+ DIGITAL PLUS

Více informací ke všem tématům kapitoly – komentované seznamy odkazů, články, dokumenty, projevy; rozšiřující informace k Evropské unii a stručné charakteristiky multilaterálních organizací.

→ tued.net/cs/dig2

TÉMA

AKTIVNÍ PROSAZOVÁNÍ MÍRU

Klíčovými nástroji německé zahraniční politiky jsou diplomacie, prevence vzniku krizí a mírové řešení konfliktů. Rozsáhlá bezpečnostní politika zahrnuje vysílání úředníků, soudců, státních zástupců, policistů, stavařů a dalších civilních pracovníků, ale také účast německé armády při mezinárodních mírových misích. Charakteristickým znakem německé zahraniční politiky jsou těsné multilaterální vazby, což platí právě a zejména i pro nasazení vojenských prostředků. Spolková armáda (Bundeswehr) je nasazována zásadně v rámci systému kolektivní bezpečnosti a obrany. Je vázána rozhodnutími Spojených národů (OSN), Evropské unie (EU) a NATO. Nasazení Bundeswehru v zahraničí

je v rámci možností vždy doprovázeno civilními složkami politické, rozvojové a socioekonomické pomoci. Vždy podléhá mandátu a kontrole ze strany parlamentu, konkrétně vyžaduje výslovný souhlas většiny poslanců Spolkového sněmu s platností na jeden rok. Proto bývá Bundeswehr označován také jako parlamentní armáda.

Již od založení Bundeswehru v roce 1955 je Německo politicky i vojensky součástí NATO. Pevné ukotvení v severoatlantické obranné alianci patří k „DNA“ německé zahraniční politiky. Německo je, respektive bylo jedním z největších vysílatelů vojenských jednotek pro operace NATO v Kosovu (KFOR) a Afghánistánu (ISAF, Resolute Support). Od roku 1990 se Bundeswehr zapojil celkem do 35 zahraničních misí, z nichž 19 bylo v roce 2015 již ukončených.

 SEZNAM

- Severoatlantická aliance (NATO), Německo je členem od roku 1955
- Organizace spojených národů (OSN), Německo je členem od roku 1973
- Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Německo je členem od založení v roce 1973 (tehdy Konference pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, KBSE)

Německo prokázalo připravenost k obranným akcím aliance také v souvislosti s krizí na Ukrajině. V roce 2015 Bundeswehr společně s Nizozemskem a Norskem vytvořil novou jednotku velmi rychlé reakce (VJTF) v rámci NATO, jejímž smyslem je zlepšení reakčních schopností aliance v rámci kolektivní obrany a řízení krizí. Spolková republika je již od svého přijetí do OSN v roce 1973 angažovaným, spolehlivým a respekto-

Německá armáda se účastní mnoha zahraničních misí, např. EUTM (European Training Mission in Mali)

vaným členem této světové organizace. Německo plánuje v roce 2018 kandidovat pro volební období 2019/2020 již po šesté na jedno z nestálých křesel v Radě bezpečnosti OSN. Do řádného rozpočtu OSN přispívá Německo ročně částkou 190 milionů USD, do mimořádného rozpočtu mírových misí OSN pak zhruba 640 milionů USD, což odpovídá v obou případech 7,1% celkového rozpočtu OSN. V roce 2015 bylo Německo třetím

největším přispěvatelem. Na mise OSN vyslalo Německo v roce 2015 na 260 vojáků a policistů, mimo jiné do Libanonu, na západní Saharu, do Mali, Súdánu, Jižního Súdánu a Libérie. OSN má své zastoupení i v Německu, především v podobě kampusu OSN v Bonnu, kde sídlí 19 z celkem 28 institucí OSN usazených v Německu, mimo jiné např. Sekretariát Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC).

V roce 2016 bude Německo předsedat OBSE a potvrdí tak své aktivní zapojení do činnosti této organizace

► Aby dokázalo mezinárodní organizace při mírových misích podpořit ještě lépe, chystá se Německo dále profesionalizovat vzdělávání a vysílání civilních pracovníků do krizových oblastí. Centrum pro mezinárodní mírové mise (Zentrum für Internationale Friedenseinsätze, ZIF) založené v roce 2002 má k dispozici 1.500 expertů připravených k výjezdu a chce své řady dále rozšiřovat. ZIF provádí výběr civilních pracovníků, které pak v rámci školicích kurzů připravuje na mise pozorovatelů a mírových vyjednavců v krizových oblastech a postkonfliktních zemích, a následně vyhodnocuje jejich zkušenosti. ZIF ve spolupráci s ministerstvem zahraničí vyslal do roku 2015 již 3.000 dobrovolných volebních pozorovatelů na krátkodobé i dlouhodobé volební pozorovatelské mise a realizoval projekty v 65 zemích.

Německo podporuje také Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) jako další z významných pilířů míru a bezpečnosti v Evropě. OBSE vzešla v roce 1995 z Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE). Základním dokumentem OBSE je Závěrečný akt podepsaný v roce 1975 v Helsinkách, v němž jsou mimo jiné zakotveny základní principy evropské bezpečnosti jako je neporušitelnost hranic a mírové řešení sporů.

OBSE jako ústřední platforma pro mír a bezpečnost v Evropě

Tato organizace dnes zahrnuje 57 účastnických států z Evropy, severní Ameriky a střední Asie, díky čemuž je největší regionální organizací kolektivní bezpečnosti na světě. Význam OBSE jako ústřední platformy pro dialog a vytvá-

ření důvěry se opět potvrdil během krize na Ukrajině. OBSE podporuje úsilí o mírové řešení ukrajinského konfliktu, mimo jiné moderací politických vyjednávání v rámci trilaterální kontaktní skupiny.

Kromě toho OBSE vyslala na Ukrajinu několik set civilních pozorovatelů, jejichž úkolem je např. monitorovat v konfliktní oblasti na východě Ukrajiny dodržování příměří vyjednaného v září 2014 a v únoru 2015 v Minsku a verifikovat stažení vojenských jednotek a zbraní. V mnoha dalších zemích udržuje OBSE stále mise za účelem prevence vzniku konfliktů a podpory demokracie. Za pomoci Německa též pravidelně vysílá volební pozorovatele do svých účastnických států.

Úsilí o odzbrojení a kontrolu zbrojení

Důležité místo v německé zahraniční politice zaujímá odzbrojení, kontrola zbrojení a nešíření jaderných zbraní. Německo se hlásí k cíli vytvořit svět bez jaderných zbraní, přičemž volí pragmatický přístup. Společně s pěti stálými členy Rady bezpečnosti OSN Německo v rámci rozhovorů E3+3 konstruktivně přispělo k vyjednání Vídeňské dohody o jaderném programu Íránu. Německo se také zasazuje o univerzalitu a prosazování důležitých mezinárodních smluv a dohod. V letech 2014 až 2015 se podílelo na zničení chemických zbraní odvezených ze Sýrie.

V letech 2013 a 2016 Německo ve více než 20 partnerských zemích realizuje projekty zaměřené na zlepšení biologické bezpečnosti za 24 milionů eur. V roce 2014 navíc Německo patřilo k největším přispěvatelům v oblasti odminování a péče o oběti min, neboť na takto zaměřené projekty realizované ve 13 zemích věnovalo zhruba 13,2 milionů eur. Dalšími oblastmi zájmu německé politiky je např. ničení přebytečných zbraní a munice či bezpečné skladování ohrožených zásob. V zemích OBSE se obecně přikládá velký význam kontrole vyzbrojování konvenčními zbraněmi a akcím na podporu vytváření důvěry a bezpečnosti. Německo usiluje o jejich modernizaci a přizpůsobení aktuálním výzvám. ■

GLOBAL

Armed Conflict Survey 2015

Počet válečných obětí v posledních letech výrazně vzrostl. Informuje o tom Mezinárodní institut strategických studií (IISS) v Londýně. Počet mrtvých ve válkách stoupl z 56.000 v roce 2008 na 180.000 v roce 2014, přestože počet ozbrojených konfliktů klesl z 63 na 42. V roce 2013 se poprvé od konce druhé světové války stalo uprchlíky více než 50 milionů lidí na celém světě.

→ iiss.org

TÉMA

OBHÁJCE EVROPSKÉ INTEGRACE

Žádná země v Evropě nemá více sousedů nežli Německo, které má společnou hranici s devíti státy, z nichž osm je členem Evropské unie. Evropská integrace, jeden z nejvýznamnějších politických úspěchů minulých desetiletí, vytváří pro Německo základ pro život v míru, bezpečí a blahobytu. Její další rozvíjení a posilování, probíhající často za složitých a krizových podmínek, zůstává centrální úlohou německé zahraniční politiky. Evropská unie, historický projekt zahájený počátkem 50. let, je dnes domovem více než půl miliardy občanů v 28 členských zemích. Německá evropská politika byla ve všech etapách sjednocování Evropy hnací silou, která

aktivně spoluutvářela Evropu po skončení konfliktu mezi Východem a Západem. V rámci evropské integrace byl vytvořen největší společný trh světa, jehož půdorys tvoří čtyři základní svobody formulované v Římských smlouvách z roku 1957: volný pohyb zboží mezi státy EU, volný pohyb osob, volný pohyb služeb na území EU a volný pohyb kapitálu.

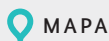
Finanční a dluhová krize, která vypukla v roce 2008, postavila projekt evropského sjednocování před velkou výzvou. Ústředním cílem německé evropské politiky se stala bankovní unie zavádějící společné standardy a kontrolní mechanismy pro finanční sektor v eurozóně. Myšlenka soudržnosti Evropanů nalézala i v těžkých dobách mezi německým obyvatelstvem širokou podporu. Evropská unie je díky své velikosti a hospodářské výkonnosti společného trhu jedním z hlavních aktérů světové ekonomiky. Samotná eurozóna vygeneruje více než pětinu světového HDP, což ji řadí na 2. místo za USA. Současně je eurozóna celosvětově nejvýznamnějším dovozcem i vývozcem zboží a služeb. MMF očekává na rok 2016 růst na úrovni 1,6%; v roce 2013 byl přitom tento hospodářský prostor ještě v recesi. Předešlým v obdobích hospodářských a sociálních změn nese Německo jakožto

ČÍSLO

508 milionů

lidí žije ve 28 členských zemích Evropské unie. EU tak má třetí největší počet obyvatel po Číně a Indii. Její občané mluví 24 jazyky a žijí na území čtyř milionů čtverečních kilometrů. HDP činí 13,92 bilionů eur a je větší než HDP Spojených států amerických. Na špičce světového obchodu se EU nachází díky podílu 15,4% na vývozu a 16,4% na dovozu.

→ europa.eu

28 členských států Evropské unie jako na dlani

nejsilnější ekonomika EU obrovskou odpovědnost.

Německo-francouzské přátelství jako motor sjednocování Evropy

Paralelně s evropskou integrací se po druhé světové válce rozvíjelo těsné partnerství mezi Francií a Německem. Toto partnerství je dodnes považováno za model usmíření mezi dvěma národy.

Obě tyto země v roce 1957 patřily k šesti zakládajícím členům Evropského hospodářského společenství (EHS), tedy k jádru dnešní EU. Německo-francouzské přátelství, zakládající se na Elysejské smlouvě z roku 1963, je naplněno blízkými vztahy mezi občanskými společnostmi a množstvím německo-francouzských institucí. Obě země koordinují své postoje v evropských a zahraničně politických otázkách a spo- ►

- lečnými iniciativami pravidelně přispívají ke konstruktivnímu rozvíjení evropské politiky.

Jedním z novějších prvků evropského sjednocovacího procesu je německo-polská spolupráce. Proces usmíření s Polskem dosáhl prvních úspěchů díky východní politice spolkového kancléře Willyho Brandta v 70 letech. Pokračoval pak uznáním společné hranice v podobě Smlouvy 2+4 o zahraničních aspektech německé jednoty z roku 1990, dohodou o průběhu hranice ze stejného roku a vyvrcholil německo-polskou smlouvou o sousedství a spolupráci z roku 1991. Partnerské vztahy s Francií a s Polskem se protínají v trilaterálním formátu „Výmarského trojúhelníku“.

Větší globální váha díky společným evropským krokům

Lisabonská smlouva v roce 2009 institucionálně posílila Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP).

Vysoká představitelka EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, která předsedá Radě ministrů zahraničí, je současně i místopředsdkyní Evropské komise. Od roku 2014 tento úřad zastává Italka Federica Mogherini, která mimo jiné zastupuje Evropskou unii navenek v otázkách SZBP. Při plnění svých úkolů se Vysoká představitelka opírá o nově zřízenou Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ). Tato institucionální obnova napomohla Evropské unii k výraznému zviditelnění a zefektivnění v mezinárodním kontextu. Dalším rozvojem prošel i společný krizový management. Pod záštitou EU již probíhá několik zahraničních misí s německou účastí.

Další důležitou oblastí zahraniční politiky EU je pěstování vztahů s východními sousedy a se zeměmi kolem Středozemního moře. V rámci této politiky sousedství mají stále vyšší prioritu témata migrace a boje proti terorismu. Neregulérní migrace do Evropy je celoevropským tématem. Evropská rada k němu v dubnu a v červnu

MILNÍKY

1957

Začíná proces sjednocování Evropy. Římskými smlouvami zakládají Belgie, Německo, Francie, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko Evropské hospodářské společenství (EHS).

1979

Evropané jdou společně k volbám. Poslanci Evropského parlamentu, který zasedá ve Štrasburku a v Bruselu, jsou poprvé voleni přímo. Doposud byli vysíláni národními parlamenty.

1993

Evropské sjednocení se stává pro občany hmatatelným. V lucemburském Schengenu se Německo, Francie a státy Beneluxu dohodly na odstranění kontrol na vnitřních hranicích. Další státy budou následovat.

Summit G7 v roce 2015: Pod německým předsednictvím řešila skupina G7 evropská i globální témata

2015 schválila rozsáhlý balík opatření. Důležitou roli vedle posílení záchranných akcí ve Středoziemním moři a potírání kriminality spojené s převaděčstvím hraje také boj proti příčinám uprchlictví a neregulární migrace v zemích původu a v tranzitních zemích Afriky a Blízkého východu. Otázka rovnoměrného rozdělení žadatelů o azyl v Evropské unii si žádá

trvale udržitelné solidární řešení. V roce 2014 přijalo pět členských zemí EU, a z nich zejména Německo, dvě třetiny všech uprchlíků. Žádná země v Evropě nepřijala více lidí ze Sýrie: 125.000. Prvním krokem v tomto směru je řešení vyjednané v Evropské radě v červnu 2015, které spočívá v rozmístování uprchlíků uvnitř EU na bázi dobrovolnosti. ■

2002

Evropa přechází na jednotnou měnu. V prvních dvanácti zemích EU se zavádí euro jako hotovost; jako virtuální měna pro bezhotovostní platby existovalo již od roku 1999. Sídlem nově založené Evropské centrální banky se stává Frankfurt.

2004

1. května do Evropské unie vstupují Estonsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Česká republika, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko, Malta a Kypr. O tři roky později následují Bulharsko a Rumunsko, v roce 2013 Chorvatsko.

2009

Na mezinárodní scéně vystupuje EU jednotně. Na základě Lisabonské smlouvy vzniká úřad Vysokého představitele EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Dále je zřízena Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ).

TÉMA

OCHRANA LIDSKÝCH PRÁV

„Lidská důstojnost je nedotknutelná. Je povinností každé státní moci ctít a chránit lidskou důstojnost.“ Takto zní jasný požadavek článku 1 německé ústavy, jímž se země hlásí k „neporušitelným a nezcizitelným lidským právům“ jakožto „základu každého lidského společenství, míru a spravedlnosti ve světě“. Tento závazek bere Německo vážně i v rámci svých zahraničních vztahů. Ochrana a posilování lidských práv hrají v mezinárodním kontextu a v zahraniční politice mimořádnou roli, neboť systematické porušování lidských práv často bývá prvním krokem ke konfliktu či krizi. Německo se společně se svými partnery z EU a ve spolupráci se Spojenými národy (OSN) celosvětově zasazuje o

ochranu a zvyšování standardů v oblasti lidských práv.

Angažmá v mezinárodních institucích pro lidská práva

Německo je signatářem důležitých úmluv OSN o lidských právech včetně jejich dodatkových protokolů (Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen, Úmluva proti mučení, Úmluva o právech dítěte, Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, Úmluva o ochraně všech osob před násilným zmizením). Naposledy podepsalo Německo dodatkový protokol k Úmluvě proti mučení a Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením - obě jsou účinné od roku 2009. Jako první evropský stát ratifikovalo Německo dodatkový protokol k Úmluvě o právech dítěte, který umožňuje posuzování individuálních stížností.

Spolková vláda podporuje ochranu proti diskriminaci a rasismu, celosvětově se angažuje proti trestu smrti, zasazuje se o politickou participaci a ochranu práv, hájí svobodu názoru a vyznání, bojuje proti obchodování s lidmi a snaží se pro-

 INFO

O globální prosazování lidských práv, pokrok v rozvojové politice a humanitární pomoc se v Německu zasazuje také mnoho nevládních organizací. Snaží se přimět politiky k činům a zvyšovat povědomí obyvatelstva. Mají ale také své vlastní aktivity, pořádají sbírky a koordinují vlastní projekty v terénu. 120 organizací se sdružuje v Asociaci nevládních rozvojových a humanitárních organizací (Verband der entwicklungspolitischen und humanitären Nichtregierungsorganisationen, VENRO).

→ venro.org

Rada pro lidská práva v Ženevě je nejdůležitější lidskoprávní institucí OSN

sadit právo na bydlení, právo na čistou pitnou vodu a základní hygienu. Téměř 900 milionů lidí na světě nemá přístup k čisté vodě. V rámci mnoha projektů přispívá Německo ročně částkou 400 milionů eur k tomu, aby se tato situace změnila. Přístup k vodě, jako jedno z novějších témat v oblasti lidských práv, je hlavním cílem německé rozvojové spolupráce ve 27 zemích.

Od roku 2012 je Německo již podruhé členem Rady OSN pro lidská práva v Ženevě a na období 2016 až 2018 se uchází o opětovné zvolení. V roce 2015 byl německý velvyslanec při OSN Joachim Rucker zvolen 47 členy Rady pro lidská práva na jeden rok předsedou tohoto grémia a Německo se tak poprvé ujalo jeho předsednictví. Důležitým nástrojem Rady pro lidská práva je „Univerzální periodický přezkum států“, v ►

► jehož rámci každý člen OSN informuje o provádění svých závazků v oblasti lidských práv a odpovídá na kritické otázky. Německo se tomuto postupu podrobilo v letech 2009 a 2013.

Německo je jednou z nejaktivnějších zemí ve 47-členné Radě Evropy, která se zabývá o ochranu a podporu dodržování lidských práv, principu právního státu a demokracie v celé Evropě. Rada Evropy přispívá svými průlomovými úmluvami, především Evropskou úmluvou o lidských právech, k rozvíjení společného evropského právního prostoru a monitoruje dodržování závazných společných standardů a hodnot na evropském kontinentu.

Nástroje mezinárodní politiky lidských práv

Centrální institucí Rady Evropy pro prosazování lidských práv v Evropě je Evropský soud pro lidská práva (ESLP) se sídlem ve francouzském Štrasburku. Každý občan

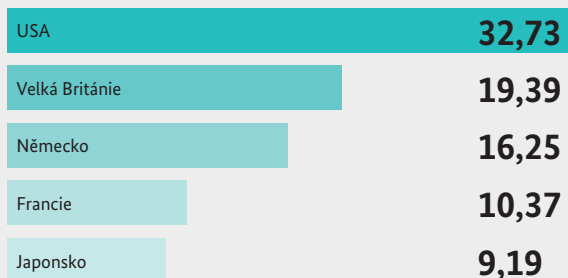
kteréhokoli ze 47 členských států Rady Evropy se na ESLP může přímo obrátit se žalobou pro porušení svých práv chráněných Evropskou úmluvou o lidských právech. Německo důrazně dbá na to, aby všechny členské státy Rady Evropy, tak, jak je jejich povinností, akceptovaly a prováděly rozhodnutí ESLP, která se jich týkají. Mezinárodní trestní soud (MTS) se sídlem v nizozemském Haagu je příslušným soudem pro mezinárodní trestní stíhání závažných mezinárodních zločinů, jako jsou válečné zločiny, zločiny proti lidskosti či genocida. Německo prosazuje univerzální uznávání výroků MTS.

Zmocněnec spolkové vlády pro lidská práva a humanitární pomoc Christoph Strässer sídlí na ministerstvu zahraničí. Sleduje mezinárodní vývoj, koordinuje aktivity v oblasti lidských práv s ostatními státními institucemi a zároveň je poradcem spolkového ministra zahraničí. Parlamentní institucí pro podporu a kontrolu politiky lidských práv je od roku 1998

DIAGRAM

Německo patří nejen mezi velké a důležité přispěvatele v rámci státní rozvojové spolupráce, nýbrž také mezi důležité donátory a aktivní činitele v oblasti humanitární pomoci.

Výdaje na státní rozvojovou spolupráci v miliardách USD

Výbor pro lidská práva a humanitární pomoc v Německém spolkovém sněmu. Další nezávislou, i když státem financovanou institucí je Německý ústav pro lidská práva v Berlíně založený roku 2000. Jakožto národní instituce pro lidská práva má ve smyslu Pařížských zásad OSN za úkol přispívat k podpoře a ochraně lidských práv ze strany Německa doma i v zahraničí.

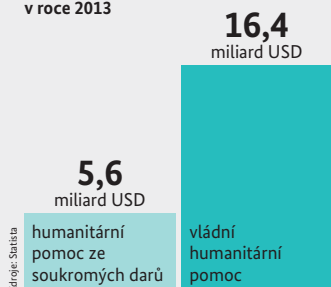
Ochrana lidských práv je důležitým polem působnosti také pro zahraniční kyberpolitiku. Je třeba naléhavě řešit otázky ochrany dat a práva na ochranu osobnosti. V letech 2013 a 2014 schválilo Valné shromáždění OSN Rezoluce o právu na soukromí v digitálním věku, které vzešly z německo-brazilské iniciativy. Německo je toho názoru, že lidská práva platí online stejně jako offline. V roce 2015 schválila Rada OSN pro lidská práva rezoluci, která poprvé navrhuje jmenování zvláštního nezávislého zpravodaje pro právo na soukromí. Jeho úkolem bude předkládání výročních zpráv o porušování tohoto práva a vedení mezinárodní debaty.

Prostřednictvím humanitární pomoci spolková vláda podporuje kdekoli ve světě lidi, kteří se následkem přírodních katastrof, válečných konfliktů nebo jiných krizí dostali do akutní nouze nebo jimž takováto situace hrozí. Příčina této nouzové situace přitom není podstatná. Humanitární pomoc je výrazem mravní odpovědnosti a solidarity s lidmi v nouzi. Řídí se potřebami lidí v nouzi a vychází z humanitárních principů lidskosti, neutrality, nestrannosti a nezávislosti.

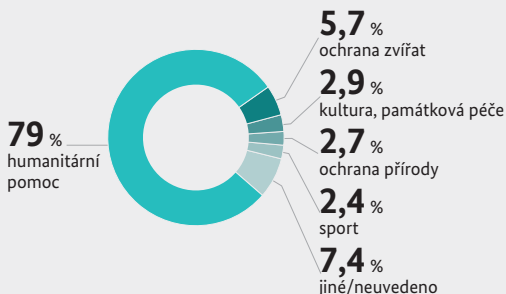
Humanitární pomoc lidem v akutní nouzi

Tuto pomoc spolková vláda neposkytuje přímo, nýbrž prostřednictvím podpory vhodných projektů humanitárních organizací Spojených národů, Červeného kříže či Červeného půlměsíce a německých nevládních organizací. Jen v roce 2014 poskytlo ministerstvo zahraničí na humanitární pomoc více než 437 milionů eur.

Celosvětový rozpočet na humanitární pomoc v roce 2013

Účely darů v Německu v roce 2014

PANORAMA

PARTNERSTVÍ V SÍTÍCH

New York

- Hlavní sídlo OSN

Montreal

- OSN

Lucemburk

- EU

Londýn

- OSN

Brusel

- NATO
- EU

Stockholm

- Rada států Baltského moře

Vídeň

- OBSE

Bern

- OSN

Washington, D.C.

- Mezinárodní měnový fond (MMF)
- Světová banka

Štrasburk

- EU

Madrid

- OSN

Řím

- OSN

Paříž

- OSN
- European Space Agency (ESA)
- Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

Ženeva

- OSN
- Světová obchodní organizace (WTO)

WORLD TRADE ORGANIZATION

Nairobi

- OSN

New York
Hlavní sídlo OSN

Ženeva
Sídlo Světové obchodní organizace

MMF
Německo je členem Mezinárodního měnového fondu od roku 1952

NATO
Od roku 1955 je Německo členem Severoatlantické aliance

EU
Německo je členem dnešní EU od jejího založení v roce 1957

OSN
V roce 1973 se Německo stalo členem OSN

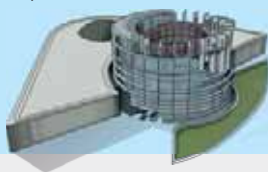
Shima

- Japonské předsednictví G7, 2016

Šanghaj

- Čínské předsednictví G20, 2016

Štrasburk
Evropský parlament

Hamburk

Mezinárodní soud pro námořní právo

Bonn

„Langer Eugen“
v kampusu OSN

Organizace spojených národů (OSN) v Německu

Berlín

- Mezinárodní organizace práce (ILO) – Zastoupení v Německu
- Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) – regionální zastoupení v Německu a Rakousku
- Světový potravinový program (WFP) – kontaktní kancelář v Německu
- Kancelář Světové banky v Berlíně

Bonn - kampus OSN

- Dobrovolnický program OSN (UNV)
- Sekretariát Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC)
- Sekretariát Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci (UNCCD)
- Mezinárodní strategie OSN pro omezování důsledků katastrof / Platforma pro podporu včasného varování (UN/ISDR-PPEW)
- Univerzita OSN – Vicerektorát v Evropě (UNU-ViE)
- a 14 dalších institucí OSN

Drážďany

- United Nations University - Institute for Integrated Management of Material Fluxes and of Resources (UNU-FLORES)

Frankfurt nad Mohanem

- Mezinárodní finanční korporace (IFC), Skupina světové banky

Hamburk

- Mezinárodní soud pro námořní právo (ITLOS)
- Institut UNESCO pro celoživotní vzdělávání (UIL)

Norimberk

- kancelář UNHCR

OBSE

Mezi členy dnešní OBSE
Německo patří od jejího
založení v roce 1975

G7

Německo je součástí
tohoto neformálního
uskupení od založení v
roce 1975

WTO

Od roku 1995 je Německo
členem Světové obchodní
organizace

G20

Členem skupiny G20
je Německo od jejího
založení v roce 1999
v Berlíně

TÉMA

TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Německá rozvojová politika si jakožto součást globální strukturální a mírové politiky klade za cíl přispívat ke zlepšení životních podmínek v partnerských zemích. Cílem německé rozvojové politiky je celosvětové zvládnutí hladu a chudoby a posílení demokracie i právního státu. Principy a koncepci vytváří Spolkové ministerstvo pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung, BMZ). Politické a finanční těžiště spočívá v bilaterální spolupráci s partnerskými zeměmi. V rámci státní rozvojové spolupráce Německo kooperuje s 50 partnerskými zeměmi na základě společně dojednaných národních programů, které zahrnují veškeré nástroje státní rozvojové spolupráce. Hlavním cílovým regionem je Afrika, avšak intenzivní spolupráce probíhá i se zeměmi v Asii, jihovýchodní Evropě a Latinské Americe.

Německo navýšilo finanční prostředky vyčleněné na rozvojovou spolupráci do roku 2019 o 8,3 miliardy eur. V roce 2016 to znamená, že na rozvojovou spolupráci bude vynaloženo zhruba 0,4% HDP. V mezinárodním měřítku je Německo s 16,25 miliardami USD ročně třetím největším dárce v oblasti státní rozvojové pomoci. Před Německo se v tomto ohledu řadí již jen USA a Velká Británie.

O realizaci projektů v příslušných zemích se zpravidla stará Německá společnost pro mezinárodní spolupráci (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit, GIZ) a bankovní skupina KfW.

Agenda 2030 pro trvale udržitelný rozvoj

V globálním rozvoji příštích let bude hrát rozhodující roli Agenda 2030, která byla schválena na 70. zasedání Valného shromáždění OSN koncem září 2015. Agenda 2030 nahrazuje takzvané rozvojové cíle milénia (MDG) OSN, kterými byl nadefinován rozvoj v rozvojových a nově industrializovaných zemích na období mezi lety 2000 a 2015.

V rámci naplňování rozvojových cílů milénia se sice do roku 2015 v celosvětovém měřítku podařilo snížit chudobu na polovinu a zlepšit mimo jiné přístup k pitné vodě a ke vzdělání, přesto však má téměř 1,3 miliardy lidí na živobytí méně než 1,25 USD na den. Akutní jsou však i další problémy jako např. plýtvání zdroji, postupující klimatické změny, ničení životního prostředí, vysoká nezaměstnanost a sociální nerovnost. Nové cíle ze září 2015 by měly urychlit celosvětový přechod k trvalé udržitelnosti, a to v ekonomické, ekologické i sociální dimenzi a s respektem ke stávajícím

Agenda 2030 Organizace spojených národů se v důležitých otázkách budoucnosti snaží prosadit trvale udržitelný rozvoj

vazbám. Má se stát agendou univerzální, to znamená, že bude platit pro všechny státy a dotkne se v následujících 15 letech kromě rozvojové spolupráce i nejširšího spektra dalších oblastí politiky: vedle boje proti hladu a chudobě půjde o ochranu planety jako základu života budoucích generací; hospodářské systémy i životní styly se musí stát spravedlivějšími, trvale udržitelnějšími a efektivnějšími,

mi, bude pokračovat boj proti diskriminaci, mimo jiné cestou posilování účinných inkluzivních a demokratických institucí, odpovědného vládnutí a právního státu. Budoucí úmluva potřebuje pro svou trvalou udržitelnost takzvaný přístup „Multi-Akteurs“: Kromě vlád musí při implementaci Agendy 2030 hrát důležitou roli i občanská společnost, ekonomika a věda. ■

HOSPODÁŘSTVÍ & INOVACE

Přitažlivá lokalita • Globální aktér • Progresivní trhy a inovace •
Trvale udržitelná ekonomika • Digitální agenda • Atraktivní trh práce

ÚVOD

PŘITAŽLIVÁ LOKALITA

Německo je největší ekonomikou Evropské unie (EU) a po USA, Číně a Japonsku čtvrtou největší ekonomikou světa. Za svou konkurenceschopnost a globální zapojení vděčí německá ekonomika velké inovativnosti a silné proexportní orientaci. V oborech s vysokým obrátem jako automobilový průmysl, strojírenství a výroba zařízení, chemický průmysl nebo biomedicínské inženýrství představuje vývoz více než polovinu obrátu. V roce 2014 vyvezly více zboží jen Čína a USA. Do výzkumu a vývoje Německo investuje ročně 80 miliard eur. Mnoho firem se vydalo na cestu k průmyslu 4.0, který znamená především rychlý rozvoj digitalizace výroby a logistiky.

Pozitivní ekonomický vývoj se příznivě projevil také na trhu práce. Německo patří v rámci EU k zemím s nejvyšší

zaměstnaností a nejnižší mírou nezaměstnanosti mladých. Na tomto výsledku se rovněž podílí duální vzdělávání učňů, které se etablovalo jako vývozní artikl a pro své podmínky si ho přizpůsobuje řada zemí. Pro Německo jako ekonomickou lokalitu, která v mnoha mezinárodních žebříčcích figuruje na předních místech, jsou rovněž typické faktory jako dostupnost odborných pracovníků, infrastruktura a právní jistota. Spolkové ministerstvo hospodářství a energetiky (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie) vede vicekancléř Sigmar Gabriel (SPD).

Základem německé hospodářské politiky je od roku 1949 model sociálního tržního hospodářství. Sociální tržní ekonomika zaručuje svobodné podnikání a zároveň usiluje o sociální spravedlnost. ►

VIDEO AR APP

Hospodářství & Inovace: video na toto
téma: → tued.net/cs/vid3

Průmysl 4.0: Německé hospodářství směřuje k digitalizované budoucnosti

► Díky tomuto konceptu, se kterým přišel v poválečném období pozdější spolkový kancléř Ludwig Erhard, se Německo vydalo na cestu vedoucí k úspěšnému rozvoji. Německo aktivně ovlivňuje podobu globalizace a prosazuje trvale udržitelný globální ekonomický systém, jenž by vytvářel šance pro všechny.

Německo je jednou z dvanácti zemí, které v roce 2002 zavedly euro. Finanční krize (2008) a následující dluhová krize zasáhly celou eurozónu – Německo nevyjímaje. Spolková vláda pomocí dvojité strategie zastavila další zadlužování a přijala opatření na posílení inovace. V letech 2014 a 2015 pak poprvé od roku 1969 předložila vyrovnaný rozpočet.

Páteř ekonomiky tvoří středně velké podniky – 99 % všech firem. Paletu malých a středních podniků doplňují koncerny, které jsou z velké části zapsané v

německém burzovním indexu DAX na frankfurtské burze, nejdůležitějším finančním centru pevninské Evropy. Ve Frankfurtu nad Mohanem také sídlí Evropská centrální banka (ECB). Tato instituce EU mj. dohlíží na cenovou stabilitu eura. ■

➔ NA INTERNETU

Spolkové ministerstvo hospodářství a energetiky (Bundesministerium für Wirtschaft und Energie, BMWi)

Hospodářská politika, priority, iniciativy
→ bmwi.de

Make it in Germany

Portál pro zahraniční odborníky, informace o životě a práci v Německu
→ make-it-in-germany.de

Arbeitsagentur

Informace o trhu práce a nabídky pracovních míst → arbeitsagentur.de

Finančnictví s velkou tradicí: Nejvýznamnější německá burza sídlí ve Frankfurtu nad Mohanem

AKTÉŘI & NÁSTROJE

Spolkový svaz německého průmyslu

Spolkový svaz německého průmyslu (Bundesverband der Deutschen Industrie, BDI) zastupuje zájmy více než 100.000 průmyslových podniků. Má rozsáhlou síť zastoupení na všech důležitých trzích a v mezinárodních organizacích.

→ bdi.eu

Německé zahraniční obchodní komory

Německé zahraniční obchodní komory (AHK), delegace a zástupci německého průmyslu mají síť 130 poboček v 90 zemích.

→ ahk.de

Německé zahraniční zastoupení

227 velvyslanectví a konzulátů tvoří spolu s AHK a GTAI třetí pilíř německé podpory průmyslu v zahraničí.

→ auswaertiges-amt.de

Sněm německých obchodních a průmyslových komor

Sněm německých obchodních a průmyslových komor (DIHK) je zastřešující organizací 80 německých průmyslových a obchodních komor. Jejich členskou základnu tvoří 3,6 milionů průmyslových podniků.

→ dihk.de

Německý institut pro hospodářský výzkum

(Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, DIW) v Berlíně je největším z mnoha německých ústavů pro výzkum ekonomiky.

→ diw.de

Germany Trade and Invest

Germany Trade and Invest (GTAI) je společností, jejímž prostřednictvím Spolková republika Německo podporuje hospodářský rozvoj. Ze svých 50 poboček po celém světě pomáhá německým firmám na cestě do zahraničí, dělá reklamu Německu a podporuje zahraniční firmy při usídlování v Německu.

→ gtai.de

Rada pro trvale udržitelný rozvoj

Jedním z úkolů Rady pro trvale udržitelný rozvoj (Rat für Nachhaltige Entwicklung), kterou svolala Spolková vláda, je přispívat k realizaci národní strategie trvalé udržitelnosti.

→ nachhaltigkeitsrat.de

+ DIGITAL PLUS

Další informace ke všem tématům kapitoly – komentované seznamy odkazů, příspěvky, dokumenty, projevy; navíc další informace k tématům jako sociální tržní hospodářství, duální vzdělávání učňů, hospodářská politika, evropská hospodářská a finanční krize.

→ tued.net/cs/dig3

TÉMA

GLOBÁLNÍ AKTÉR

Německo je exportně zaměřenou průmyslovou zemí se silnými mezinárodními vazbami a vysoce rozvinutým výrobním sektorem. V každoročně sestavovaných žebříčcích Světové obchodní organizace (WTO) Německo pravidelně patří po Číně a USA mezi tři největší exportéry světa. V roce 2014 dosáhla německá bilance zahraničního obchodu nového rekordu – přebytkem 190 miliard eur. Export německých firem se vyšplhal na 1.326 miliard eur, hodnota dovozu činila 1.136 miliard eur.

Německá ekonomika si tedy při spíše malém růstu světové ekonomiky v letech 2013/14 stála dobře. V mezinárodním srovnání Německo nejvíce profituje z globalizace. „Country Connectedness Index 2014“, který sestavil McKinsey Global Institute, uvádí, že Německo je zemí nejvíce zapojenou do celosvětové

sítě – více než po něm následující USA, Singapur a Velká Británie. Každé druhé euro vyrobené v Německu pochází ze zahraničního obchodu; přibližně každé čtvrté pracovní místo závisí na exportu a v průmyslu dokonce každé druhé. V zahraničním obchodu se angažuje na 800.000 firem. V roce 2014 dovezlo zboží ze zahraničí 685.000 firem, zatímco cca 340.000 zboží vyváželo. Na německém zahraničním obchodě se významně podílelo 10.700 firem se sídlem v zahraničí; podle odhadu Sněmu německých obchodních a průmyslových komor (Deutscher Industrie- und Handelskammertag, DIHK) pracuje pro Německé firmy v zahraničí více než 7 milionů lidí.

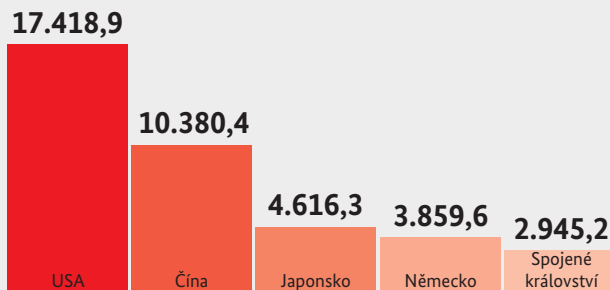
Vývozu dominují automobily a automobilové součástky, stroje, chemické výrobky, zařízení na elektronické zpracování ►

DIAGRAM

Hospodářský výkon

Německé podniky mají v zahraničí výbornou pověst. Ztělesňují to, co je celosvětově ceněno jako značka kvality: „Made in Germany“. Německo je coby čtvrtá největší ekonomika světa silně proexportní zemí.

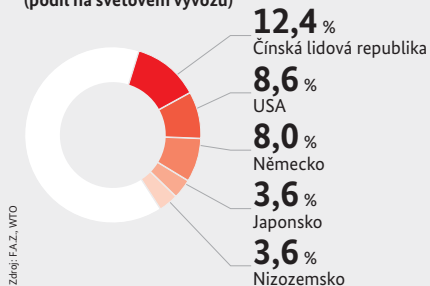
Hrubý domácí produkt (HDP) v roce 2014 (v miliardách USD)

Kontejner coby symbol globalizace: přístav v Hamburku je jedním z největších překladišť

Největší obchodní národy světa 2014 (podíl na světovém vývozu)

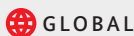
Největší německé podniky v roce 2014 (obrat v mil. €)

Volkswagen	202.458
Daimler AG	129.872
Eon SE	111.556
BMW Group	80.401
Schwarz-Gruppe	79.300
BASF-Gruppe	74.326
Siemens AG	71.920

- dat a elektronika. Tyto čtyři komodity tvoří dobrou polovinu německého exportu. Celkově se podíl vývozu od roku 1991 téměř zdvojnásobil – z 25,7 % na 50,6 %. V roce 2013 činil podíl zahraničního obchodu, tedy součet vývozu a dovozu, na hrubém domácím produktu (HDP) 89 %. Německo je tak „nejotevřenější“ ekonomikou ze států G7. Pro srovnání: USA měly v roce 2013 podíl zahraničního obchodu na HDP 30 %.

Nejdůležitějším cílovým trhem jsou s 58 % celkového exportu partnerské země z Evropské Unie (EU). Tradičně největším exportním trhem je pro Německo Francie, ale v prvním pololetí roku 2015 se na první místo poprvé dostaly USA následované Velkou Británií, Čínskou lidovou republikou a Nizozemskem. U dovozů je tomu přesně naopak: Německo nejvíce dováželo z Nizozemska, dále pak z Čínské lidové republiky, Francie, USA a Itálie. Neustále roste význam hospodářských a obchodních vztahů s asijskými zeměmi – navzdory částečně polevujícímu růstu. Jen v Číně investovalo 5.000 německých firem.

Silné propojení se světovou ekonomikou se projevuje také přímými německými investicemi v zahraničí, které vyrostly od roku 1990 do roku 2013 na pětinašobek – 919 miliard eur. Třetina byla investována v evropském prostoru. Zahraniční investoři naopak svými podíly na firmách v Německu vytvořili 3 miliony pracovních míst. Díky přímým zahra-

GLOBAL

Hospodářský výhled OECD

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) ve svém hospodářském výhledu dvakrát ročně analyzuje nejdůležitější hospodářské trendy a vyhlídky na příští dva roky ve 34 členských zemích OECD a v nově industrializovaných zemích. Celková prognóza na roky 2015/16 počítá s tím, že se zvýší dynamika růstu světové ekonomiky, ale ve srovnání s dobou před krizí zůstane spíše skromná.

→ oecd.org

ničním investicím ve výši 458 miliard eur je Německo na sedmém místě mezi největšími hostiteli investic.

Světový obchod se točí kolem veletrhů. Německo je světovou jedničkou v organizaci a pořádání mezinárodních veletrhů. Dvě třetiny nejdůležitějších oborových veletrhů se konají v Německu. Na zhruba 150 mezinárodních veletrhů a výstav každoročně přijíždí 10 milionů návštěvníků.

Německo je také překladištěm evropských a globálních transportních toků. Žádnou jinou zemi v EU neproudí tolik zboží. Německo produkuje zhruba třetinu obratu deseti nejdůležitějších logistických trhů v EU. Logistikou se zabývají 3 miliony lidí. Bránou do světa je hamb-

urský přístav, kde se každoročně přeloží 9,7 milionu standardních kontejnerů.

Prosazování férového a svobodného světového obchodu

Německo se zasazuje za otevřené trhy a férový a svobodný obchod na základě jasných a spolehlivých pravidel. Těchto cílů se snaží dosáhnout mj. pomocí „tří pilířů podpory vnějších ekonomických vztahů“: 227 německých zahraničních zastoupení, 130 zahraničních hospodářských komor (Auslandshandelskammern, AHK), delegací a zastoupení německé ekonomiky v 90 zemích a společnosti pro zahraniční hospodářské vztahy a marketing Německa Germany Trade and Invest (GTAI). Cíleně podporují střední podniky při vstupu na zahraniční trhy a pracují na zlepšování rámcových podmínek. Německo se na

utváření podoby globalizace podílí tvorbou pravidel mezinárodního obchodu, regulací finančních trhů a peněžním a měnovým managementem. Vzhledem k vážnoucím multilaterálním jednáním (Rozvojová agenda z Dohá) se zaměřuje na bilaterální dohody o volném obchodu Evropské unie. Aktuálně jsou v jednání především rozsáhlé dohody s USA (Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP) a Japonskem. Mezi Kanadou a zeměmi EU byla dojednána Komplexní hospodářská a obchodní dohoda (CETA). Již v roce 2011 vstoupila v platnost dohoda o volném obchodu s Jižní Koreou – první s asijskou zemí. Od té doby stoupal export do Jižní Koreje průběžně o zhruba 10 %. V roce 2015 se EU na volném obchodu dohodla s Vietnamem – jedná se o první dohodu tohoto druhu mezi EU a rozvojovou zemí. ■

Tady se točí světový obchod: na velké veletrhy každoročně přijíždí na 10 milionů návštěvníků

TÉMA

PROGRESÍVNÍ TRHY A INOVACE

Těžištěm hospodářské síly Německa je výkonný a inovativní průmysl. Za vzorový obor „Made in Germany“ je považován především automobilový průmysl zaměstnávající 775.000 lidí. Šest silných značek automobilového průmyslu: Volkswagen, BMW, Daimler, Audi a Porsche ze skupiny VW a Opel (General Motors) je tahouny globálního oboru mobility. Aby si zajistily konkurenceschopnost, investují miliardové částky do výzkumu a vývoje. Mezi aktuální hlavní trendy automobilové dopravy patří elektromobily, digitální propojení, asistovaná a autonomní jízda. Obecně německé automobilové koncerny, které mají vysoký podíl v tržním segmentu vyšší střední a vyšší třídy, vyrobily v roce 2014 přibližně 14,9 milionů osobních aut. Více než 77% produkce německého automobilového průmyslu se vyváží.

Vedle automobilového průmyslu patří k tradičně silným oborům německé ekonomiky strojírenství a výroba strojních zařízení a chemický průmysl. Největším chemickým koncernem světa je firma BASF. Byla založena v roce 1865 a má hlavní sídlo v Ludwigshafenu. V 390 výrobních závodech ve více než 80 zemích světa pro ni pracuje 113.000 zaměstnanců. Ke klíčovým oborům se řadí také elektrotechnický a elektronický průmysl. Zde je globálním hráčem Siemens zastou-

pený ve 190 zemích. Jeho řešení – od lékařské techniky až po obnovitelné zdroje energie – jsou považována za vysoce inovativní. Význam světového trhu pro velké obory dokládá jejich exportní bilance – 60 a více procent.

Nejdůležitějšími ekonomickými centry jsou Porúří, aglomerace Mnichov a Stuttgart (high-tech, automobilový průmysl), oblast Rhein-Neckar (chemie, IT), Frankfurt nad Mohanem (finančnictví), Kolín nad Rýnem a Hamburk (přístav, letecký průmysl, média). V nových spolkových zemích vznikla malá, zato však vysoce výkonná centra špičkové technologie, a to především v „příkladných regionech“ Drážďany, Jena, Lipsko a Berlín-Braniborsko.

Uvádíme seznam velkých německých firem (podle obratu v roce 2014). Domínují mu automobilky: Volkswagen je na 1. místě, následují Daimler a BMW na 2. a 4. místě. Jako 3. se umístil EON (energetika). BASF (Chemie) a Siemens (elektroprůmysl) obsadily 6. a 7. příčku. 5., 8. a 9. místo získaly obchodní skupiny. 10. je firma Deutsche Telekom. Německý průmysl se specializuje na vývoj a výrobu komplexních produktů, zejména na investiční majetek a inovativní výrobní technologie. Ve srovnání s jinými ekonomikami hraje průmysl v Německu

Celosvětový úspěch: němečtí výrobci aut patří k největším aktérům globálního sektoru mobility

výrazně větší roli. V průmyslu a zpracovatelských odvětvích pracuje celkem 7,22 milionů lidí. Vyšší podíl zpracovatelského průmyslu na hrubé přidané hodnotě má už jen Jižní Korea.

Za hnací motor německé hospodářské síly je považována inovativnost ekonomiky. Od roku 2007 neustále narůstá intenzita výzkumu a vývoje. Na tomto pozitivním trendu se vedle ekonomiky

podílí i veřejný sektor; rozhodujícími impulsy k němu přispěla hightech-strategie Spolkové vlády. Do výzkumu a vývoje se v Německu v roce 2013 celkem investovalo téměř 80 miliard eur, což odpovídá 2,84 procentům hrubého domácího produktu (HDP). Mezi srovnatelnými zeměmi OECD se tak Německo umístilo na 5. příčce – před USA a s odstupem i Francií a Velkou Británií. Z velkých konkurentů vykazují vyšší ►

► intenzitu výzkumu a vývoje jen Jižní Korea a Japonsko. Německo je také evropskou jedničkou na poli vynálezů. V roce 2014 podaly německé podniky u Evropského patentového úřadu v Mnichově 32.000 žádostí o patentovou ochranu. Německému patentovému úřadu (Deutsches Patent- und Markenamt, DPMA) bylo ve stejném roce ohlášeno rekordních 65.958 vynálezů. Nejaktivnější byl dodavatel automobilového průmyslu Bosch, který ohlásil 4.000 vynálezů a skupina Schaeffler (2.518), která je rovněž aktivní v dodavatelském sektoru pro výrobu automobilů. V roce 2014 bylo v platnosti 116.702 německých patentů. K nim můžeme připočíst 458.042 průmyslových práv udělených s platností pro Německo, o které bylo požádáno na Evropském patentovém úřadě.

Zemi průmyslu Německo si už téměř nelze představit bez neustále rostoucího sektoru služeb. V tomto sektoru podniká 80 % všech firem. Generují téměř 70 %

HDP a vytvářejí tři čtvrtiny pracovních míst. Z 30 milionů pracujících je 12 milionů zaměstnáno u veřejných nebo soukromých poskytovatelů služeb, necelých 10 milionů v obchodu, hotelnictví/gastronomii a dopravě a více než 5 milionů u poskytovatelů služeb firmám.

Srdcem ekonomiky jsou střední podniky

Navzdory četným „globálním hráčům“ a velkým vlajkovým lodím ekonomiky jsou pro německou hospodářskou strukturu typické malé a střední podniky („deutscher Mittelstand“, v počtu 3,6 milionu), osoby samostatně výdělečně činné a lidé vykovávající svobodná povolání. 99,6 % firem jsou středně velké podniky. Za střední podniky se považují podniky s ročním obratem nižším než 50 milionů eur a méně než 500 zaměstnanci. Mezi střední podniky se vypracovala i řada přistěhovalců se svými nově založenými firmami. Vlastní podnik vede více než 700.000 lidí přistěhovaleckého původu.

MILNÍKY

1955

5. srpna sjel ve Wolfsburgu z pásu miliontý VW brouk. Auto se stalo symbolem a absolutním prodejním hitem tzv. hospodářského zázraku.

1969

bylo v Toulouse (Francie) jako společný německo-francouzský projekt založeno konsorcium Airbus. Dnes je Airbus S.A.S. druhým největším výrobcem letadel.

1989

První poštovní reforma odstarovala privatizaci ohromné Německé spolkové pošty. Tato privatizace je považována za jednu z největších reforem německých hospodářských dějin.

Přistěhovalci v Německu představují důležitý hospodářský faktor.

Podle studií bankovní skupiny KFW počet inovativních firem celkově klesá – už jen 28 % malých a středních firem investuje do inovativních produktů a procesů. Důvodem jsou mj. dlouhodobě zdrženlivé prognózy hospodářského růstu. V mnoha vysoce specializovaných segmentech trhu jsou německé střední podniky tzv. „hidden champions“ – evropskými nebo světovými jedničkami s vysoce inovativními produkty. Ve světové ekonomice si vydobyl své pevné místo německý kreativní průmysl. Průkopníky na cestě k digitální a vědomostní ekonomice jsou často malé, podkapitalizované firmy, které však představují významný zdroj inovativních myšlenek. Důležitou mezinárodní líhni „creative industries“ a startupů je Berlín, kde sídlí více než 28.000 firem.

Ekonomika stojí na prahu čtvrté průmyslové revoluce. Podporování internetem

srůstají reálný a virtuální svět do podoby „internetu věcí“. Cílem Spolkové vlády je podporovat ekonomiku a vědu při nástupu průmyslu 4.0 tak, aby Německo mohlo z pozice jedničky tyto technologie světu nabízet a stalo se místem, kde se budou vyrábět. ■

INFO

Od poloviny 90. let se projevuje mezinárodní trend klesajícího zdanění podniků. Ani Německo už dávno není zemí s vysokými daněmi. V mezinárodním srovnání je v Německu daňové zatížení dokonce spíše podprůměrné. Průměrné celkové daňové zatížení činí necelých 30 %. V některých německých regionech je díky lokálně stanoveným sazbám živnostenských daní dokonce nižší než 23 %.

→ gtai.de

1990

Úřad pro správu privatizovaného majetku má za úkol během několika málo let proměnit někdejší socialistické plánované hospodářství NDR s mnoha tisíci národních podniků v tržní ekonomiku.

2002

V letech 1948 až 1998 byla německá marka jako účetní měna a až do roku 2001 jako oběživo oficiální měnou Německa. 1. ledna 2002 ji vystřídalo, stejně jako v 11 dalších zemích EU, euro.

2014

Německý akciový index DAX se poprvé vyšplhal nad hranici 10.000 bodů. DAX odráží vývoj 30 největších a obratově nejsilnějších německých firem.

TÉMA

TRVALE UDRŽITELNÁ EKONOMIKA

Podle výsledků mezinárodního srovnání 34 zemí OECD, které uveřejnila Bertelsmannova nadace v roce 2015, patří Německo k průmyslovým státům s nejudržitelnější ekonomikou. Tato studie na pozadí 17 Cílů udržitelného rozvoje OSN poprvé systematicky zkoumala země na základě 34 indikátorů od ochrany životního prostředí přes růst až po kvalitu sociálních systémů. Německo se umístilo na šestém místě. Bodovalo zejména v oblasti růstu, zaměstnanosti a sociálního zabezpečení.

Stále více německých firem se hlásí ke své společenské odpovědnosti coby součásti udržitelné ekonomické činnosti. „Corporate Social Responsibility“ (CSR) se týká

především hlavní činnosti firem, která v důsledku globalizace ovlivňuje ekonomickou a sociální situaci a životní prostředí. Ke Global Compact Initiative, kterou v roce 1999 uvedla do života OSN, se přihlásila většina koncernů v akciovém indexu DAX jako BASF, Daimler nebo Deutsche Bank a také malé a střední podniky, instituty a nevládní organizace. Global Compact Spojených národů, Směrnice OECD pro nadnárodní podniky a Tripartitní deklarace zásad o nadnárodních podnicích a sociální politice Mezinárodní organizace práce (ILO) představují základní pilíře společenské odpovědnosti podniků. Dobrovolné iniciativy Global Impact se účastní více než 8.000 firem a 4.000 organizací z celého světa.

SEZNAM

- Největší podnik
Volkswagen, 592.586 zaměstnanců
- Největší banka
Deutsche Bank, 98.138 zaměstnanců
- Nejdůležitější akciový index
Deutscher Aktienindex (DAX)
- Největší veletržní areál
Hannover
- Největší výrobce letadel
Airbus-Hamburg

Na evropské úrovni Německo podporuje především dalekosáhlou iniciativu CSR Evropské unie. Tato strategie se pravidelně inovuje a od roku 2016 předpokládá u určitých podniků zavedení závazného předkládání zpráv o CSR. V rámci německého předsednictví G7 v roce 2015 vnesla Spolková vláda do pracovního programu skupiny tématu CSR jako pracovní, sociální a ekologické standardy.

Že společenská a ekologická odpovědnost patří k sobě, dokládá i „Spojenectví pro udržitelné textilie“ (Bündnis für nachhaltige Textilien), jehož cílem je dosáh-

Důstojná práce: Pro stále více německých podniků jsou důležité férové standardy v globálních dodavatelských řetězcích

nout v obou těchto oblastech zlepšení pro zaměstnance textilního a oděvního průmyslu. K této iniciativě Spolkového ministerstva pro hospodářský rozvoj a spolupráci (Bundesministerium für Wirtschaftliche Entwicklung und Zusammenarbeit, BMZ) vyhlášené v roce 2014 se připojilo více než 100 německých výrobců textilu včetně velkých hráčů. Tímto spojenectvím chce Německo potvrdit svou vůdčí roli v rámci mezinárodního

úsilí o zavedení férových standardů v globálních dodavatelských řetězcích.

Spolková vláda svolala v roce 2009 národní fórum CSR, které dostalo za úkol vypracovat strategie CSR. V roce 2010 byla schválena „Národní strategie odpovědnosti podniků – Akční plán Corporate Social Responsibility“. Jeho prioritou je úspěšná implementace CSR ve středních podnicích. ■

TÉMA

DIGITÁLNÍ AGENDA

Ekonomika stojí na prahu čtvrté průmyslové revoluce. V digitálním transformačním procesu urychlovaném internetem začínají reálný a virtuální svět srůstat v jedno – internet věcí. Digitalizace znamená pro průmysl a ekonomiku služeb historický přelom. Pojem průmysl 4.0 zastřešuje řešení, procesy a technologie, které v továrnách vyžadují intenzivní zapojení IT a vysokou úroveň propojení systémů. Mnoho německých firem už je na cestě k průmyslu 4.0, který významně urychlí digitalizaci výroby a logistiky a nástup vlády technologií ve výrobě. Ekonomika obecně očekává vyostření mezinárodní konkurence o technologické prvenství ve výrobě. Spolková vláda

aktivně podporuje a řídí digitální revoluci prostřednictvím „Digitální agendy“, která identifikuje 7 oblastí, ve kterých je potřeba jednat. Digitální agenda zahrnuje všechny společenské oblasti od státu přes ekonomiku, kulturu, vzdělávání až po vědu. Digitální revoluci nechápe jako čistě technologický proces, ale jako proces společenský, který se dotýká otázek od svobody a demokracie až po ochranu jednotlivce.

Digitální agenda má za cíl zajistit Německu ve střednědobé perspektivě pozici nejvýznamnějšího poskytovatele řešení v oblasti průmyslu 4.0 a evropské jedničky na poli digitálního rozvoje. Pozitivní scénáře odhadují dodatečný růstový potenciál, který přinese průmysl 4.0 do roku 2025, na 200 až 425 miliard eur. Zásadní roli bude coby průřezová technologie hrát sektor informačních a telekomunikačních technologií (IKT). Už dnes tvoří 23 % růstu produktivity investice do IKT a 900.000 zaměstnanců tohoto oboru vytváří obrát 228 miliard eur. Německo tak je po USA, Japonsku a Číně čtvrtým největším národním trhem a vůbec největším trhem IKT v Evropě.

Jedním z nejdůležitějších úkolů v rámci digitalizace je budování digitální infrastruktury, především širokopásmového internetového připojení. Cílem je zajistit

ČÍSLO

600

poskytovatelů internetových služeb a dalších organizací ze 60 zemí je navázáno na DE-CIX. Tento internetový uzel ve Frankfurtu nad Mohanem je co do objemu procházejících dat největší na světě: V roce 2015 byla poprvé překonána hranice 4 terabitů za sekundu. Provozovatel DE-CIXu buduje po Marseille (Francie), Palermu (Itálie), Dallasu (USA) další datový uzel v Istanbulu (Turecko).

→ de-cix.net

Neustále online: Budování digitální infrastruktury je jedním z nejdůležitějších projektů spolkové vlády

do roku 2018 plošnou širokopásmovou infrastrukturu s přenosovou rychlostí minimálně 50 Mbitů za sekundu. Spolková vláda a ekonomičtí aktéři na rozvoj širokopásmové infrastruktury společně připravili balíček ve výši 10 miliard. Širokopásmový internet je již dnes k dispozici 87 procentům soukromých domácností. Přesto však existují v přístupu k širokopásmovému připojení rozdíly mezi starými a novými spolkovými zeměmi a

také mezi městy a venkovskými oblastmi. V roce 2015 mají dvě třetiny domácností (64 %) přístup k širokopásmovému internetu s přenosovou rychlostí alespoň 50 Mbit/s, většinou prostřednictvím pevné sítě. Čtyři z pěti (82 %) domácností ve městech využívají připojení rychlejší než 50 Mbit/s. Ve venkovských oblastech tuto možnost má každá pátá domácnost (20 %). Standard mobilních sítí LTE je dostupný pro 92 % domácností. ■

PANORAMA

CENĚNÝ OBCHODNÍ PARTNER

Nejdůležitější vývozní komodity (2014)

17,9 %
automobily &
součástky

14,5 %
stroje

9,5 %
chemické
produkty

7,9 %
zařízení na
elektronické
zpracování dat

6,0 %
elektrická
zařízení

Export zboží z Německa podle regionů (2014)

Nejdůležitějšími odbytími Německa jsou evropské země. Směřuje do nich 68 % německého exportu. Kromě Evropy jsou největšími odbytími USA (8,5 %) a Čína (6,6 %).

Eurozóna
36,6 %

EU bez
Eurozóny
21,4 %

Zbytek Evropy
bez EU
10,0 %

Austrálie a
Oceánie
0,8 %

Afrika
2,0 %

1.119 miliard eur
hodnota vyvezeného
zboží

889 miliard eur
hodnota dovezeného
zboží

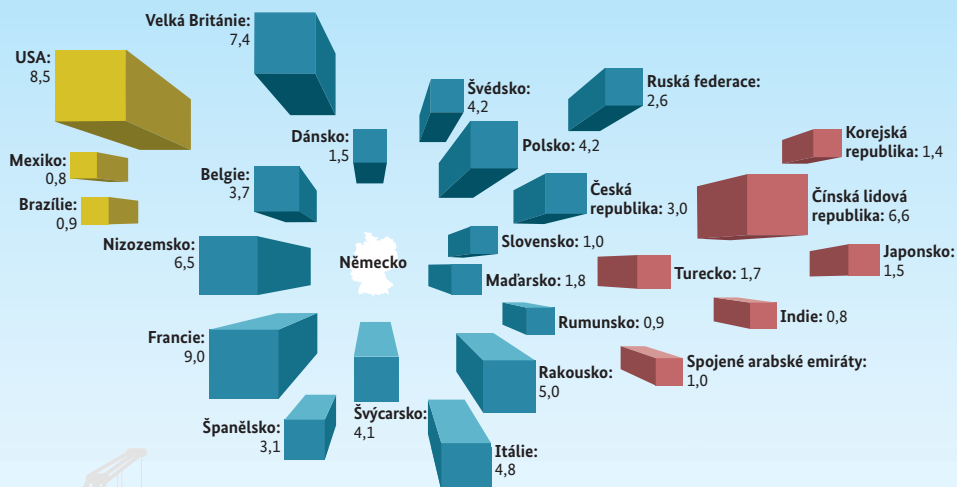

50 %
podíl exportu na HDP

25 %
pracovních míst
závisí na exportu

25 největších exportních trhů v procentech (2014)

5,6 milionů

v Německu vyrobených
osobních automobilů
německých výrobců

9,3 milionů

mimo Německo vyrobených
osobních automobilů
německých výrobců

150

významných
veletrhů
v Německu

254

účastí na
zahraničních
veletrzích

TÉMA

ATRAKTIVNÍ TRH PRÁCE

Německý trh práce se navzdory finanční a hospodářské krizi od roku 2008 vyvíjí příznivě. V červenci roku 2014 mělo v Německu 42,8 osob zaměstnání s povinností sociálního pojištění. Vzhledem k minimálním impulzům ze strany světové ekonomiky svědčí zaměstnanost ve výši 73,5 % o dobré hospodářské situaci. Německo patří v Evropské unii k zemím s nejnižší nezaměstnaností. V roce 2014 činila míra nezaměstnanosti v průměru 6,7 %, vůbec nejméně od roku 1991. Na trh práce měl pozitivní dopad především růst oborů v sektoru služeb. Podle studie Institutu pro výzkum trhu práce a profesí (Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung, IAB) se bude přechod k ekonomice služeb v

příštích letech ještě zrychlovat. Pro vývoj na trhu práce je typický rovněž nárůst částečných pracovních úvazků.

Nízká nezaměstnanost mládeže v Německu zaměřila mezinárodní pozornost na úspěšný model duálního vzdělávání učňů, které se značně liší od čistě školské přípravy učňů na pracovní život ve většině zemí. Zhruba polovina mladistvých v Německu se v rámci duálního systému po škole vyučí v jedné z 350 státně uznávaných profesí. Praktická výuka probíhá 3 až 4 dny v týdnu v podniku; 1 až 2 dny získává učen odborné teoretické vzdělání na učilišti. Mnoho zemí v současné době systémem duálního odborného vzdělávání od Německa přebírá.

 INFO

Tato aplikace vytvořená v roce 2015 informuje v němčině a angličtině o možnostech vzdělávání, studia a práce v Německu. Je určena především mladým lidem v zahraničí a umožňuje důkladně se seznámit s mnoha otázkami, např. jaká je podniková kultura v německých firmách nebo jak se ucházet o místo. Více než 200 linků vede přímo k dalším zdrojům.

→ deutschland.de

Spolková vláda navíc za účelem vytvoření moderního, spravedlivého a transparentního trhu práce realizovala řadu záměrů v oblasti politiky zaměstnanosti. Od počátku roku 2015 například Německo zavedlo minimální mzdu ve výši 8,50 eur, z níž profituje 3,7 milionu lidí. Zavedení ženských kvót by mělo vést k rovnému zastoupení žen a mužů ve vedoucích funkcích. Podniky zapsané na burze se zaměstnaneckým zastoupením ve správních a výkonných radách musí od roku 2016 při obsazování všech míst v dozorčích radách dodržet kvótu 30% žen. „Zákon o jednotném tarifu“ („Tarifeinheits-

Duální vzdělávání učňů: Německý model, který spojuje teorii s praxí, přebírá mnoho dalších zemí

gesetz“) zase zaručuje, že se v jednom podniku nesmí na stejnou činnost vztahovat různé kolektivní smlouvy. A: Kdo doloží, že odváděl příspěvky do sociálního a důchodového systému více než 45 let, může od 1. července roku 2014 po dovršení 63 let odejít do důchodu, aniž by mu byl důchod krácen.

Vzhledem k demografickým změnám je jedním z nejnaléhavějších úkolů zajistit

dostatek odborných pracovníků. „Make it in Germany“, vícejazyčný internetový portál pro zahraniční odborné pracovníky, je klíčový projekt pro otevření trhu práce. Odborníkům, kteří mají zájem se přistěhovat do Německa, poskytuje informace o jejich kariérních možnostech v Německu. „Modrá karta EU“ navíc absolventům vysokých škol a odborníkům umožňuje snadný přístup na německý trh práce. ■

ŽIVOTNÍ PRO- STŘEDÍ A KLIMA

Průkopník v politice ochrany klimatu • Iniciátor spolupráce v ochraně klimatu •
Generační projekt energetické revoluce • Greentech jako odvětví budoucnosti •
Trvale udržitelná větrná energie • Životně důležitá rozmanitost

ÚVOD

PRŮKOPNÍK V POLITICE OCHRANY KLIMATU

21. století je považováno za „století životního prostředí“. Co to znamená: Nejbližší desetiletí rozhodnou o tom, nakolik se změní přírodní podmínky pro život budoucích generací na Zemi. Největším rizikem je rostoucí rychlost změn klimatu. Ochraně životního prostředí a klimatu přikládá Německo již odedávna velký význam. V mezinárodním měřítku je Německo v oblasti ochrany klimatu a rozvoje obnovitelných zdrojů energie skutečným průkopníkem. Díky přestavbě energetického sektoru označované jako energetická revoluce (Energiewende) Německo opustilo fosilně-nukleární věk energetiky a vydalo se na cestu k trvale udržitelné energetice budoucnosti. K ní patří postupný odklon od jaderné energie až do roku 2022. Úroveň svých emisí CO₂ z roku 1990 chce Německo

do roku 2020 snížit o 40%, do roku 2050 dokonce o 80%. Ke konci roku 2014 bylo dosaženo snížení o 27%.

I v globálním rámci se spolková vláda aktivně zasazuje o ochranu životního prostředí, spolupráci v energetických otázkách a rozvoj bez nepříznivých klimatických dopadů. Německo je rovněž hnacím motorem EU, která se po Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji konané v Rio de Janeiru v roce 1992 stala průkopníkem mezinárodní klimatické politiky. Cílem, který podporuje, je omezení globálního oteplení na maximálně dva stupně Celsia. K tomu je nutné snížit emise CO₂ v průmyslových zemích o 80 až 95 procent. Za německého předsednictví ve skupině G7 v roce 2015 se nejvýznamnější průmyslové země usnesly, ►

VIDEO AR APP

Životní prostředí a klima:
video k tématu na → tued.net/cs/vid4

Cesta do epochy obnovitelných energií je nevratná

- že urychlí konec využívání fosilních energií. Kompletní „dekarbonizace“ by měla být dosažena v průběhu jednoho století. V německém Bonnu také sídlí sekretariát OSN, který monitoruje provádění Rámcové úmluvy o změně klimatu.

Nepoškozené životní prostředí – to jsou základní předpoklady pro vysokou kvalitu života. Ochrana životního prostředí je od roku 1994 zakotvena v německé ústavě jako jeden z cílů státu. Indikátory kvality ovzduší a vodstva již léta ukazují značné zlepšení. Emise škodlivin, jakými jsou např. oxid siřičitý a oxidy dusíku výrazně poklesly mimo jiné díky zavedení filtrů v uhelných elektrárnách a katalyzátorů v automobilech. Citelně poklesla také spotřeba pitné vody na osobu. Strategii Německa je koordinace hospodářského růstu a ochrany životního prostředí v zájmu trvale udržitelné ekonomiky. Centrálními nástroji této strategie jsou rozvíjení obnovitelných zdrojů

energie, zvyšování energetické efektivity a lepší využití přírodních zdrojů, ale také inteligentní využívání obnovitelných surovin. Je to strategie dvojího zisku. Na jedné straně totiž snižuje ekologickou a klimatickou zátěž, zatímco na straně druhé vytváří nové obchodní příležitosti a nová pracovní místa. ■

➔ NA INTERNETU

UNFCCC

Sekretariát Rámcové úmluvy OSN
o změně klimatu
→ unfccc.int

BMUB

Spolkové ministerstvo životního prostředí, ochrany přírody, stavebnictví a bezpečnosti reaktorů
→ bmub.bund.de

BUND

Svaz pro životní prostředí a ochranu přírody v Německu
→ bund.net

Vítr a slunce jsou v Německu nejdůležitějšími a nejlevnějšími zdroji obnovitelné energie

AKTÉŘI & NÁSTROJE

Spolkový úřad pro životní prostředí (Umweltbundesamt)

Úřad podřízený Spolkovému ministerstvu životního prostředí poskytuje spolkové vládě vědeckou expertní podporu. Spolkový úřad pro životní prostředí zodpovídá za provádění legislativy z oblasti ochrany životního prostředí, např. při schvalování chemikálií, léčiv a fytoosanitárních prostředků. Do jeho kompetence spadá též informování veřejnosti v otázkách ochrany životního prostředí.

→ umweltbundesamt.de

Německá energetická agentura

Německá energetická agentura (Deutsche Energie-Agentur, DENA) je kompetenční centrum pro energetickou účinnost, obnovitelné energie a energetické systémy. Podporuje realizaci energetické revoluce a zasazuje se o to, aby energie byla vyráběna i využívána pokud možno efektivně, bezpečně, levně a bez klimatických dopadů.

→ dena.de

Agora Energiewende

Agora Energiewende je thinktank, který představuje fórum pro dialog s aktéry energetické politiky.

→ agora-energiewende.org

Postupimský ústav pro výzkum dopadů klimatických změn

Postupimský ústav pro výzkum dopadů klimatických změn (Potsdam-Institut für Klimafolgenforschung, PIK) zkoumá relevantní otázky z oblasti globálních změn, působení klimatu a trvale udržitelného vývoje. → pik-potsdam.de

Německá společnost pro mezinárodní spolupráci

Německá společnost pro mezinárodní spolupráci (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit, GIZ) je státní organizace s celosvětovým polem působnosti. Poskytuje spolkové vládě podporu při uskutečňování jejích cílů z oblasti rozvojové politiky. Radí rozvojovým a nově industrializovaným zemím v otázkách ochrany klimatu či např. správného a udržitelného využívání vodních zdrojů.

→ giz.de

Spolkový úřad pro ochranu přírody

Spolkový úřad pro ochranu přírody (Bundesamt für Naturschutz, BfN) má ve své gesci národní i mezinárodní ochranu přírody. Na svých webových stránkách BfN uveřejňuje kvalitní mapy chráněných oblastí. → bfnet.de

+ DIGITAL PLUS

Více informací ke všem tématům kapitoly – komentované seznamy odkazů, články, dokumenty, projevy; další pojmy jako Rámcová úmluva OSN o změně klimatu, emise skleníkových plynů, zákon o obnovitelných energiích a klimatické cíle EU.

→ tued.net/cs/dig4

TÉMA

ÚSILÍ PŘI OCHRANĚ KLIMATU

Německo má v mezinárodním kontextu rozhodující podíl na tom, že má ochrana klimatu mezi projednávanými tématy vždy výsadní postavení. Již při jednáních o Kjótském protokolu z roku 1997 byla Spolková vláda významným iniciátorem. Dohoda zavazovala průmyslové země ke snížení emisí skleníkových plynů do roku 2012 v průměru o 5,2% oproti úrovni z roku 1990. Svůj „kjótský cíl“, totiž snížit emise do roku 2012 o 21%, Německo dokonce překročilo. Rovněž při vyjednáváních o dohodě navazující na Kjótský protokol hraje Německo aktivní roli. Cílem je uzavření závazné dohody o ochraně klimatu s jasnými pravidly pro omezování emisí skleníkových plynů. K opatřením na ochranu klimatu by se měly zavázat i rozvojové a nově industrializované země, přičemž by měla být zajištěna výrazně vyšší úroveň podpor pro iniciativy zaměřené na přizpůsobení se změnám klimatu a přenos technologií. Mezi průmyslo-

vými zeměmi je EU průkopníkem v oblasti cílových hodnot CO₂; zavázala se do roku 2030 snížit jejich emise oproti roku 1990 minimálně o 40%. Nejdůležitějším nástrojem v EU pro regulaci emisí CO₂, jež do ovzduší vypouští zhruba 11.000 velkých průmyslových a energetických podniků, je obchod s emisními povolenkami. I tato oblast má být reformována, aby se zvýšila její účinnost. Německo se navíc v oblasti ochrany klimatu aktivně zasazuje o spolupráci s ostatními zeměmi.

Zvláštní spolupráce existuje v rámci transatlantického „klimatického mostu“ s USA a Kanadou. Průkopnická role Německa v oblasti výzkumu klimatu se opírá o práci univerzit a výzkumných ústavů, jakými jsou např. Postupimský ústav pro výzkum dopadů klimatických změn a Wuppertalský ústav klimatu, životního prostředí a energií. ■

 MILNÍKY

1976

Německé ministerstvo výzkumu rozhodlo o výstavbě 100 metrů vysokého obřího větrníku Growian v severním Německu. Tento první experiment s větrnou energií však skončil neúspěchem a Growian byl v roce 1988 zbourán.

1987

V obci Kaiser-Wilhelm-Koog na šlesvicko-holštýnském západním pobřeží je zahájen provoz prvního německého větrného parku. Od této chvíle proměňuje 32 větrných turbín vítr od Severního moře v elektrickou energii.

1991

Zákon o dodávání elektřiny do sítě stanovuje povinnost energetických závodů vykupovat elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů a zaplatit za ni stanovenou výkupní cenu.

Sekretariát rámcové úmluvy OSN o změně klimatu v Bonnu monitoruje její provádění

2000

V platnost vstupuje Zákon o obnovitelných energiích (EEG). Pro elektřinu z obnovitelných zdrojů zakotvuje legislativně mimo jiné přednost při výkupu a připojení do distribuční sítě. EEG se stává důležitým milníkem.

2011

Po havárii reaktoru ve Fukušimě schvaluje vláda konkrétní kroky v oblasti energetické politiky, jež povedou k postupnému odklonu od jaderné energie a k zajištění ekologického zásobování elektřinou do roku 2022.

2014

Novela zákona o obnovitelných energiích přináší orientaci na efektivitu nákladů a plánovitost při rozšiřování obnovitelných zdrojů energie; do roku 2025 se má podíl ekologické elektřiny zvýšit na 40 až 45 procent.

TÉMA

PROJEKT ENERGETICKÉ REVOLUCE

Energetická revoluce (Energiewende) je nejdůležitější ekonomickou a ekologickou úlohou německé politiky. Pojem energetická revoluce označuje přestavbu německé energetiky, jejímž smyslem je odklon od ropy, uhlí, plynu a jádra a přechod k energiím z obnovitelných zdrojů. Nejpozději do roku 2050 by v Německu mělo minimálně 80% distribuované elektřiny a 60% všech distribuovaných energií pocházet z obnovitelných zdrojů. Nejbližším krokem je postupná odstávka všech jaderných elektráren do roku 2022, přičemž do roku 2025 by mělo z obnovitelných zdrojů pocházet 40 až 45 procent elektrické energie. Od poloviny roku 2015 je v provozu již jen 8 jaderných elektráren,

kteří v elektroenergetickém mixu přestavují cca 15%. Spolková vláda tak pokračuje v trvale udržitelné přestavbě energetické soustavy, která začala již v roce 2000, kdy padlo rozhodnutí o odklonu od jádra a podpoře zákona o obnovitelných energiích. Podpora energií z obnovitelných zdrojů začala v Německu již v 90. letech; v roce 2000 byla legislativně zakotvena v Zákoně o obnovitelných energiích (EEG).

Dlouhodobě plánovaný odklon od jaderné energie

Odklon od jádra do roku 2022 vyjednala v roce 2000 spolková vláda s německými energetickými podniky. Rozhodnutí spolkové vlády z roku 2011 o energetické revoluci je tedy v souladu s dlouhodobou strategií přestavby energetiky a orientace na trvale udržitelné zdroje energie. Toto rozhodnutí z roku 2011, které bylo přijato v reakci na jadernou katastrofu z japonské Fukušimy a získalo podporu jak politických stran zastoupených ve Spolkovém sněmu, tak i velké většiny obyvatelstva, přineslo urychlení přestavby energetiky a je považováno za „nutný krok na cestě k průmyslové společnosti, která se hlásí k myšlence trvalé udržitelnosti a zachování světa“.

Energetická revoluce však nemá přinést užitek pouze životnímu prostředí a klima-

SEZNAM

- Největší větrný park na pevnině: Reußenköge ve Šlesvicku-Holštýnsku
- Největší větrný park na moři: alpha ventus v Severním moři
- Nejvýkonnější větrný generátor: E126/7570 kW značky Enercon
- Největší solární park: Meuro/Schipkau
- Největší energetická burza: EEX (European Energy Exchange) v Lipsku

Větrné parky v Severním moři jsou nosnými pilíři energetické revoluce

tu, nýbrž také německé ekonomice – především díky snížení závislosti na mezinárodním dovozu ropy a zemního plynu. Německo v současné době ročně vynakládá kolem 80 miliard eur na dovoz uhlí, ropy a plynu. Tato částka by v příštích letech měla být postupně nahrazena domácí tvorbou hodnot v oblasti obnovitelných energií; tato opatření navíc přinášejí nové možnosti vývozu a perspektivu vzniku nových pracovních míst. Dalším důležitým úkolem je

posílení „druhého pilíře“ energetické revoluce, jímž je úspornější a efektivnější využívání energií. V průmyslu a ve velkých zpracovatelských podnicích již bylo dosaženo významných úspor a vysokých standardů. Jisté rezervy ještě existují v oblasti menších podniků a budov veřejných institucí. Velký význam se v rámci zvyšování energetické účinnosti příkládá zejména energetické sanaci starých budov, jež má podporu spolkové vlády. Budovy ►

- produkují zhruba 40% emisí CO₂. Přestože spotřeba elektřiny již od roku 2007 pomalu klesá, je nutné ji i nadále snižovat: aby bylo dosaženo původního cíle energetické koncepce, tedy snížení o 10 % do roku 2020, bude nutno vynaložit ještě další úsilí.

Energetická revoluce nemá za cíl pouze minimalizaci rizik, nýbrž také ochranu klimatu a vysokou spolehlivost dodávek. Díky dynamickému rozvoji oblasti obnovitelných energií se podařilo v rámci energetického mixu výrazně zvýšit podíl energií bez emisí CO₂. Ekologická elektřina se na hrubé produkci elektřiny v roce 2014 podílela 26 procenty a k pokrytí celkové spotřeby elektřiny přispěla v prvním pololetí 2015 dokonce 32,5%. Za slunečných pracovních dní pokryje fotovoltaika někdy až 25%, o nedělích a svátcích dokonce až 50% spotřeby. 38,7% všech nových obytných budov již je vytápěno pomocí energií z obnovitelných zdrojů. Začátkem roku 2015 bylo nain-

stalováno 1,5 milionu fotovoltaických elektráren o jmenovitém výkonu cca 38,5 gigawattů. Tento instalovaný výkon řadí Německo na třetí místo za Čínu a USA.

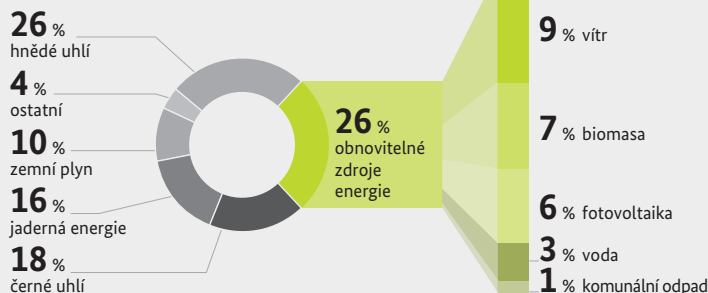
Zákon o obnovitelných energiích jako mezinárodní vzor

Úspěšný Zákon o obnovitelných energiích (EEG), který je v mnoha zemích považován za vzor, byl v roce 2014 novelizován. Cílem novely bylo zajištění financovatelnosti a spolehlivosti dodávek pro občany i podniky. Důvod: Takzvaný příplatek EEG, který zvýšené náklady způsobené výrobou ekologické elektřiny přenáší na spotřebitele, se na základě rozsáhlého boomu solárních elektráren a změny výpočtu po roce 2009 výrazně zvýšil. Rozpoutala se veřejná debata o nákladnosti ekologické elektřiny a energetické revoluce vůbec. V roce 2015 tento příplatek poprvé klesl. Spolková vláda navíc pracuje na nové koncepci trhu s elektřinou, která má zajistit

DIAGRAM

Výroba elektřiny
Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů energie v roce 2014 opět stoupla a činila 26 % hrubé produkce elektřiny v Německu.

Hrubá produkce elektřiny za rok 2014

stabilitu dodávek i přes rostoucí kolísání množství elektřiny vyrobené ve větrných a solárních zařízeních. V této souvislosti je mimo jiné důležité, aby bylo zajištěno dostatečné množství plynových elektráren, které lze využívat flexibilně a zároveň mají výrazně nižší emise CO₂ oproti elektrárnám uhelným.

Energetická revoluce nevyžaduje pouze výstavbu nových, „zelených“ elektráren. Aby byly dodávky elektrické energie spolehlivé a bezpečné, musí se rozvodné soustavy přizpůsobit změněné struktuře výroby. K tomu je zapotřebí například několika tisíc kilometrů nových vedení vysokého napětí. Elektřina z větrných zdrojů, která se vyrábí zejména v severním Německu, se pak bude moci dostat i do jihoněmeckých průmyslových oblastí s vysokou spotřebou.

Je potřeba rozšířit také regionální sítě, aby mohly pojmout decentralizované napájecí solární energií. Rozšiřování sítě však nezřídka naráží na odpor občanů v regio-

nech, kde se mají nové trasy vedení dostat do blízkosti obytných zón. Provozovatelé sítě se snaží obavy obyvatel s předstihem řešit. Aby se předešlo konfliktům, uvažuje se také o podzemních vedeních. ■

GLOBAL

Studie o změnách klimatu

800 vědců z 80 zemí je zapojeno do práce IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change), rady OSN pro změny klimatu. Na jaře 2015 vydala expertní skupina souhrnnou zprávu k Páté hodnotící zprávě IPCC. Píše se v ní, že emise skleníkových plynů jsou hlavní příčinou klimatických změn. Aby se globální oteplení omezilo na dva stupně, bude nutno zavést drastická opatření.

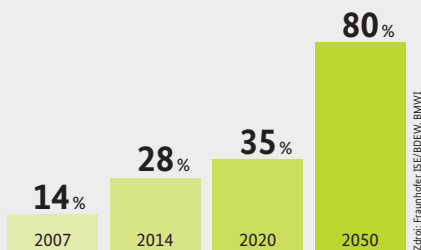
→ ipcc.ch

Emise CO₂ v roce 2013/globální podíly

Podíl elektřiny z obnovitelných zdrojů energie v Německu (částečně prognóza)

TÉMA

ODVĚTVÍ GREENTECH

Vůdčí role Německa v oblasti technologií pro ochranu životního prostředí, obnovitelné zdroje energie a efektivní využívání zdrojů má příznivé dopady i na ekonomiku a trh práce. Odvětví ochrany životního prostředí přispívá významnou měrou k trvale udržitelnému růstu i k vývoji nových technologií např. oblasti energetiky, informačních a komunikačních technologií či materiálů a surovin. V oboru ekologických technologií pracují přibližně dva miliony lidí; téměř každé páté pracovní místo nese označení „zelené“. Díky tomu patří Německo mezi deset nejvýznamnějších zemí z hlediska

zaměstnanosti v odvětví obnovitelných energií. Pro toto odvětví jsou typické středně velké podniky, ovšem důležitými aktéry jsou zde i koncerny jako např. Siemens. Pod značkou „Greentech Made in Germany“ dosahují firmy úctyhodných exportních úspěchů; jejich podíl na světovém trhu činí kolem 15%. Své postavení se Německo snaží ještě zlepšit pomocí iniciativy na podporu vývozu ekotechnologií zvané „Exportinitiative Umwelttechnologie“, v jejímž rámci se chce profilovat jako dodavatel integrovaných řešení.

Elektromobilita je důležitým tématem budoucnosti životního prostředí

Dalším pokrokem v ochraně životního prostředí a klimatu má být elektromobilita. Budoucnost elektromobility je na pořadu dne i v Číně, Japonsku a severní Americe. Spolková vláda a automobilový průmysl si daly ambiciózní cíl: dovést Německo na špici mezi trhy elektromobility a využívat potenciály tohoto globálního odvětví. Do roku 2020 má německé silnice brázdit asi milion elektromobilů a přispět tak k dalšímu snižování emisí CO₂, jež jsou z jedné šestiny produkovány právě v automobilové dopravě. Němečtí výrobci automobilů se intenzivně zabývají koncepcemi elektromobility a mají v

ČÍSLO

1,79 milionu

kilometrů měří německá elektrická distribuční soustava. Tato délka odpovídá 45-násobku obvodu rovníku. Velká část soustavy v délce 1,44 milionů kilometrů (80 %) připadá na podzemní vedení. Asi 350.000 km připadá na nadzemní vedení. Přenosová síť velmi vysokého napětí měří 34.810 km. V rámci energetické revoluce se plánuje vybudování cca 2.650 km nových tras vedení elektřiny.

→ bundesnetzagentur.de

Elektromobilita patří k největším tématům budoucnosti německého automobilového průmyslu

nabídce zhruba 29 elektrických modelů (ke konci roku 2015), mezi něž patří vozidla jako např. BMW i3. Povolení k jízdě v pruhu pro autobusy, vyhrazená parkovací místa, zvláštní registrační značky - to vše přislíbila spolková vláda jejich majitelům, aby napomohla průlomu v šíření elektromobilů. Zároveň výrazně zvýšila výdaje na energetický výzkum zaměřený zejména na baterie pro elektromobily. Projekt „Baterie 2020“ je považován za

ukázkový projekt, který má přinést nové a evolučně vylepšené materiály pro výzkum a vývoj nejvýkonnějších akumulátorových systémů.

Na německých i evropských univerzitách a vysokých školách již existuje na 1000 inovativních studijních oborů z oblasti obnovitelných energií a energetické účinnosti, které jsou velice atraktivní i pro zahraniční studenty. ■

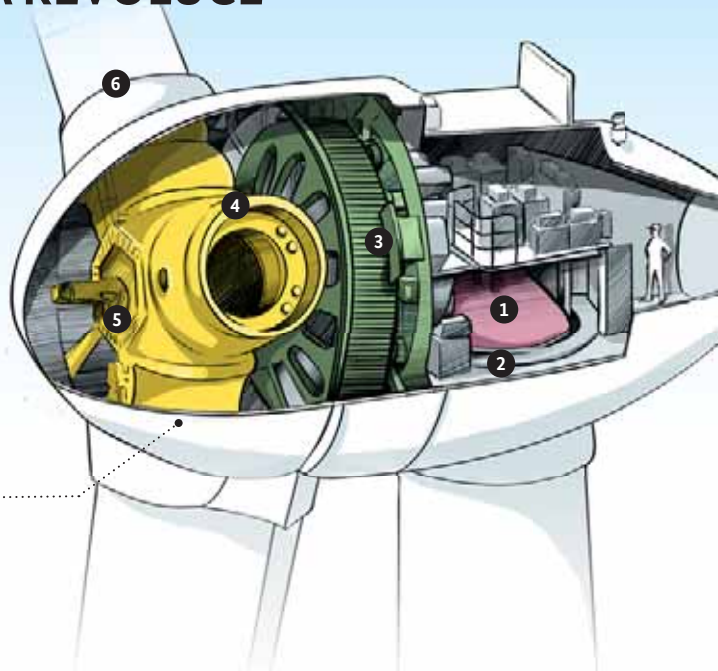
PANORÁMA

ENERGETICKÁ REVOLUCE

Vnitřní schéma moderní německé větrné turbíny

Typ Enercon E-126 o
jmenovitém výkonu 4.200 kW

- ① rám stroje
- ② pohon natáčení gondoly podle směru větru
- ③ prstencový generátor
- ④ adaptér pro natáčení listů
- ⑤ hlava rotoru
- ⑥ list rotoru

Větrná elektrárna

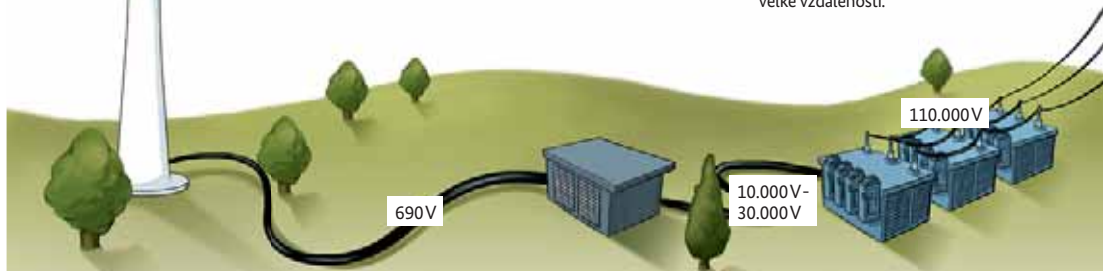
Vítr pohání listy rotoru. Generátor přeměňuje mechanickou energii na elektrickou.

Trafostanice

Transformátor předává elektrickou energii ve vhodné formě provozateli distribuční sítě.

Transformátorovna

Transformátorovna převádí nízké napětí na vysoké až velmi vysoké napětí za účelem přenosu elektrické energie na velké vzdálenosti.

50 %

nárůst množství elektřiny
z obnovitelných zdrojů
(2010–2014)

30 %

pokles množství
elektřiny z jádra
(2010–2014)

371.000

zaměstnanců v
sektoru obnovitelných
zdrojů energie

18.000

nových pracovních míst
ročně v rámci energetické
revoluce (do roku 2020)

Využívání větrné a solární energie v jednotlivých spolkových zemích

(výkon v MW)

● Solární energie

● Větrná energie

32,5 %

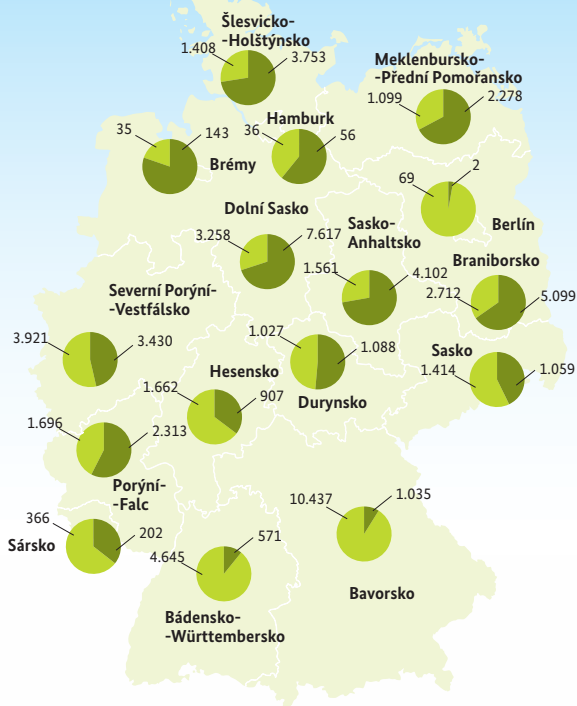
elektriny spotřebované
v prvním pololetí roku
2015 pocházelo z
obnovitelných zdrojů.

25.000

Na konci roku 2014 bylo
v Německu 25.000
instalovaných větrných
elektrárn.

1,5 milionu

Na konci roku 2014 bylo
v Německu 1,5 milionu
instalovaných fotovol-
taických elektrárn.

Přenosová soustava

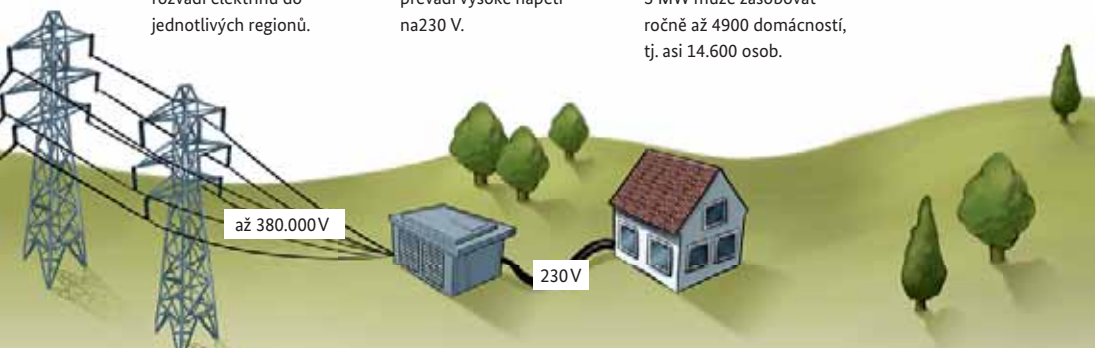
Vysokonapěťová síť
rozvádí elektrinu do
jednotlivých regionů.

Rozvodna

Další transformátor
převádí vysoké napětí
na 230 V.

Domácnosti

Větrná elektrárna o výkonu
5 MW může zásobovat
ročně až 4900 domácností,
tj. asi 14.600 osob.

12,3 miliard eur

na nové větrné
elektrárny (2014)

3,1 miliard eur

na nové solární
elektrárny (2014)

1,79

milionů kilometrů
elektrické distribuční
soustavy

35.000

kilometrů
„elektromagistrál“

TÉMA

ŽIVOTNĚ DŮLEŽITÁ ROZMANITOST

Německo je země s velkou biologickou rozmanitostí. Žije zde kolem 48.000 druhů zvířat a 24.000 druhů vyšších rostlin, mechů, hub, lišejníků a řas. Ochrana přírodních základů života je jedním z oficiálních cílů státu a od roku 1994 je zakotvena v ústavě. Německo má 16 národních parků, 15 biosférických rezervací UNESCO různého druhu na různých místech od Severního moře až po Alpy, a navíc ještě tisíce chráněných přírodních oblastí.

Německo je signatářem nejdůležitějších mezinárodních úmluv o biodiverzitě a účastníkem asi 30 mezistátních dohod a

programů, jejichž cílem je ochrana přírody. Vlády 196 zemí se ratifikací Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti zavázaly výrazně snížit úbytek biologické rozmanitosti. Obratu v trendu vymírání druhů se však zatím dosáhnout nepodařilo. V roce 2010 byl na konferenci signatářů Úmluvy v japonské Nagoji schválen mezinárodně právní rámec pro přístup ke genetickým zdrojům a spravedlivé a vyvážené sdílení přínosů plynoucích z jejich využívání. Nagojský protokol platí od roku 2014.

Více než 40% obratlovců a rostlinných druhů je v Německu považováno za ohrožené. Z toho důvodu je potřeba zvýšit úsilí zaměřené na ochranu přírody a druhů na zemi, ve vodách i v Severním a Baltském moři. Neodkladným cílem je také zredukovat ničení biotopů výstavbou sídelních celků a komunikací či pronikáním škodlivin mimo jiné z intenzivního zemědělství a přehnožování. Spotřeba plochy na výstavbu sídel a nových dopravních cest má poklesnout ze 70 hektarů denně na 30. Dalším cílem je přenechat dvě procenta spolkového území a pět procent lesů divoké přírodě. V roce 2015 došlo k převedení čtených původně vojenských území, mimo jiné i slatí a vřesovišť, o celkové ploše 31.000 hektarů do režimu ochrany přírody.

 INFO

V Německu se již po několik let opět ve větší míře zabydlují divoká zvířata. Východní a severní spolkové země se staly domovem pro více než 30 smeček vlků (celkový stav vlčí populace se odhaduje na 300 jedinců). Stále častěji lze spatřit též kočku divokou či rysa. Počet hnízdících párů orla mořského dosáhl dosud nevídané výše, téměř běžným zvířetem se již opět stává i bobr. Ojediněle byli spatřeni dokonce i losi a medvědi hnědí, kteří do Německa přicházejí z východních sousedních zemí.

→ wwf.de

MAPA

Národní parky a biosférické rezervace UNESCO v Německu

Stále více pozornosti se věnuje také ochra- ně mořského prostředí. V mořích máme velké bohatství biologické rozmanitosti, ale také surovin, energie a potravy. Mořský ekosystém je však mnohonásobně zatěžo- ván, ať už těžbou ropy, lodní dopravou, nadměrným rybolovem, nebo přibýváním těžko odbouratelných substancí (plastové- ho odpadu) či okyselováním, které způso- buje kysličník uhličitý. Podle údajů Orga- nizace pro výživu a zemědělství (FAO) se

světová produkce ryb a akvakultury od 80. let více než zdvojnásobila. Na summitu skupiny G7 v Elmau v roce 2015 diskutova- li vrcholní představitelé států a vlád o způ- sobech, jak lépe chránit mořský ekosystém. Více chráněna mají být v budoucnosti také živá divoká zvířata odlovená v Asii, Africe a Latinské Americe a nabízená na němec- kém trhu. Dovoz odlovených divokých zvířat do EU i burzy divokých zvířat v Ně- mecku by měly být zakázány. ■

VZDĚLÁNÍ A VĚDA

Silné zázemí pro vědu • Dynamické vysoké školství •

Ambiciózní špičkový výzkum • Vědecké sítě • Angažovaná zahraniční vědecká politika •

Atraktivní školský systém

ÚVOD

SILNÉ ZÁZEMÍ PRO VĚDU

V oblasti výzkumu a akademického vzdělání patří Německo celosvětově k nejlepším adresám. V této souvislosti je příznačné, že Němci získali již více než 80 Nobelových cen a mezi všemi národy zauímají „nobelovské“ třetí místo. V globalizovaném světě, v němž je vědění tou nejdůležitější „surovinou“, má Německo díky své tradici výzkumu a vývoje v mezinárodní soutěži o nejlepší hlavy dobrou pozici. Toto vědecké zázemí je utvářeno třemi velkými aktéry: hustou sítí zhruba 400 vysokých škol, čtyřmi neuniverzitními výzkumnými ústavami s mezinárodním renomé a silným průmyslovým výzkumem. Díky svému dvanáctiprocentnímu podílu na celosvětovém objemu obchodu je Německo mistrem světa ve vývozu produktů hightech, v rámci Evropské unie (EU) pak má své stálé místo mezi špičkami v oblasti inovací. To vše je výsledkem vysoké vý-

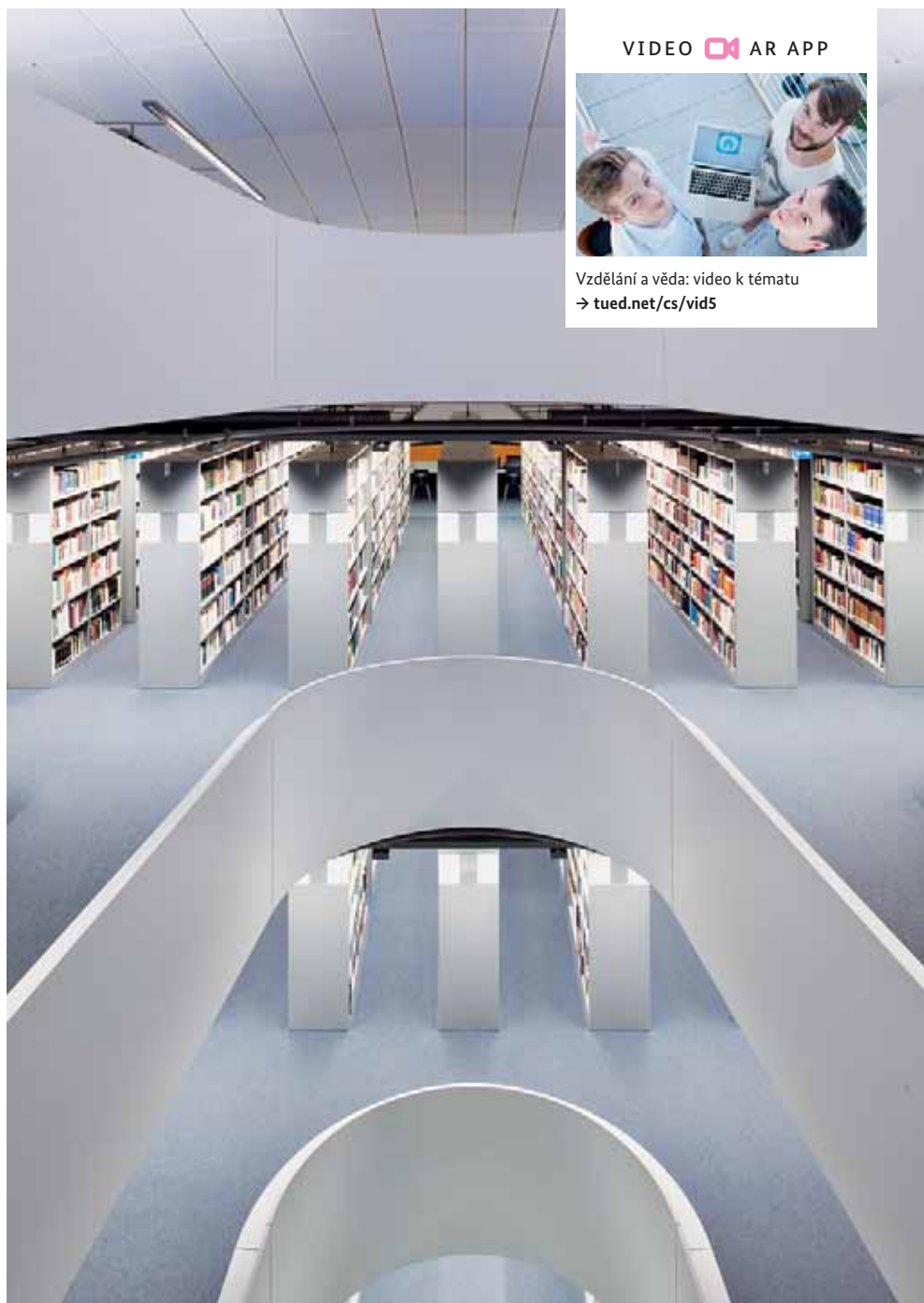
konnosti výzkumu. Německo totiž patří do špičkové skupiny oněch mála zemí, jež investují do výzkumu a vývoje více než 2,5% svého hrubého domácího produktu.

Politika a vysoké školy formou mnoha opatření a reforem spustily iniciativu zacílenou na další rozvoj a internacionalizaci vědy. Spadá sem např. vzdělávací iniciativa s mottem „Vzestup díky vzdělání“ („Aufstieg durch Bildung“) schválená v roce 2008, jež nabízí možnosti celoživotního rozvíjení kariéry. K dalším úspěšným akcím patří „Iniciativa excelence“ („Exzellenzinitiative“), díky níž vznikla celá řada mezinárodně zaměřených postgraduálních vzdělávacích zařízení a excelenčních center, dále též „Vysokoškolský pakt 2020“ („Hochschulpakt 2020“), „Hightech-Strategie“, „Pakt výzkumu a inovace“ („Pakt für Forschung und Inno- ►

VIDEO AR APP

Vzdělání a věda: video k tématu
→ tued.net/cs/vid5

Vysoké školy v Německu patří k nejoblíbenějším destinacím zahraničních studentů

- vation“) či „Internacionalizační strategie“ („Internationalisierungsstrategie“). Německo jako země s nejsilnějším výzkumem v Evropě předložilo v roce 2014 jako první členský stát EU strategii k dalšímu utváření Evropského výzkumného prostoru (European Research Area, ERA).

Mimořádně velký důraz je kladen na mezinárodní orientaci. V rámci boloňského procesu byla většina studijních programů transformována na bakalářský a magisterský stupeň. Pro zahraniční studenty je Německo po USA a Velké Británii nejoblíbenější studijní destinací. Mobilita studentů z Německa do zahraničí je rovněž vysoká – zhruba 30%. V uplynulém desetiletí se o dvě třetiny zvýšil také počet zahraničních zaměstnanců vysokých škol, který dnes činí cca 10%. Mnoho německých vysokých škol se v rámci mezinárodního trhu se vzděláním angažuje ve „vývozu“ studijních programů a v budování vysokých škol po-

dle německého modelu. Obecně lze říci, že německý vzdělávací systém je v mezinárodním srovnání relativně dobře uzpůsoben potřebám trhu práce. 86% dospělých v Německu má maturitu či ukončené odborné vzdělání v učňovském oboru. Průměr v zemích OECD je pouze 75%. ■

→ NA INTERNETU

Research Explorer

Seznam více než 23.000
výzkumných ústavů
→ research-explorer.de

Research in Germany

Centrální informační platforma
inovací a výzkumu v Německu
→ research-in-germany.org

DWIH

Německá centra vědy a inovace
v zahraničí
→ germaninnovation.info

Odrazový můstek k úspěšné profesní kariéře: absolvované studium

AKTÉŘI & NÁSTROJE

Německá výzkumná společnost

Německá výzkumná společnost (DFG) je centrální organizací na podporu výzkumu na vysokých školách a ve výzkumných ústavech financovaných z veřejných zdrojů.

→ dfg.de

Konference rektorů vysokých škol

Konference rektorů vysokých škol (HRK) je sdružení státních a státem uznaných vysokých škol v Německu. Databáze „Hochschulkompass“ obsahuje informace o studijních oborech a mezinárodní spolupráci.

→ hrk.de, hochschulkompass.de

Leopoldina

Leopoldina v Halle, nejstarší vědecká akademie světa, má 1.500 členů.

→ leopoldina.org

Neuniverzitní výzkumné organizace

Neuniverzitní vědecké organizace podporované státem a spolkovými zeměmi jsou Společnost Maxe Plancka, Fraunhoferova společnost, Helmholtzovo sdružení a Leibnizovo sdružení.

→ mpg.de, fraunhofer.de, helmholtz.de, leibniz-gemeinschaft.de

Nadace Alexandra von Humboldta

Humboldtova nadace podporuje špičkové vědce a vědeckou výměnu.

→ humboldt-foundation.de

Německá akademická výměnná služba (DAAD)

DAAD je největší podpůrnou organizací pro výměnu studentů a vědců. Představuje celosvětovou síť 71 pracovišť a informačních center.

→ daad.de, studieren-in.de

Alumniportal Deutschland

Propojuje na celém světě lidi, kteří studovali, pracovali nebo prováděli výzkum v Německu.

→ alumniportal-deutschland.org

Iniciativa „Školy: partneři pro budoucnost“

PASCH, iniciativa ministerstva zahraničí, propojuje téměř 2000 škol z celého světa, v nichž se klade velký důraz na německý jazyk.

→ pasch-net.de

+ DIGITAL PLUS

Více informací ke všem tématům této kapitoly – komentované seznamy odkazů, články, dokumenty, doplňující informace k tématům jako je boloňský proces, internacionalizace, akademické tituly, numerus clausus.

→ tued.net/cs/dig5

TÉMA

DYNAMICKÉ VYSOKÉ ŠKOLSTVÍ

Německé vysoké školství je mimořádně rozmanité: Zahrnuje univerzity velkých jmen v metropolích jako je Berlín nebo Mnichov, ale také špičkové vysoké školy v Cáchách, Heidelbergu či Karlsruhe. Jádrem akademického světa jsou středně velké univerzity se silným výzkumem a menší vysoké školy s jedinečnou atmosférou. V mezinárodních žebříčcích, jakými jsou např. Shanghai-Ranking, QS World University Ranking nebo Times Higher Education World University Ranking, se v první dvoustovce pravidelně objevuje deset až dvanáct německých univerzit. Mimořádně dobrých výsledků dosahuje Mnichovská univerzita (Ludwig-Maximilians-Universität), Uni-

verzita Heidelberg a Technická univerzita Mnichov.

Podle údajů Konference rektorů vysokých škol (Hochschulrektorenkonferenz, HRK) si v roce 2015 mohli studenti v Německu vybírat z 399 vysokých škol (121 univerzit, 220 specializovaných vysokých škol, 58 uměleckých a hudebních vysokých škol), které nabízely celkem 17.731 studijních oborů. V rámci boloňského procesu zahájeného v roce 1999 s cílem vytvoření jednotného Evropského vysokoškolského prostoru bylo již 87,4% všech studijních oborů převedeno na bakalářský a magisterský stupeň. 238 vysokých škol je financováno státem, 40 církvemi a 121 ze soukromých zdrojů.

SEZNAM

- Nejstarší univerzita: Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg (založena 1386)
- Nejmladší vysoká škola: Medizinische Hochschule v Brandenburgu (založena 2014)
- Největší univerzita: Ludwig-Maximilians-Universität v Mnichově (50.327 studentů)
- Nejatraktivnější univerzita pro mezinárodní špičkové a mladé vědce: FU Berlin (Humboldt-Ranking 2014)

Nejoblíbenější neanglofonní hostitelská země pro zahraniční studenty

Vysoké školy se podle struktury a zaměření dělí v zásadě na tři typy: univerzity, specializované vysoké školy a umělecké, filmové či hudební vysoké školy. Zatímco klasické univerzity nabízejí široké spektrum studijních oborů, technické univerzity (TU) se zaměřují na základní výzkum v technických a přírodních vědách. Devět nejvýznamnějších technických univerzit se v roce 2006 spojilo v rámci iniciativy TU9. Univerzity dodnes naplňují humboldtovský ideál vzdělanosti spočívající v jed-

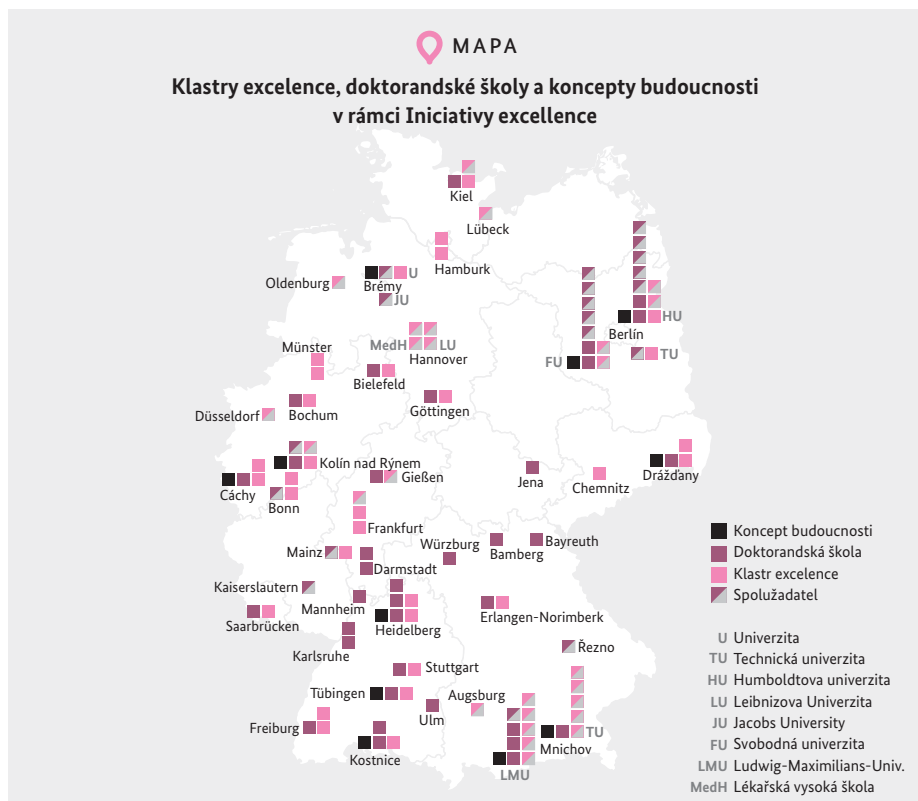

V Německu je asi 400 vysokých škol, na nichž je imatrikulováno na 2,7 milionu studentů

notě výzkumu a učení: nefungují pouze jako vzdělávací zařízení, nýbrž současně i jako výzkumné instituce. Prvořadým cílem univerzit je podpora vědeckého dorostu, předávání fundovaných odborných znalostí a vzdělávání samostatných vědců a výzkumníků. Německou zvláštností je 220 specializovaných vysokých škol (Fachhochschulen, FH) s výrazně praktickým zaměřením. Mnohé z nich ke svému názvu připojují anglosaské označení „University

of Applied Sciences“. V současné době se diskutuje o tom, zda by i specializované vysoké školy měly mít právo udělování doktorátů, které bylo doposud vyhrazeno pouze univerzitám.

Obecně lze říci, že akademizace narůstá: Zatímco v roce 2005 zahajovalo v Německu studium 37% mladých lidí, nyní tento podíl dosahuje až 50%. Spolkový zákon na podporu vzdělání (Bundesausbildungsför- ▶

- derungsgesetz, BAföG) umožňuje mladým lidem vystudovat nezávisle na tom, v jaké finanční situaci je jejich rodina. Nicméně i přesto je vzdělanost často ještě vázána na sociální původ – z rodin bez akademického vzdělání jde studovat pouze 23% dětí. V roce 2014 bylo na vysokých školách zapsáno 2,7 milionu studentů, z nichž 301.350 mělo jiný než německý pas: 218.848 studentů s maturitní zkouškou ze zahraničí a 82.502 cizinců s maturitou německou.

Celkový počet studujících od roku 2011 stoupl o 18 %, počet zahraničních studen-

tů za stejné období narostl dokonce o necelých 20%. Na německých univerzitách dnes studuje dvakrát více cizinců nežli v roce 1996. Nejvíce zahraničních studentů pochází z Číny, Ruska a Indie. Německo je tak nejoblíbenější neanglofonní hostitelskou zemí pro zahraniční studenty. Větší atraktivitu mají pouze USA a Velká Británie. Obzvláště dobré pověsti se těší technické univerzity jako špičkové instituce inženýrských oborů – 25% studentů zapsaných na technických univerzitách přichází ze zahraničí. Německé vysoké školy také rozšířily svoji nabídku cizojazyčných

a mezinárodních studijních oborů, kterých je nyní 1.104. Široká nabídka strukturovaných postgraduálních studií je mimořádně lákavá pro zahraniční doktandy. Další výhodou německých vysokých škol je to, že na většině z nich se neplatí školné.

Stoupající akademizaci řeší stát a spolkové země společně: V rámci „Vysokoškolského paktu 2020“ se koncem roku 2014 dohodly, že v následujících letech budou financovat až 760.000 nových studijních míst. Na celé období platnosti Vysokoškolského paktu od roku 2007 do roku 2023 vyčlení stát 20,2 miliard eur a spolkové země 18,3 miliard eur.

Iniciativy pro posílení excelence a internacionalizace

V rámci „Iniciativy excelence“ (Exzellenzinitiative) stát i spolkové země od roku 2005 podporují mimořádně vynikající výzkumné projekty a jednotky při vysokých školách. V probíhajícím programovém období (2012–2017) získalo podporu 45 doktorandských škol, 43 klastrů excelence a 11 konceptů budoucnosti ze 44 univerzit. Rozsah finančních podpor za toto období činí cca 2,7 miliard eur. Finanční prostředky v podobném objemu mají být rozdělovány i po roce 2017.

Důležitým tématem zůstává internacionalizace. Společná studie DAAD, Konference rektorů vysokých škol a Humboldtovy nadace v roce 2014 zjistila, že existuje cca

31.000 mezinárodních kooperací, na nichž se podílí téměř 300 vysokých škol a 5.000 vysokoškolských partnerů ze 150 zemí. Často se jedná o programy, jež jsou zakončeny dvojím absolutoriem. Mnohé vysoké školy se podílejí na rozvoji německých studijních oborů a na zakládání vysokých škol podle německého modelu, které již existují v Egyptě, Číně, Jordánsku, Kazachstánu, Mongolsku, Ománu, Singapuru, Maďarsku, Vietnamu a Turecku.

Stát podporuje rovněž zvyšování zahraniční mobility německých studentů. Více než 30% z nich již absolvovalo pobyt v zahraničí. Do budoucna by měl každý druhý absolvent vysoké školy mít zahraniční studijní zkušenost. Podporu pro studijní pobyty v zahraničí nabízejí stipendijní programy, jako je např. Erasmus+. ■

INFO

V dnešním Německu začínají studovat častěji ženy než muži. Ženy jsou autorkami téměř poloviny všech doktorských prací. Mezi profesory je však jen 21,3% žen. Proto stát a spolkové země v roce 2008 zahájily program na podporu profesorek. Tento podpůrný program dotovaný do roku 2017 částkou 300 milionů eur má za cíl zvýšení počtu vysokoškolských profesorek a posílení struktur pro rovné postavení mužů a žen. V květnu roku 2015 byla jmenována 400. profesorka, jejíž místo bylo podpořeno v rámci tohoto programu.

→ bmbf.de/de/494.php

TÉMA

AMBICIÓZNÍ ŠPIČKOVÝ VÝZKUM

Věda a výzkum mají v Německu vysokou prioritu. Rozpočty na práci vědců byly v minulých letech trvale zvyšovány jak ze strany politiky, tak i ze strany ekonomiky. V roce 2013 činily výdaje na výzkum 2,84% hrubého domácího produktu (HDP). Díky tomu se Německo z mezinárodního pohledu řadí do špičkové skupiny zemí, které do výzkumu a vývoje investují více než 2,5% HDP. V roce 2013 bylo v Německu na výzkum a vývoj celkově vynaloženo téměř 80 miliard eur. Asi 67% z těchto výdajů je financováno průmyslem, 18% vysokými školami a 15% státem. Studie Evropské komise nazvaná „Innovation Union Scoreboard 2015“ řadí Německo společně se Švédskem, Dánskem a Finskem do skupiny „hlavních inovátorů“ Evropské unie (EU). V celosvětovém srovnání připadá na Německo 7% globálních výdajů na výzkum a vývoj, přestože jeho podíl na světové populaci činí jen 1,2%. Průmyslové

podniky v Německu investují do inovací více než kdy dříve: v letech 2010 až 2013 zvýšily své výdaje na výzkum a vývoj o více než 22% na 57 miliard eur. Výdaje spolkové vlády na výzkum a vývoj v období 2005 až 2015 vzrostly o 65%. V roce 2015 dosahuje rozpočet na vzdělání a výzkum výše 15,3 miliard eur a do roku 2017 se plánuje jeho další nárůst o 25%.

Výsledky německých vědců jsou vidět: V hodnocení publikační činnosti výzkumných institucí a vysokých škol „Nature Index Global“ uveřejněném koncem roku 2014 dosáhlo Německo nejlepšího výsledku v Evropě. V celosvětovém srovnání se umístilo na třetí pozici za USA a Čínou.

Od roku 2006 má Německo k dispozici mimořádný nástroj inovace v podobě mezirezortní „Hightech-Strategie“. Z výzkumných projektů v rámci Hightech- ▶

 DIAGRAM**Německo je zemí hightech**

V Německu pracuje ve výzkumu a vývoji 604.600 mužů a žen, 360.900 z nich jsou vědci a vědkyně. Personálně i finančně nejsilnějšími odvětvími výzkumu jsou farmacie, letectví a kosmonautika, konstrukce automobilů.

Porovnání členských zemí EU z hlediska počtu významných světových patentů v přepočtu na milion obyvatel

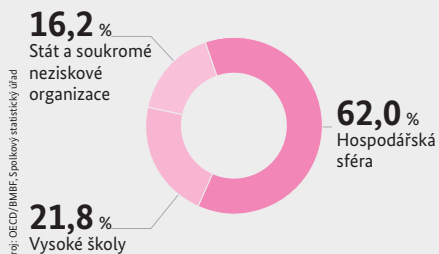
Švédsko	464
Finsko	459
Německo	370
Dánsko	328
⋮	
Průměr EU	153

zdroj: BMFT/BuFI

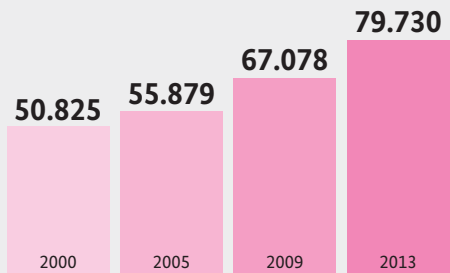

Investice do výzkumu a vývoje ještě nikdy nebyly tak vysoké jako dnes

Výzkum a vývoj – počet pracovníků
v jednotlivých sektorech

Výdaje na výzkum a vývoj v milionech €

- Strategie již vzniklo mnoho vynálezů – od úsporného LED osvětlení až po rostoucí srdeční chlopeň. Hightech-Strategie se zpočátku zaměřovala především na tržní potenciál konkrétních technologických segmentů, ale od roku 2010 se orientuje na společensky potřebná řešení pro budoucnost a jejich realizaci.

V roce 2014 byla Hightech-Strategie předefinována: jejím cílem je nyní podpora vědců při vyhledávání témat s potenciálem pro budoucnost a při rychlém transformování dobrých nápadů do podoby inovací. Pro orientaci bylo stanoveno šest základních tematických okruhů: digitální ekonomika a společnost, trvale udržitelné hospodaření a energetika, inovativní svět práce, zdravý život, inteligentní mobilita a civilní bezpečnost. V rámci Hightech-Strategie bylo ve třech soutěžních kolech vybráno 15 špičkových klastrů, které získaly zvláštní podporu. V roce 2014 proběhlo hodnocení, z něhož vyplynulo, že ve špičkových klastrech vzniklo 900 inovací, 300 patentů, 450 disertací a habilitací, 1.000 bakalář-

ských a magisterských prací a 40 nových firem. Výzkumných institucí financovaných z veřejných zdrojů je v Německu více než 800. Hlavní těžiště výzkumu tvoří vedle vysokých škol především čtyři velké neuniverzitní výzkumné organizace.

Excelentní neuniverzitní výzkumné instituce

Společnost Maxe Plancka (Max-Planck-Gesellschaft, MPG) založená v roce 1948 je nejdůležitějším střediskem neuniverzitního základního výzkumu v oboru přírodních, humanitních a společenských věd. V 78 institutech Maxe Plancka v Německu a pěti dalších v Nizozemsku, Lucembursku, Itálii a USA pracuje 5.600 vědců, z toho 40% zahraničních. Od založení Společnosti Maxe Plancka získali její badatelé 18 Nobelových cen. Tato společnost zaujímá ve světovém rejstříku citací ISI druhé místo v první desítce nejcitovanějších výzkumných prací z 22 oborů, kde je zároveň jedinou evropskou výzkumnou organizací.

MILNÍKY

1995

Tým kolem elektrotechnika a matematika Karlheinz Brandenbura vyvinul ve Fraunhoferově institutu v Erlangenu metodu komprese audiodat nazvanou MP3, jež je dnes celosvětovým standardem.

2005

Je vyhlášena Iniciativa excelence pro vysoké školy. Pakt výzkumu a inovací podporuje neuniverzitní výzkumné organizace. Stát a spolkové země navíc v roce 2007 uzavírají první vysokoškolský pakt.

2008

Devět let po objevu efektu obří magnetorezistence, který znamenal průlom směrem k pevným diskům s kapacitou v řádu gigabytů, obdrželi Němec Peter Grünberg a Francouz Albert Fert Nobelovu cenu za fyziku.

Helmholtzovo sdružení (Helmholtz-Gemeinschaft) provozuje špičkový výzkum v těchto šesti oborech: energetika, Země a životní prostředí, zdraví, letectví, kosmonautika a doprava, klíčové technologie a hmota. Vědci z Helmholtzova sdružení se soustředí na vysoce komplexní systémy. Helmholtzovo sdružení je největší německou výzkumnou organizací, která zastřešuje práci 14.700 vědců a 6.200 doktorandů v 18 nezávislých Helmholtzových střediscích, mezi něž patří např. Německé středisko letectví a kosmonautiky (Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt, DLR) s 16 pracovišti jen v Německu.

Fraunhoferova společnost (Fraunhofer-Gesellschaft) zahrnující 66 výzkumných institucí je považována za největší organizaci aplikovaného výzkumu v Evropě. Mezi nejdůležitější obory jejího výzkumu patří zdraví, bezpečnost, komunikace, mobilita, energetika a životní prostředí. Své globální aktivity uskutečňuje prostřednictvím dceřiných společností, kanceláří a kooperujících partnerů v devíti

zemích Evropy, ve dvou zemích v severní a dvou v jižní Americe, v sedmi zemích v Asii, ve třech zemích afrických a arabských, a také v Austrálii.

Pod záštitou Leibnizova sdružení (Leibniz-Gemeinschaft) funguje 89 samostatných výzkumných organizací, jejichž zaměření sahá od přírodních věd, techniky a ekologie přes ekonomii, kosmický výzkum a společenské vědy až k vědám humanitním. Společným cílem 9.200 vědců je pak předávání vědeckých poznatků do prostředí politiky, ekonomiky a veřejnosti.

Podpora vědy a výzkumu je v kompetenci Německé výzkumné společnosti (Deutsche Forschungsgemeinschaft, DFG), která je největší organizací svého druhu v Evropě. Kromě své centrály v Bonnu má DFG svá pracoviště také v Číně, Japonsku, Indii, Rusku a v severní i Latinské Americe. Podporuje spolupráci vědců v Německu s kolegy v zahraničí – především v Evropském výzkumném prostoru, ale nejen tam. ■

2012

Cenu za celoživotní dílo od Evropského patentového úřadu obdržel heidelberský fyzik Josef Bille, vynálezce očního laseru. Jeho téměř 100 patentů vydláždilo cestu k dnešním laserovým operacím očí.

2014

Stefan Hell, ředitel Institutu Maxe Plancka pro biofyzikální chemii, obdržel společně se dvěma vědci z USA Nobelovu cenu za chemii, a to za vývoj fluorescenčního mikroskopu s vysokým rozlišením.

2015

Přechod na dvojfázový systém bakalářských a magisterských studijních oborů je téměř z 90% dokončen. Výjimku tvoří státem regulované studijní obory medicíny a právo.

TÉMA

VĚDECKÉ SÍTĚ

Globalizace staví německou vědu před nové výzvy. Hlavní roli zde hraje schopnost propojování vědců i vědeckých poznatků a vytváření sítí. Pozice Německa v této oblasti je dobrá. Téměř polovina vědeckých publikací v dnešní době vzniká v rámci mezinárodní spolupráce výzkumníků. Podle zprávy „Věda světu otevřená 2015“ („Wissenschaft Welt-offen 2015“) pracuje na 399 vysokých školách 38.094 vědeckých a uměleckých pracovníků cizí státní příslušnosti (tj. 10% všech zaměstnanců), z toho 2.886 profesorů a profesorek. Počet zahraničních vědeckých pracovníků od roku 2006 vzrostl o 74%, počet profesorů o 46%, mimo jiné i díky usnadnění vízového styku pro vědce ze zemí mimo Evropskou unii.

Pozitivně se vyvíjí i počet zahraničních vědců, kteří získali finanční podporu pro pobyt v Německu. Zahraniční experti, kterých je v současné době 56.310, pocházejí nejčastěji z Ruska, Číny, Indie, USA a Itálie. Vysoké školy a výzkumné instituce často zřizují uvítací centra, která pomáhají zahraničním vědcům v počáteční fázi jejich pobytu. I dočasný pobyt vědců se považuje za přínos, neboť po svém návratu do vlasti jsou právě oni často důležitými partnery v rámci sítí pro další spolupráci.

Zahraniční vědci jsou do Německa obvykle přitahováni atraktivní výzkum-

nou infrastrukturou, k níž mimo jiné patří i možnost pracovat s velkými výzkumnými přístroji, z nichž některé nejsou k dispozici nikde jinde na světě. Samotné Helmholtzovo sdružení provozuje asi 50 velkých zařízení pro různé obory výzkumu. Špičkoví zahraniční vědci často přicházejí na německé univerzity na základě „Humboldtovy profesury“, což je vědecká cena udělovaná Humboldtovou nadací a dotovaná nejvyšší částkou v Německu – pěti miliony eur.

Díky grantu vycestovalo do zahraničí také 17.686 německých vědců. Nejdůležitějšími donátory jsou v tomto případě Německá výzkumná společnost (Deutsche Forschungsgemeinschaft, DFG), evropský program Marie Curie a především Německá akademická výměnná služba (Deutsche Akademische Austauschdienst, DAAD); téměř dvě třetiny všech podpořených badatelů obdržely stipendium právě od této největší světové organizace pro výměnu studentů a vědců.

Německo chce rozšiřovat a prohlubovat mezinárodní vědeckou spolupráci a současně ji pozdvihnout na vyšší kvalitativní úroveň. Vychází přitom z „Akčního plánu mezinárodní spolupráce“ („Aktionsplan Internationale Kooperation“), který přijalo Spolkové ministerstvo školství a vý-

Běžnou praxí německých univerzit a vědeckých ústavů je výzkum prováděný mezinárodními týmy

zkumu (Bundesministerium für Bildung und Forschung, BMBF) v roce 2014.

Ambiciózní cíle internacionalizační strategie

Strategie pro internacionalizaci vědy a výzkumu spuštěná v roce 2008 má být v souladu s novými cíli přizpůsobena nejnovějším změnám, k nimž patří např. vznik Evropského výzkumného prostoru

(European Research Area, ERA) uvnitř Evropské unie. V rámci tohoto prostoru, jehož prohloubení Německo významnou měrou podporuje, má být umožněn volný pohyb vědců a svobodná výměna vědeckých poznatků a technologií. Akční plán obsahuje též návrh nové podoby spolupráce s rozvojovými a nově industrializovanými zeměmi a vysvětluje, jak může Německo lépe přispět k řešení globálních výzev. ■

TÉMA

ANGAŽOVANÁ ZAHRANIČNÍ VĚDECKÁ POLITIKA

Vědecká výměna je jedním z pilířů zahraniční kulturní a vzdělávací politiky. Důležitými partnery ministerstva zahraničních věcí při její implementaci jsou Německá akademická výměnná služba (Deutscher Akademischer Austauschdienst, DAAD), Nadace Alexandra von Humboldta (Alexander von Humboldt-Stiftung), Německý archeologický institut (Deutsches Archäologisches Institut, DAI) a mezinárodně činné nadace politických stran. V roce 2009, během prvního funkčního období ministra zahraničí Franka-Waltera Steinmeiera, byla zahájena iniciativa na podporu zahraniční vědecké politiky. Rozvíjí osvědčené nástroje a obohacuje je o nová opatření. Iniciativa již přinesla mnohé impulzy pro vědeckou výměnu a cíleně se zaměřuje na podporu dalšího vytváření globálních sítí.

ČÍSLO

177 milionů

eur je suma, kterou ministerstvo zahraničních věcí v roce 2014 přispělo do rozpočtu Německé akademické výměnné služby (DAAD). Tato částka představuje 40 % rozpočtu DAAD a je jeho největší samostatnou položkou. Díky ní se uskutečňují nejrůznější projekty a programy v rámci zahraniční kulturní a vzdělávací politiky.

O propagaci vědecké spolupráce s Německem se po celém světě stará pět Německých domů vědy a inovace (Deutsche Wissenschafts- und Innovationshäuser, DWIH) se sídly v Moskvě, Novém Dillí, New Yorku, São Paulu a Tokiu a Německé vědecké centrum (Deutsches Wissenschaftszentrum, DWZ) v Káhiře. Tato střediska fungují jako výkladní skříň německého výzkumu a inovací a propojují informace a stávající struktury německých vědeckých institucí v daných zemích. Často jsou proto právě ona prvními kontaktními místy pro vědce, kteří mají zájem o spolupráci s Německem.

Prostřednictvím DAAD je od roku 2010 podporována také práce čtyř nově vytvořených center excelence v Rusku, Thajsku, Chile a Kolumbii. Tato centra spojují stovky zahraničních vědců s německým výzkumem a produkují akademický dorost na nejvyšší úrovni. Všechna tato centra byla založena v rámci výzkumné a pedagogické spolupráce německé vysoké školy s jednou nebo několika zahraničními partnerskými institucemi.

Zahraniční vědecká politika přikládá velký význam také spolupráci s vědci a vysokými školami v krizových či konfliktních regionech a v transformujících se zemích. S těmito komplexními aktivitami se pojí

Spolkový ministr zahraničí Steinmeier (uprostřed) na návštěvě německo-kolumbijského excelenčního centra CEMarín v roce 2015

naděje, že spolupráce na poli výzkumu a vysokoškolského vzdělávání může připravit půdu pro politickou dohodu, prevenci vzniku krizí a řešení konfliktů. Vysoké školství tak může tvořit základ trvale udržitelného rozvoje a současně přímo ovlivňovat společnost vytvářením sebezáchovných kompetencí, neboť poskytuje vzdělání lidem, kteří budou v budoucnosti o svých zemích rozhodovat.

Jedním z důsledků četných krizí a konfliktů nedávné minulosti je to, že mladým lidem zůstává odepřena cesta ke vzdělání. V roce 2014 ministerstvo zahraničních věcí společně s DAAD zahájilo například program „Manažeri pro Sýrii“, v jehož rámci získá přes 200 syrských stipendistů možnost studovat v Německu. Po balkánském konfliktu bylo dosaženo mnoha

úspěchů při obnově akademických struktur v jihovýchodní Evropě a po roce 2002 i v Afghánistánu, např. díky pomoci německých vysokých škol na poli informačních technologií a ekonomie. Podpora při akademické obnově je poskytována také ve středním Iráku a v Kurdistánu.

Transformační partnerství se zeměmi arabského světa

Od roku 2011 udržuje Německo partnerství s několika arabskými zeměmi, kde prostřednictvím projektů ve spolupráci s německými vysokými školami podporuje reformní snahy arabských univerzit. Mimořádně důležitou oblastí jsou také četné programy z oblasti „good governance“ zaměřené na budoucí manažery z krizových regionů po celém světě. ■

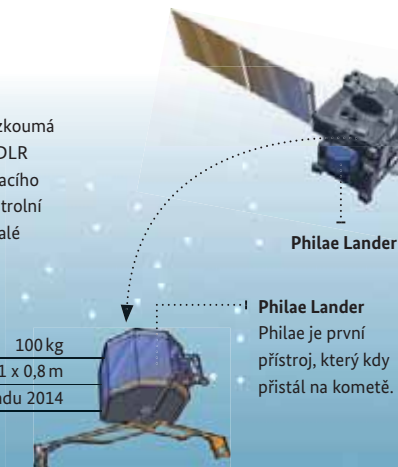
 PANORÁMA

VÝZKUM V EXTRÉMNÍCH PODMÍNKÁCH

Mise Rosetta

Mise evropské kosmické agentury ESA zkoumá vznik naší sluneční soustavy. Středisko DLR se významně podílelo na výrobě přistávacího modulu Philae. DLR také provozuje kontrolní centrum, které zajišťovalo dosud nebyvalé přistání na kometě.

Hmotnost:	100 kg
Rozměry:	1 x 1 x 0,8 m
Přistání:	21. listopadu 2014

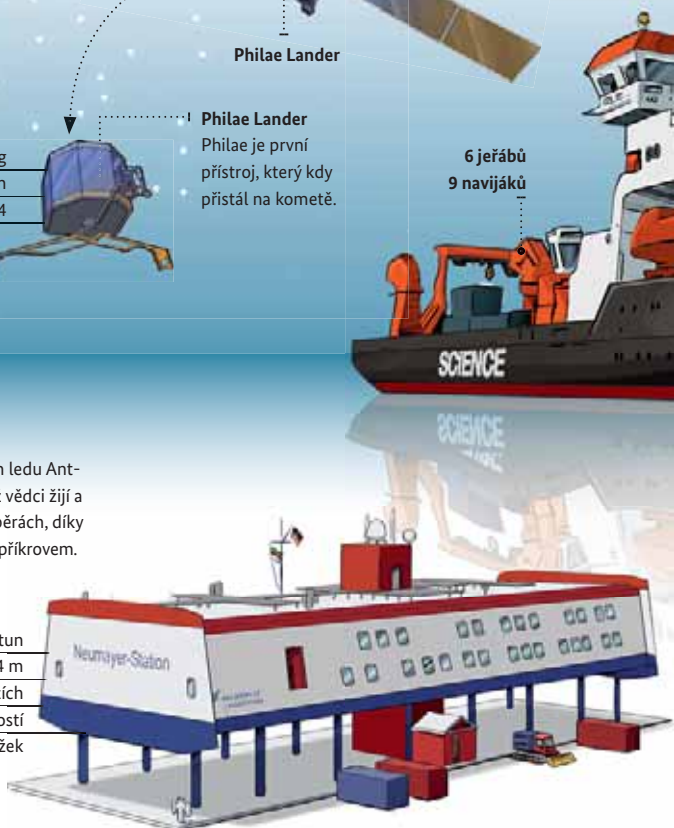
Sonda Rosetta

Sonda cestovala deset let, aby mohla vysadit modul Philae na kometě Čurjumov-Gerasimenko.

Stanice Neumayer III

Institut Alfreda Wegenera provozuje ve věčném ledu Antarktidy výzkumnou stanici Neumayer III, na níž vědci žijí a pracují celoročně. Stanice je postavena na podpěrách, díky nimž se zdvihá společně s rostoucím sněhovým příkrovem.

Hmotnost:	2.300 tun
Rozměry:	68 x 24 m
Užitná plocha:	4.890 m ² na čtyřech podlažích
Laboratoře/kancelář:	12 místností
Ubytování:	15 místností, 40 lůžek

399

vysokých škol
a univerzit

2,7 milionů

studentů na
vysokých školách

79,7 miliard €

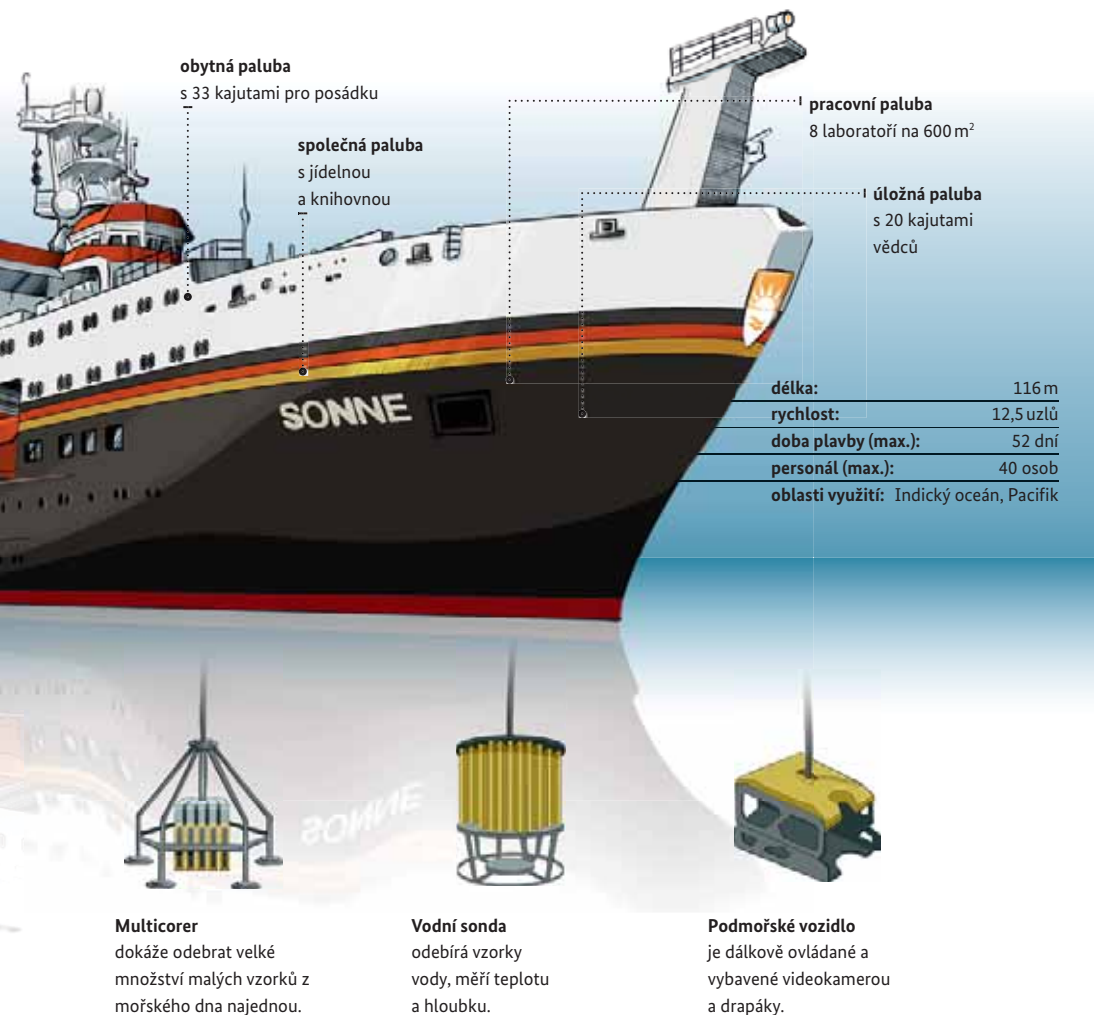
výdaje na výzkum
a vývoj

360.900

vědců a vědkyň

Výzkumná loď Sonne

Sonne je nejnovější lodí německé výzkumné flotily. Od konce roku 2014 zkoumá tajemství mořských hlubin v Pacifiku a Indickém oceánu. Toto hightech plavidlo je považováno za nejmodernější na světě.

83

institutů Maxe Plancka na celém světě

66

Fraunhoferových institutů

89

výzkumných pracovišť Leibnizova sdružení

18

výzkumných středisek Helmholtzova sdružení

TÉMA

ATRAKTIVNÍ ŠKOLSKÝ SYSTÉM

V Německu je školství z velké části v kompetenci jednotlivých spolkových zemí. Proto mají rozdílné vzdělávací systémy, vzdělávací plány i druhy škol. Stálá konference ministrů kultury spolkových zemí (KMK) zajišťuje harmonizaci a srovnatelnost vzdělávacích cyklů a jejich závěrečných zkoušek. Ve školním roce 2014/2015 navštěvovalo téměř 11 milionů žáků a studentů 44.880 všeobecně vzdělávacích a odborných škol, kde je vyučovalo 795.600 pedagogických pracovníků. Kromě toho cca 969.000 žáků a studentů navštěvuje 6.620 soukromých všeobecně vzdělávacích a odborných škol. Devítiletá povinná školní do-

cháзка platí pro všechny děti od šesti let. Jedním z vysoce prioritních cílů vzdělávací politiky je podpora předškolního vzdělávání a jeho provázání se školstvím prvního stupně. Ve školském systému má své pevné místo již 10.000 „celodenních škol“. Od výuky na těchto školách se očekává větší rovnost šancí, především pro děti z méně vzdělaných vrstev obyvatelstva.

Vzdělání na státních školách je bezplatné. Vertikálně se školský systém člení na tři stupně: první stupeň, druhý stupeň I, druhý stupeň II. Všechny děti zpravidla navštěvují společnou základní školu, která zahrnuje 1. až 4. ročník (v Berlíně a Braniborsku 1. až 6.). Na ni navazují tři standardní vzdělávací cykly: druhý stupeň základní školy (Hauptschule, 5. až 9., případně 10. ročník), reálná škola (Realschule, 5. až 10. ročník, ukončení studia nižší maturitou) a gymnázium (5. až 12. nebo 13. ročník, ukončení studia vyšší, tzv. obecnou, maturitou). Tyto vzdělávací cykly jsou nabízeny buď odděleně na jednodruhových školách nebo kombinovaně na integrovaných školách (Gesamtschulen), které nabízejí dva nebo všechny tři vzdělávací cykly současně a usnadňují tak žákům případný přestup na jiný druh školy. Názvy jednotlivých druhů škol se ve spolkových zemích různí, jednotné označení ve všech zemích má pouze gymnázium. V roce 2014 složilo vyšší maturitu 432.700 studentů. Děti, kte-

 GLOBAL

Studie PISA

Pátá mezinárodní srovnávací studie PISA (Programme for International Student Assessment) pod záštitou OECD uveřejněná v roce 2013 ukázala, že studijní výsledky žáků v Německu ve všech předmětech poprvé výrazně převýšily průměr v zemích OECD. Tento úspěch je mimo jiné výsledkem rozsáhlých opatření státu i spolkových zemí zaměřených na zlepšení vzdělávacího systému. Příští studie PISA bude zveřejněna koncem roku 2016.

→ oecd.org/pisa

Na všeobecně vzdělávacích školách je zapsáno zhruba 8,4 milionu žáků

ré potřebují speciálně-pedagogickou podporu, mohou podle druhu svého hendikepu navštěvovat zvláštní nebo pomocné školy. Podle Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením by se ovšem do budoucna měly děti s postižením a děti bez postižení vyučovat společně.

Vynikající vzdělání nabízí 140 Německých škol v zahraničí, které existují v 72 zemích. Tyto školy společně navštěvuje 20.800 ně-

meckých a 61.000 neněmeckých žáků. Ve většině případů se jedná o soukromé školy s personální a finanční podporou z Centrály zahraničního školství (ZfA). O další rozšiřování sítě výuky německého jazyka se od roku 2008 zasazuje iniciativa ministerstva zahraničních věcí nazvaná „Školy: partneři pro budoucnost“ (PASCH). Podílí se na ní také ZfA a Goethe-Institut a zapojeno je téměř 2.000 škol z celého světa, na nichž se německy učí více než 600.000 žáků. ■

SPOLEČNOST

Pestrost obohacuje • Německo dává migraci novou tvář • Rozmanité způsoby života •
Angažovaná občanská společnost • Silný sociální stát • Svoboda vyznání

ÚVOD

PESTROST OBOHACUJE

Německo je s 81,2 miliony obyvatel nejpočetnějším národem Evropské unie. Tato moderní země otevřená světu se stala jednou z důležitých přistěhovaleckých destinací. V Německu žije více než 16,4 milionu lidí přistěhovaleckého původu. Jedná se o osoby, které se samy přistěhovaly ze zahraničí, cizince nebo osoby s německou státní příslušností, kteří se narodili v Německu a mají alespoň jednoho rodiče, který se do Německa přistěhoval. Německo je dnes jednou ze zemí s nejliberálnějšími pravidly pro imigraci. Podle studie Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) z roku 2014 je Německo mezi přistěhovanci druhou nejoblíbenější zemí po USA.

Většina lidí v Německu má při mezinárodním srovnání vysoký životní stan-

dard a dostatek volnosti, aby mohli individuálně utvářet svůj život. Human Development Index 2014 Spojených národů Německo řadí na 6. místo ze 187 zemí. National Brands Index 2014, mezinárodní anketa zaměřující se na image 50 států, řadí Německo na první místo – mimo jiné proto, že dosahuje vysokých hodnot v oblasti kvality života a sociální spravedlnosti. Německo se považuje za sociální stát, jehož prioritním úkolem je zabezpečení všech občanů.

Pro společnost je charakteristický pluralismus životních stylů a rozmanitost etnokulturních identit. Každodenní život společnosti se postupně mění díky vlivu nových životních forem a realit. Přistěhovanci zemi obohacují o nové perspektivy a zkušenosti. Veřejnost je velmi otevřená a vstřícná vůči alterna- ►

VIDEO AR APP

Společnost v Německu: video na toto
téma: → tued.net/cs/vid6

Pro kvalitu života v Německu je typický vysoký životní standard a velká individuální svoboda

► tivním způsobům života a odlišným sexuálními orientacím. V otázce zrovnoprávnění žen a mužů se dosahuje dalších pokroků, tradiční rozdělení rolí už je minulostí. Lidé s postižením se stále více zapojují do společenského života. Patrně žádný jiný vývoj neovlivní Německo v budoucnosti tolik, jako demografické změny: porodnost se od konce 90. let pohybuje na konstantně nízké úrovni 1,4 dítěte na ženu a zároveň stoupá průměrná délka života. Do roku 2050 se počet obyvatel Německa pravděpodobně sníží o 7 milionů. Zároveň bude rostoucí podíl starších lidí velkou výzvou pro systémy sociálního zabezpečení.

V důsledku socioekonomických změn v uplynulých letech se v Německu objevila nová sociální rizika a společnost se začala silněji diverzifikovat z hlediska ekonomických životních poměrů. V roce

2014 sice bylo nezaměstnaných tak málo, jako naposledy v roce 1991 – v průměru 2,7 milionu – zároveň je však každý šestý člověk v Německu ohrožen chudobou, zejména mladí lidé a samoživitelé. Sociální rozdíly nadále přetrvávají i mezi východem a západem země. ■

➔ NA INTERNETU

Deutsch plus

Interdisciplinární síť a iniciativa pro pluralistickou republiku

→ deutsch-plus.de

Make it in Germany

Vícejazyčný uvítací portál pro zahraniční odborné pracovníky

→ make-it-in-germany.com

Human Development Reports

Zprávy o lidském rozvoji. Jak si stojí Německo v mezinárodním srovnání?

→ hdr.undp.org

Demografické změny staví Německo před velké výzvy

AKTÉŘI E NÁSTROJE

Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky

Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge) poskytuje veškeré informace o pobytu v Německu a rozhoduje o žádostech o azyl.

→ bamf.de

Německá islámská konference

Německá islámská konference (Deutsche Islam Konferenz, DIK) vznikla v roce 2006 jako platforma pro dlouhodobý dialog mezi německým státem a muslimy žijícími v Německu.

→ deutsche-islam-konferenz.de

Spolková dobrovolná služba

Nabídky pro muže a ženy, kteří se chtějí angažovat pro obecné blaho – v sociální, ekologické, kulturní či sportovní oblasti, případně při integraci nebo v rámci civilní ochrany.

→ bundesfreiwilligendienst.de

Národní akční plán integrace

(Nationaler Aktionsplan Integration)

Německo chce být integrativní zemí, proto je téma integrace od roku 2005 jednou z priorit Spolkové vlády. Každoročně se koná summit o integraci.

→ bundesregierung.de

Instituty pro výzkum veřejného mínění

Řada etablovaných institutů pro výzkum veřejného mínění pravidelně zjišťuje postoje Němců a o volbách zveřejňuje své prognózy.

Mezi nejznámější patří Forschungsgruppe Wahlen, FORSA, EMNID, Infratest DIMAP a Institut für Demoskopie Allensbach.

Spolková agentura práce

Národní úřad práce (Bundesagentur für Arbeit) má za úkol podporovat zaměstnanost, zprostředkovávat zaměstnání a přidělovat finanční dávky.

→ arbeitsagentur.de

Nadace

Německo má jednu z největších koncentrací nadací v Evropě. V celoněmeckém průměru připadá na 100.000 obyvatel 26 nadací.

Nejznámější nadací je Stiftung Warentest, která na zakázku státu provádí srovnání výrobků.

→ stiftungen.org

+ DIGITAL PLUS

Více informací ke všem tématům kapitoly – komentované seznamy odkazů, příspěvky, dokumenty; další informace k pojmům demografické změny, sociální zabezpečení, mezigenerační smlouva, rovnoprávnost, životní standard.

→ tued.net/cs/dig6

TÉMA

NĚMECKO DÁVÁ MIGRACI NOVOU TVÁŘ

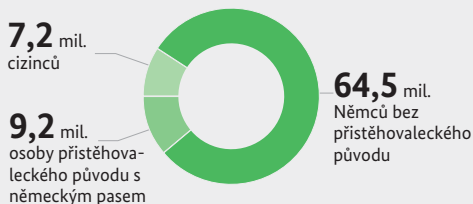
Německo se dostalo na špici mezi cílovými zeměmi přistěhovalců. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) zjistila, že Německo bylo v roce 2014 po USA celosvětově druhou nejoblíbenější zemí imigrantů. V žádné jiné z 34 zemí OECD se v uplynulých letech imigrace nezvýšila tolik jako v Německu. Od sjednocení v roce 1990 do Německa přišlo 21 milionů lidí – zatímco jen 16 milionů se jich odstěhovalo. V roce 2013 dosáhla imigrace nejvyšší úrovně od roku 1993, konkrétně 1,2 milionu osob. Migrační bilance činila v roce 2013 plus 437.000 osob.

V Německu žije celkem 7,2 milionů osob se zahraničním pasem. Přistěhovaleckého původu je však přibližně 16,4 milionu lidí. Jedná se o přistěhovalce, cizince narozené v Německu a osoby, jejichž jeden rodič je přistěhovalec nebo cizinec. Tato

skupina tvoří něco málo přes 20 % celkové populace a zhruba 10,5 milionu těchto osob jsou lidé, kteří se sami přistěhovali. Více než tři čtvrtiny přistěhovalců pochází z jiného evropského státu. Zpráva o migraci uvádí, že v roce 2013 přišla většina přistěhovalců z Polska a Rumunska. Největší etnickou minoritu v Německu tvoří téměř 3 miliony lidí s tureckými kořeny (z nich 1,3 osob má německé občanství). Mnozí přistěhovalci první generace přišli na základě náborové smlouvy s Tureckem z roku 1961 jako nekvalifikovaná pracovní síla. Dnes jsou mezi přistěhovalci tureckého původu také studenti, podnikatelé a vysoce kvalifikovaní pracovníci. Další velká skupina pochází z bývalé Jugoslávie nebo jejích nástupnických států. 56 % osob přistěhovaleckého původu má dnes německý pas. V roce 2014 získalo německé občanství 108.420 cizinců. Největší skupinu ►

 DIAGRAM**Moderní přistěhovalecká společnost**

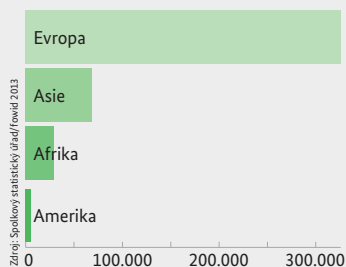
Německo je po USA druhou nejoblíbenější cílovou zemí přistěhovalců: v roce 2014 žilo v Německu celkem 16,4 milionů lidí přistěhovaleckého původu. V Německu žije zhruba 4 až 5 milionů muslimů – jen polovina z nich se označuje za zbožné, což odpovídá 2,6 % obyvatel.

Obyvatelstvo z hlediska migračního statusu v roce 2014

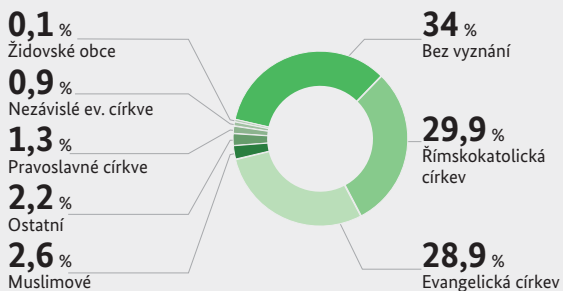

V Německu žije 16,4 milionů lidí přistěhovaleckého původu

Čistá imigrace podle regionu původu v roce 2013

Náboženská příslušnost v Německu

- přistěhovalců představuje 4,5 milionů přesídlenců s německými kořeny z nástupnických států bývalého Sovětského svazu.

Přistěhovalci významným způsobem přispívají ke společenskému a hospodářskému rozvoji Německa. Spolková vláda má zájem umožnit další imigraci, aby mj. zmírnila nedostatek odborných pracovníků, který je důsledkem demografických změn. Podle studie Bertelsmannovy nadace klesne počet Němců v produktivním věku do roku 2050 ze 45 milionů na méně než 29. Bez pokračující imigrace se zvýší tlak na systémy sociálního zabezpečení. Především důchodový systém je založen na mezigenerační smlouvě, která spočívá v tom, že dnešní pracující v průběžném systému svými příspěvky financují důchody generací, které už svět práce opustily – a očekávají, že následující generace bude jednou platit jejich důchody. Rostoucí poptávka po odborných pracovnících do Německa přivádí stále více kvalifikovaných

imigrantů. Počet vysokoškoláků mezi novými přistěhovalci je vyšší než podíl vysokoškoláků v německé populaci.

Zavedením Modré karty EU byl vytvořen zásadní nástroj, který umožňuje vysokoškolsky vzdělaným odborníkům ze států mimo EU vstup na německý trh práce. Plánovaný zákoník by měl vzájemně propojit všechny předpisy v oblasti imigrace.

Integrace jako důležitý úkol migrační politiky

Reforma zákona o státním občanství z roku 2014 zavedla dvojí občanství. Pro děti zahraničních rodičů, které se narodily a vyrůstaly v Německu po roce 1990, byla odstraněna tzv. povinná volba: dříve se musely před dovršením 23 let rozhodnout pro jedinou státní příslušnost. Přistěhovalci se v Německu stále lépe integrují. Od roku 2007 stoupla zaměstnanost imigrantů o pět procent – jedná se o největší nárůst v OECD.

MILNÍKY

1955

V polovině 50. let nastal v Německu v důsledku silného hospodářského růstu nedostatek pracovních sil. Následovaly náborové smlouvy s Itálií, Španělskem, Řeckem, Tureckem, Marokem, Portugalskem, Tuniskem a Jugoslávií.

1964

Německo vítá milióntého přistěhovalce za práci, tzv. „gastarbeitra“ (hostujícího pracovníka). Ropná krize v roce 1973 náборы ukončila. V tomto roce v Německu žijí cca 4 miliony lidí ze zahraničí.

1990

Po roce 1990, po pádu železné opony a válkách v bývalé Jugoslávii imigrace prudce vzrůstá. Do Německa se také stěhuje 400.000 osob německého původu ze Střední a Východní Evropy.

V oblasti školství však dosud přetrvávají značné deficity. Problémem je vysoký podíl mladistvých přistěhovaleckého původu, kteří jen velmi špatně čtou a píší německy. Více než 30 % dospělých cizinců ve věku 20-29 let má jen základní vzdělání. Důležitým cílem Spolkové vlády je zlepšit jejich zapojení do vzdělávacího procesu.

Dalším významným úkolem migrační a integrační politiky je ochrana uprchlíků. Ústava zajišťuje politicky pronásledovaným osobám základní právo na azyl. Německo se tak hlásí ke své historické a humanitární odpovědnosti. V poslední době silně vzrostl počet lidí hledajících ochranu. Zatímco v roce 2004 požádalo o azyl cca 50.000 osob, v roce 2014 to bylo více než 200.000. Spolkový úřad pro uprchlíky a migraci (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, BAMF) očekává, že v důsledku neustávajícího proudu uprchlíků z válečných krizových oblastí v Sýrii, Iráku a Afghánistánu do konce roku 2015 obdrží

800.000 až jeden milion žádostí o azyl. Německo této výzvě čelí a zároveň usiluje o solidární evropské řešení uprchlické otázky. ■

Studie OECD na téma integrace přistěhovalců

V posledních letech se Německu stále lépe daří integrovat přistěhovalce na trhu práce. U dětí rodičů narozených v zahraničí má však dosud rezervy. To vyplynulo ze srovnávací studie Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) pod názvem Indikátory imigrace 2015.

→ oecd.org

1997

Od poloviny 80. let přichází do Německa vedle pracovních migrantů také stále více žadatelů o azyl. Dublinská úmluva z roku 1997 upravuje příslušnost členských států při azylových řízeních.

2005

Tzv. „mikrocensus“, malé sčítání obyvatelstva, poprvé umožňuje diferencovaně zachytit přistěhovalecký původ obyvatel. V roce 2015 je každý pátý člověk v Německu přistěhovaleckého původu.

2014

V roce 2014 požádalo v Německu o azyl více než 200.000 lidí. Poprvé se do Německa přistěhovalo téměř o půl milionu lidí víc, než se ze Spolkové republiky za tu samou dobu odstěhovalo.

TÉMA

ROZMANITÉ ZPŮSOBY ŽIVOTA

I v individualizovaném a mobilním světě 21. století má zásadní význam rodina. Pro téměř devět z deseti Němců rodina i nadále zůstává nejdůležitější sociální institucí a formativní referenční skupinou. Zároveň se mění představa o tom, jak vypadá typická rodina.

V Německu v rodině už žije jen necelá polovina lidí. Navzdory úpadku tradičních rodinných struktur však tvořily v roce 2014 nejpočetnější rodinnou formu manželské páry s nezletilými dětmi (69 %). Počet uzavřených manželství postupně klesá, v roce 2013 to bylo 373.000. Více než každé třetí manželství se zase rozvádí. Průměrná doba trvání manželství rozvedených v roce 2013 činila 14 let a 8 měsíců. 44.000 sňatků uzavírají Němci a Němky s cizinci.

Výrazně stoupá počet nesezdaných párů s dětmi. Mezi lety 1996 a 2013 se jejich počet zdvojnásobil na dnešních 8,1 milionů rodin; každý desátý pár s dítětem je nesezdaný. Nejrychleji rostoucím typem rodiny jsou rodiny, v nichž je pouze jeden rodič. Samoživitelé a samoživitelky dnes tvoří pětinu všech konstelací rodič-dítě: 90 % z celkového počtu 1,64 milionů samoživitelů jsou ženy. Rodiče samoživitelé jsou často značně ohroženi chudobou, 40 % z nich pobírá státní podporu.

Stále významnějším způsobem soužití jsou partnerství osob stejného pohlaví. V roce 2013 spolu v Německu bydlelo 78.000 homosexuálních párů – o třetinu víc než před 10 lety. Přibližně 35.000 již žije v registrovaném partnerství, které od roku 2001 zajišťuje právní jistotu párům stejného pohlaví.

Zatímco na jedné straně vznikají nové formy soužití, na druhé straně roste počet jednočlenných domácností. 41 % všech soukromých domácností je jednočlenných – 16,5 milionů lidí žije samo. Tento vývoj je jednak důsledkem demografických změn, kdy se zvyšuje počet osamocené žijících starších lidí, a zároveň také více mladých lidí žije jako single.

Cílená podpora rodin formou rodičovské dovolené a rodičovského příspěvku

Poměry se mění i v rámci rodinných struktur. Mezigenerační vztahy mezi rodiči a dětmi často bývají dobré a obvykle je nezatěžují tradiční nebo autoritářské výchovné modely, ale naopak jsou pro ně typické spolurozhodování, náklonnost, podpora a výchova k samostatnosti. Podíl zaměstnaných matek stoupl na víc než 66 % (v roce 2006: 61 %). Více než 70 % výdělečně činných žen s dětmi pracuje na částečný úvazek

Rodina má vysokou prioritu – dnes si už rodičovskou dovolenou vybírá i řada otců

– především ženy s dětmi v předškolním věku; u výdělečně činných otců se jedná pouze o 5 %. V roce 2014 činil podíl výdělečně činných žen v Německu 73,1 %, což je v EU druhá nejvyšší a výrazně nadprůměrná hodnota (průměr činí 62,3 %).

Zavedení rodičovské dovolené v roce 2007 usnadnilo lidem hledání rovnováhy mezi založením rodiny a profesním

růstem. Je jednou z mnoha nabídek, které mají pomoci rodičům a vytvořit společnost vstřícnou k rodinám. Rodičovská dovolená umožňuje oběma partnerům až na tři roky vystoupit z pracovního života. Během rodičovské dovolené dostávají na zajištění životních nákladů po dobu až 14 měsíců rodičovský příspěvek ve výši 67 % posledního čistého příjmu – minimálně 300, maximálně 1.800 eur. ►

Nové formy soužití, například partnerství osob stejného pohlaví, jsou v Německu akceptovány

- 75 % Němců považuje rodičovskou dovolenou za dobrou právní úpravu. Nabídku využívají téměř všichni rodiče, avšak čtyři z pěti otců si rodičovskou dovolenou vybírají pouze po minimální možné době, tj. 2 měsíce. Delší dobu po narození dítěte tak doma nadále zůstávají především matky. V roce 2015 byl dodatečně zaveden „rodičovský příspěvek plus“, díky němuž se nyní více vyplatí brzký návrat do zaměstnání. Rodiče, kteří pracují na částečný úvazek, díky němu dostávají finanční podporu až 28 měsíců.

Od 1. srpna 2013 mají děti po dovršení jednoho roku právní nárok na místo v zařízení předškolní péče. Každé třetí dítě mladší tří let tak dnes – v roce 2015 to bylo 694.000 dětí – navštěvuje některé z 54.000 zařízení předškolní péče (Kin-

dertagesstätte, Kita) nebo o něj přes den pečuje jedna ze 44.000 tzv. denních matek (Tagesmutter). Od roku 2006 se počet míst pro děti mladší tří let více než zdvojnásobil.

Rodičovská dovolená, rodičovský příspěvek a lepší rámcové podmínky rané a předškolní péče vytvářejí další předpoklady pro ústavně zakotvenou rovnoprávnost žen. Zatímco v oblasti vzdělávání mladé ženy mladé muže nejen dohnaly, ale někdy i předešly (2014: 54,4 žen složilo maturitu, 48,7 % studentů nastupujících v roce 2014/15 na vysoké školy tvořily ženy), stále ještě panují rozdíly mezi pohlavími, co se týče výše výdělků a profesní kariéry: ženy pracující na plný úvazek vydělávají v průměru jen přibližně 78 % platu svých mužských kolegů. Ženy jsou i nadále

podprůměrně zastoupeny ve vedoucích pozicích. Podle studie Německého institutu pro ekonomický výzkum (Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, DIW) je z 877 míst v představenstvech 200 největších firem jen 47 obsazeno ženami.

Od roku 2015 platí pro soukromý sektor a veřejnou službu zákon o rovném přístupu mužů a žen k vedoucím funkcím. Mimo jiné stanovuje, že 30 % míst v dozorčích radách firem kótovaných na burze musí být obsazeno ženami. Další 3.500 firem si musí do budoucna stanovit závazné cíle ve zvyšování podílu žen. Naopak ve Spolkovém sněmu se podíl žen pozoruhodným způsobem zvýšil: činí 36,5 %.

Inkluze jako důležitý společenský úkol

Spolková vláda chce vytvořit rovné příležitosti také pro osoby se zdravotním postižením. Cílem je inkluzivní společnost, v níž se každý může podílet na všem: ve škole, v práci, ve volném čase. Nutným předpokladem je co největší bezbariérovost – je potřeba odstranit překážky v budovách, na ulicích a cestách, ale i sociální překážky, jako například při vstupu na trh práce. Jako jeden z prvních států Německo v roce 2007 podepsalo Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením. Její provádění upravuje Národní akční plán, ve kterém je mimo jiné zakotvena intenzivní

příprava mladistvých s těžkým zdravotním postižením na profesní život. Vedle akčního plánu by měl vzniknout také Spolkový zákon o zapojení osob se zdravotním postižením. Podpora lidí se zdravotním postižením by se měla ještě více zaměřovat na jejich individuální životní situaci.

Další skupinou, jejímž potřebám a potenciálu věnuje Spolková vláda zvláštní pozornost, jsou starší lidé. 17 milionů lidí v Německu je starších 65 let. Pro společnost jsou jejich zkušenosti velkým přínosem. I jejich způsoby života se diverzifikovaly a proměnily, starší lidé jsou dnes obecně výrazně aktivnější než dříve. Často jsou ještě aktivní na trhu práce. 450 vícegeneračních domů, kde se spolu setkávají lidé různého věku, podporuje intenzivní dialog mezi staršími a mladšími lidmi. ■

INFO

Studie koncernu Shell o mládeži

Jak smýšlejí mladí v Německu?

Co je pro ně důležité, jak tráví volný čas, jaký mají vztah k rodičům a přátelům? Od roku 1953 ropný koncern Shell pravidelně pověřuje nezávislé výzkumné instituty sestavením obrazu zachycujícího smýšlení mládeže. 17. studie koncernu Shell o mládeži vychází v říjnu 2015.

→ shell.de/aboutshell/our-commitment/shell-youth-study.html

TÉMA

ANGAŽOVANÁ SPOLEČNOST

23 miliony Němců se ve svém volném čase angažují jako dobrovolníci a přebírají odpovědnost za společnost. Často se angažují dlouhodobě – v průměru jsou dobrovolníci aktivní 10 let: občanská angažovanost se odhaduje na 4,6 miliard odpracovaných hodin ročně. Spolu s dobročinnými svazy, církvemi, družstvy, pomáhajícími organizacemi, obecně prospěšnými společnostmi a iniciativami tvoří členové 580.000 spolků páteř tzv. třetího sektoru. Jako občanskou společnost označujeme tu část společnosti, která není státní nebo stranická, ale veřejně a na dobrovolné bázi se angažuje ve společenských a politických otázkách.

Trvale rostoucí význam zaznamenávají zejména nadace. 20.000 nadací s právní subjektivitou zřízených podle občanského zákoníku, což je klasická právní forma nadace, činí z Německa jednu ze zemí s největším počtem nadací v Evropě. Od přelomu tisíciletí bylo podle občanského zákoníku zřízeno 12.500 nadací, tj. více než polovina všech dnes existujících nadací tohoto typu. Ve spolkovém průměru připadá na 100.000 obyvatel 26 nadací. Všechny nadace dohromady disponují majetkem ve výši zhruba 70 miliard eur a vydávají cca 17 miliard na obecně prospěšné účely, tradičně na sociální oblast (28,8 %), vzdělávání, vědu a kulturu. Z hlediska objemu vydávaných prostředků

patří k největším těchto pět nadací: Volkswagen-Stiftung, Robert-Bosch-Stiftung, Bertelsmann-Stiftung, Hans-Böckler-Stiftung a WWF Deutschland.

Čím dál populárnější jsou také občanské nadace, které společně zakládá více občanů a firem najednou s cílem podporovat lokální nebo regionální záměry. První nadace tohoto typu vznikly v roce 1996 a v polovině roku 2015 již Spolkový svaz německých nadací (Bundesverband Deutscher Stiftungen) registroval 275 občanských nadací. Občanská angažovanost se v uplynulých letech mírně zvyšovala, ale zároveň se přesouvala z větších svazů do menších autonomních skupin a dočasných projektů. V současnosti se mnoho lidí v Německu angažuje jako dobrovolníci v lokálních iniciativách na pomoc uprchlíkům.

Angažovanost v politických stranách, odborech a nevládních organizacích

Společensko-politická angažovanost v politických stranách, odborech a nevládních organizacích umožňuje strategickou a politickou participaci. Dobrovolná práce v této oblasti umožňuje intenzivnější spoluúčast na demokratickém procesu. Pro velké etablované organizace je však stále těžší získávat dobrovolníky. Velký potenciál pro dobrovolnickou angažova-

Ochrana přírody je oblast, v níž se ve svém volném čase angažuje mnoho lidí

nost má zejména věková skupina mladých mezi 14 a 24 lety. Jejich zájem o dobrovolnou službu dokládá, že mladí dospělí jsou ochotni se společensky angažovat. Od roku 2011 existuje Spolková dobrovolná služba. Doplnuje již více než padesátiletý model dobrovolného sociálního roku pro mládež a mladé dospělé a mohou se do ní přihlásit všechny věkové skupiny. Vykonávat dobrovolnou práci je možné také v zahraničí, například prostřednictvím

Mezinárodní dobrovolné služby Spolkového ministerstva pro rodiny, seniory, ženy a mládež, prostřednictvím programu „Weltwärts“ Spolkového ministerstva pro hospodářskou spolupráci a rozvoj nebo přes dobrovolnou službu „Kulturweit“ Německé komise UNESCO ve spolupráci s Ministerstvem zahraničí. V roce 2014 se do všech dobrovolných služeb dohromady zapojilo 90.000 až 100.000 dobrovolníků. ■

TÉMA

SILNÝ SOCIÁLNÍ STÁT

Německo má jeden z nejšířejí pojatých sociálních systémů. Podobně jako v ostatních rozvinutých demokraciích představují v Německu sociální výdaje největší položku státních výdajů. V roce 2014 bylo na veřejné sociální výdaje vynaloženo 849 miliard eur, což odpovídá 29 % hrubého domácího produktu (HDP). Tradice státních sociálních systémů sahá v Německu až do období průmyslové revoluce v druhé polovině 19. století a je spojována s tehdejšími říšským kancléřem Otto von Bismarckem. Za Bismarcka bylo nejprve zavedeno povinné zdravotní pojištění pro dělníky. Vytvořením sociální legislativy, která byla v následujících letech dále rozvíjena, byly položeny základy sociálního

státu. Princip sociálního státu je zakotven v článku 20, odstavci 1 a článku 28 Ústavy Spolkové republiky Německo. Jeho konkrétní podobu musí politika a společnost neustále znovu vyjednávat; zejména demografické změny vyžadují jeho přizpůsobování.

Sociální síť jako ochrana před existenciálními riziky

Dnes občany chrání hustá síť povinného zdravotního, důchodového, úrazového pojištění a pojištění pro případ péče a pro případ nezaměstnanosti před důsledky existenciálních rizik a ohrožení. Sociální síť rovněž zahrnuje základní zájištění pro důchodce a osoby dlouhodobě neschopné práce nebo opatření na podporu rodin (příplatky na děti, daňové zvýhodnění). Po dalším zvýšení v roce 2015 rodiny dostávají měsíčně 188 eur na první a druhé dítě, 194 eur na třetí dítě a 219 na další děti.

ČÍSLO

30,4 milionů

Tolik zaměstnaných lidí v systému sociálního pojištění napočítala v prosinci 2014 Spolková agentura práce. To odpovídá 75-80 % všech osob v zaměstnaneckém poměru. Do tohoto čísla nejsou započítáni státní úředníci, osoby samostatně výdělečně činné, neplacení spolupracující rodinní příslušníci a lidé pracující na tzv. minijob, kteří neodvádějí sociální pojištění.

→ statistik.arbeitsagentur.de

Důchodový balíček, který vstoupil v platnost v roce 2014, zlepšuje především situaci starších lidí. Reforma zavedla mj. nárok na důchod bez srážek od 63 let a tzv. mateřský důchod, kterým stát uznává zásluhy při výchově dětí. Ženy, které vychovávaly děti narozené před rokem 1992, neměly možnosti hlídání dětí jako dnešní rodiče a v důsledku

Stát cíleně podporuje rodiny měsíčním příspěvkem na dítě – rozšířila se nabídka předškolní péče

toho měly menší šance ve světě práce. Od července roku 2014 přibližně 9,5 milionu žen (a několik málo mužů) pobírá za každé dítě a rok o více než 300 eur vyšší důchod. Lidé, kteří přispívali do důchodového systému minimálně 45 let, zase mohou od 1. července 2014 odcházet do starobního důchodu již v 63 letech, aniž by jim byl důchod krácen. Během prvního roku se pro tuto mož-

nost rozhodlo 280.000 zaměstnanců. Institut pro výzkum trhu práce a povolání (Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung, IAB) počítá do konce roku 2018 s dalšími 560.000 žadateli.

V Německu je zdravotní pojištění ze zákona povinné. Lékařskou péči zajišťuje široká nabídka nemocnic, ordinací a rehabilitačních zařízení. ■

PANORAMA

VOLNÝ ČAS A CESTOVÁNÍ

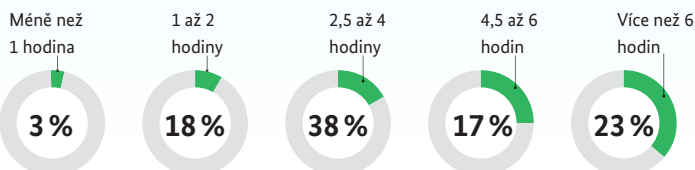
Oblíbené aktivity ve volném čase

Těmto činnostem se v Německu ze sta respondentů alespoň jednou týdně věnuje:

Kolik volného času Němci mají

Tolik času z pracovního dne zbývá na činnosti dle vlastního uvážení:

23 milionů

Němců se ve svém volném čase věnuje dobrovolnické činnosti

43.957

lidí se angažuje v rámci Spolkové dobrovolné služby

28 milionů

lidí v Německu je členem sportovního klubu

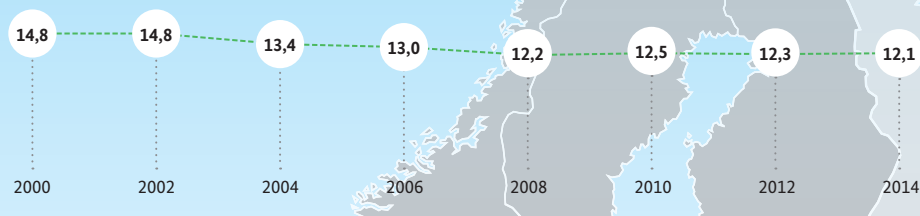

94 %

domácností vlastní alespoň jeden mobilní telefon

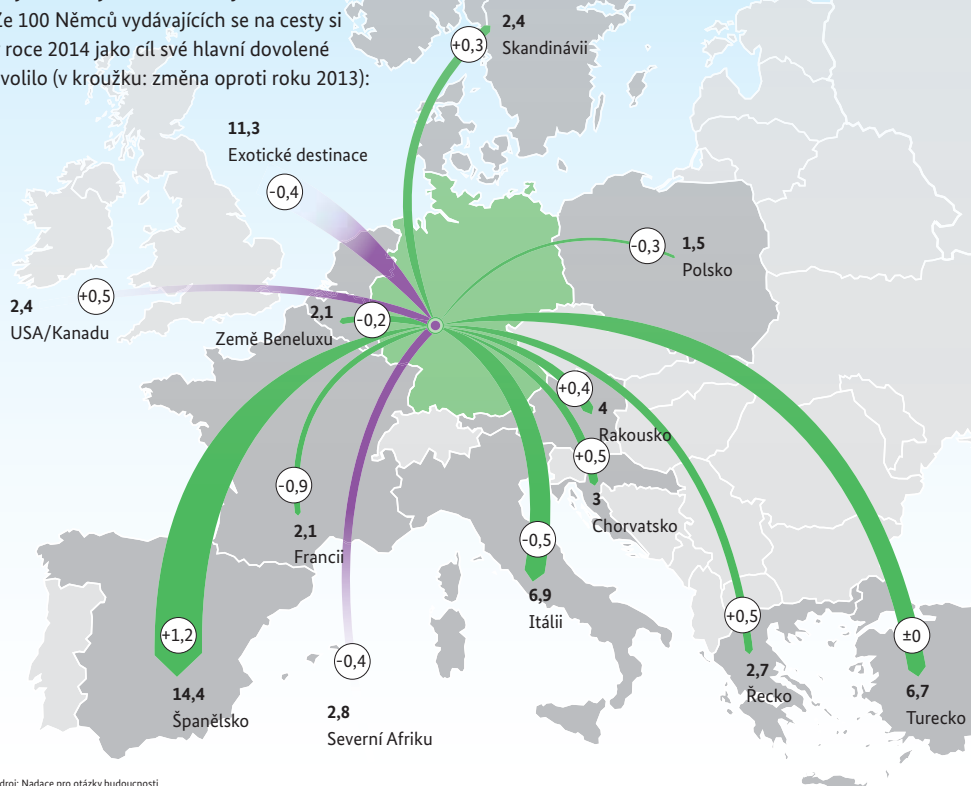
Jak dlouho trvá dovolená

Průměrná délka dovolené ve dnech:

Nejoblíbenější cíle dovolených

Ze 100 Němců vydávajících se na cesty si v roce 2014 jako cíl své hlavní dovolené zvolilo (v kroužku: změna oproti roku 2013):

Zdroj: Nadace pro otázky budoucnosti

245 euro

vydává každá domácnost měsíčně za volnočasové aktivity, kulturu a zábavu

57

ze 100 Němců se každoročně vydává na jednu minimálně pětidenní cestu

1.071 euro

vydávají Němci v průměru za svou hlavní dovolenou

37 %

Němců tráví svou hlavní dovolenou v Německu

TÉMA

SVOBODA VYZNÁNÍ

Pro náboženskou situaci v Německu je příznačná stále větší pluralita a rostoucí sekularizace. 58,8 % německých obyvatel se hlásí k jednomu ze dvou velkých křesťanských vyznání. Jejich organizační strukturu tvoří 27 katolických diecézí, které zastřešuje Německá biskupská konference, a zemské evangelické církve zaštitěné Evangelickou církví v Německu (Evangelische Kirche in Deutschland, EKD). Katolická církev a jejích téměř 24 milionu členů ve 12.000 obcích je součástí světové římsko-katolické církve v čele s papežem. EKD je sdružení 20 samostatných zemských evangelických církví luterského, reformovaného a unitaristického vyznání. EKD sdružuje 23

milionů věřících, tj. většinu evangelických křesťanů. 34 % obyvatel se nehlásí k žádnému vyznání.

Počet věřících organizovaných v křesťanských církvích klesá v důsledku stárnutí členské základny a značného počtu lidí, kteří z církví vystupují. Jen katolickou církev v roce 2014 opustilo 218.000 lidí. Odklon od církve je patrný zejména ve východní části Německa.

V náboženském životě získává díky přistěhovalectví na významu islám. Počet muslimů pocházejících z 50 zemí se v Německu odhaduje na 4 miliony, centrální sčítání se ale neprovádí. V mnoha městech vznikly velké muslimské obce. Od roku 2006 funguje Německá islámská konference (Deutsche Islamkonferenz), která tvoří oficiální rámec pro komunikaci muslimů se státem.

Židovský život v Německu, který byl po holokaustu zcela zničen, oživily po konci konfliktu mezi západem a východem přistěhovalci z někdejších Sovětského svazu. Dnes v Německu opět žije přibližně 200.000 židů. Cca 100.500 z nich je organizováno ve 107 židovských obcích, které jsou nábožensky velmi různorodé. Zastupuje je Ústřední rada židů v Německu (Zentralrat der Juden in Deutschland) založená v roce 1950.

 SEZNAM

- Nejpočetnější katolická diecéze: kolínské arcibiskupství, 2.035.000 katolíků
- Nejpočetnější evangelická zemská církev: Hannover, 2.763.633 protestantů
- Velké mešity: Yavuz Sultan Selim v Mannheimu, Şehitlik v Berlíně, Fatih v Brémách
- Nejpočetnější židovská obec: Židovská obec berlínská (10.009)

Svoboda vyznání je v Německu zaručena ústavou, v Německu je více než 2.000 mešit

Německo nemá státní církev. Základ pro vztah mezi státem a náboženstvím tvoří ústavou zaručená svoboda vyznání, odluka státu a církve ve smyslu světonázorové neutrality státu a práva na sebeurčení náboženských společenství. Stát a náboženská společenství spolupracují jako partneři.

Stát se podílí na financování školek a škol provozovaných církvemi. Na finan-

cování sociálních služeb církve prostřednictvím státu vybírají církevní daň. Školy mají povinnost nabízet náboženství jako vyučovací předmět (s výjimkami v Berlíně a Brémách). Rozšiřuje se nabídka výuky islámského náboženství. Německé školy navštěvuje na 700.000 muslimských dětí a mladistvých. Aby jim stát mohl nabídnout výuku náboženství, vzdělává další pedagogy. ■

KULTURA A MÉDIA

Živý kulturní národ • Inovativní kreativní průmysl • Kulturní dialog •
Otevřené postoje • Bouřlivá proměna médií • Strhující světové
kulturní dědictví • Atraktivní jazyk

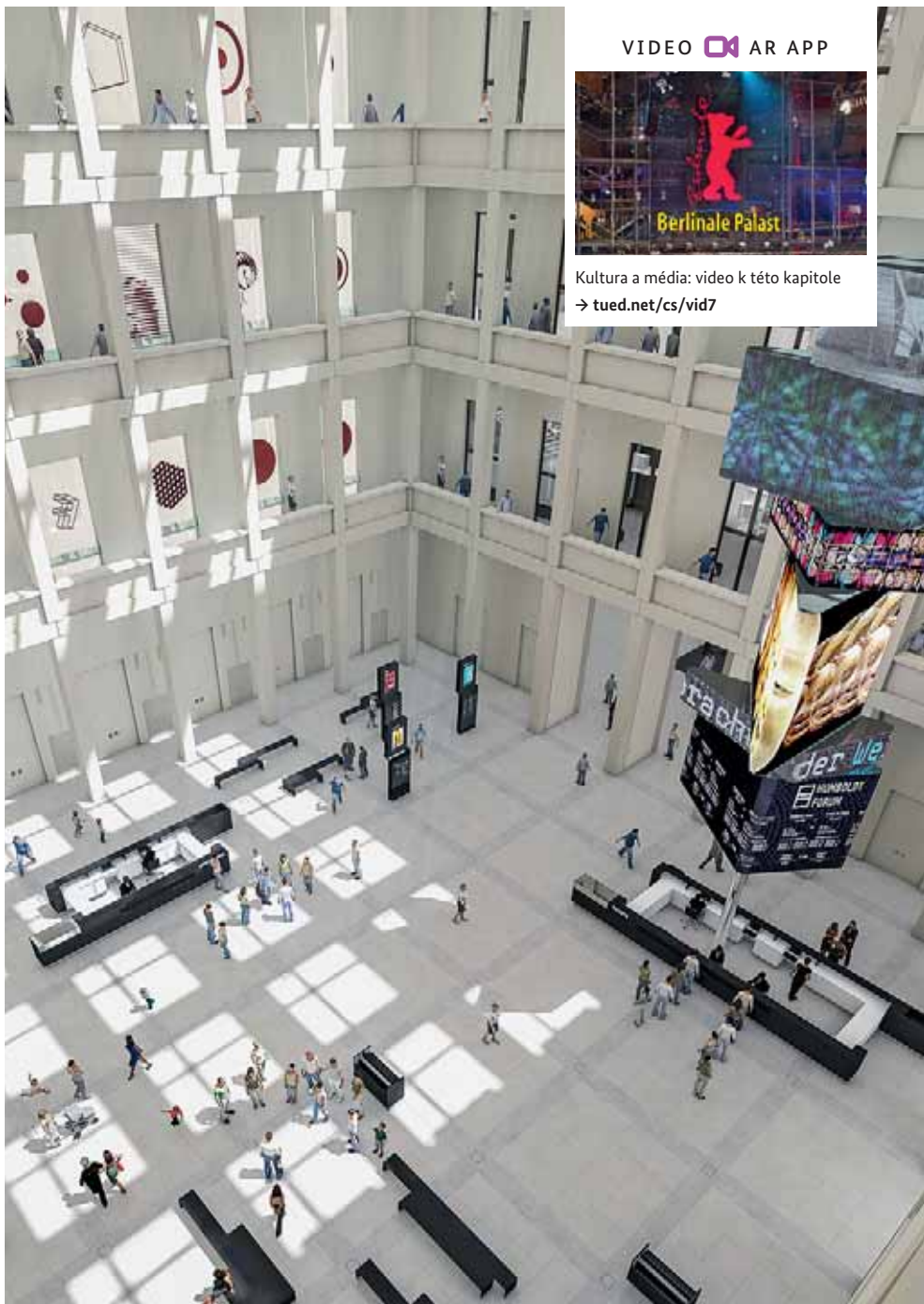
ÚVOD

ŽIVÝ KULTURNÍ NÁROD

Neexistuje německá kultura jako taková. Kultur Německa je mnoho. Existují současně a často nečekaně protichůdně vedle sebe, jsou vzájemně propletené, odpuzují se a přitahují zároveň. Hovořit o Německu jako o kulturním národě ve 21. století znamená, že mluvíme o tradičním, avšak neustále se vyvíjejícím, živém organizmu, který je tak rozmanitý, až to člověka ohromuje, irituje a někdy i unavuje. Je to dáno mimo jiné federální tradicí země, která začala existovat jako jednotný stát teprve v roce 1871. Spolková republika, založená v roce 1949, ale i znovu sjednocené Německo po roce 1990 vědomě navázaly na federální tradice a kulturní svrchovanost jednotlivých zemí. Teprve od roku 1998 má Německo pověřence zmocněnce pro kulturu a média při Úřadu spolkového kancléře. Struktura Německa, která vznikla z mnoha dřívějších ma-

lých a středních států a svobodných měst, je mimo jiné příčinou existence 300 městských a zemských divadel, 80 hudebních divadel a 130 profesionálních orchestrů, z nichž některé jsou součástí rozhlasových stanic. 630 muzeí umění se špičkovými sbírkami na mezinárodní úrovni tvoří zcela výjimečnou muzejní scénu. Díky této rozmanitosti kulturních institucí zaujímá Německo v kulturní oblasti přední postavení. Převážně veřejný systém divadel, orchestrů a muzeí je obecně velmi dobře přijímán. Přesto však vzhledem k omezeným možnostem financování z veřejných rozpočtů a sociodemografickým a mediálními změnám, jako je digitalizace, prochází fází přerodu a hledání nových cest.

Německo za pověst kulturního národa vděčí velikánům minulosti, jako byli ►

VIDEO AR APP

Kultura a média: video k této kapitole
→ tued.net/cs/vid7

Budoucí centrum dialogu světových kultur: V Berlíně vzniká Humboldtovo fórum

- Bach, Beethoven a Brahms v hudbě nebo Goethe, Schiller a Thomas Mann v literatuře. Ale i umělecké pozice moderny reprezentují ve všech uměleckých oblastech velká jména.

Německo si však také prošlo procesem, který v jiných evropských státech začal probíhat již dříve. Vycházející z vlastní tradice se otevřelo vnějším vlivům a vytvořilo si nový narativ. Mladí umělci přistěhovaleckého původu našli jako reakci na střetávání a prorůstání různých kultur nové způsoby hudebního i poetického vyjádření.

Regionální umělecká a kulturní centra se působením na stále méně zřetelném pomezí mezi zábavou a vysokou kulturou stala živými centry nové německé kultury. Společně tvoří nebývalé silové pole, obraz Německa v koncentrované podobě. Ve znovu vybudovaném Městském zám-

ku ve středu Berlína vznikne do roku 2019 Humboldt-Forum, výjimečný kulturní projekt, který bude v duchu otevřenosti sloužit mezinárodní výměně informací a znalostí a dialogu kultur. ■

➔ INTERNET

Kulturportal Deutschland

Informace o vybraných akcích a kulturněpolitických tématech
→ kulturportal-deutschland.de

Litrix

Vícejazyčný informační portál na podporu čtenosti německé literatury ve světě
→ litrix.de

Filmportal

Platforma s informacemi o německém filmu → filmportal.de

Německo poskytuje scénickému umění bezpočet příležitostí pro prezentaci

AKTÉŘI & NÁSTROJE

Zmocněnkyně spolkové vlády pro kulturu a média

Zmocněnkyně spolkové vlády pro kulturu a média (BKM), Monika Grütters, je coby státní ministryně organizačně přičleněna přímo k úřadu kancléřky. Mezi její úkoly patří mj. podporovat kulturní zařízení a projekty celonárodního významu.

→ bundesregierung.de

Goethe-Institut

Goethe-Institut e.V. je německý kulturní institut, který působí po celém světě. Má za úkol podporovat znalost němčiny v zahraničí, věnovat se mezinárodní kulturní spolupráci a prezentovat komplexní a aktuální obraz Německa.

→ goethe.de

Institut pro zahraniční vztahy

Institut pro zahraniční vztahy (Institut für Auslandsbeziehungen, ifa) se celosvětově zasazuje za uměleckou výměnu, dialog občanských společností a předávání informací v rámci zahraniční kulturní politiky.

→ ifa.de

Spolková kulturní nadace

Spolková kulturní nadace (Kulturstiftung des Bundes) podporuje umění a kulturu ve federální gesci. Zaměřuje se především na podporu inovativních programů a projektů v mezinárodním kontextu.

→ kulturstiftung-des-bundes.de

Dům světových kultur

Dům světových kultur (Haus der Kulturen der Welt) v Berlíně je centrum mezinárodní kulturní výměny a fórum pro aktuální debaty.

→ hkw.de

Německá kulturní rada

Německá kulturní rada (Deutscher Kulturrat e.V.) je oficiální zastřešující svaz spolkových kulturních svazů. Jeho členy je 246 organizací.

→ kulturrat.de

Centrála zahraničního školství

Centrála zahraničního školství (Zentralstelle für das Auslandsschulwesen, ZfA) má na starosti a podporuje cca 1.200 škol, z toho cca 140 zahraničních německých škol.

→ auslandsschulwesen.de

+ DIGITAL PLUS

Více informací ke všem tématům kapitoly – komentované seznamy odkazů, články, dokumenty, projevy; rozšiřující informace k heslům: kulturní svrchovanost spolkových zemí, Spolková kulturní nadace, Německá filmová cena, documenta.

→ tued.net/cs/dig7

TÉMA

INOVATIVNÍ KREATIVNÍ PRŮMYSL

Kulturní a kreativní průmysl je jedním z nejinnovativnějších průmyslových odvětví. Jeho podíl na celkovém německém hospodářském výkonu (hrubá přidaná hodnota) neustále narůstá a dnes se může směle srovnat s velkými průmyslovými sektory jako strojírenství. Obrat kreativní branže, v níž působí na 249.000 podniků a pracuje 1,5 milionů lidí, činil v roce 2013 cca 145 miliard eur.

To, co mají veškeré aktivity kulturního a kreativního průmyslu společné, je tvůrčí akt, při němž vznikají umělecké, literární, kulturní, muzické, architektonické nebo kreativní obsahy, díla, produkty, produkce nebo služby. Z hlediska struktury obor tvoří především osoby vykonávající svobodná povolání, malé podniky a mikrofirmy (97%), které působí převážně na volném trhu – tedy ne primárně ve veřejném (muzea, divadla,

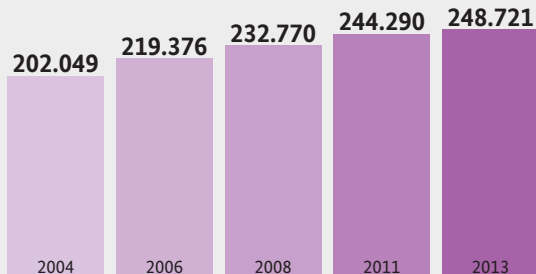
orchestry) nebo neziskovém sektoru (umělecké svazy, nadace). Díky důsledné podpoře zakládání nových firem se v řadě měst etablovalo mnoho podnikatelů v oblasti designu, softwaru a her. Zejména na softwarovém a herním průmyslu se plně projevil potenciál oboru, protože propojuje různé oblasti jako film, video, hudbu, text a animaci. V roce 2013 činil jeho obrat 31 miliard eur. Na čele vývoje je Berlín-Braniborsko, kde působí na 200 firem. Nikde jinde také není tak hustá herní infrastruktura včetně příslušných vysokých škol. Velmi rozvinutý kreativní sektor mají však i Frankfurt nad Mohanem, Hamburg, Lipsko, Kolín nad Rýnem a Mnichov. Ideální prostředí zde vytváří dobře skloubená nabídka poradenství, sítí a podpor včetně výkonné infrastruktury IT. ■

DIAGRAM

Obor, který má potenciál

Kulturní a kreativní průmysl propojuje tradiční obory, nové technologie a moderní informační a komunikační formy. V Německu jej tvoří 12 dílčích oblastí: hudební průmysl, knižní trh, trh s uměním, filmový průmysl, rozhlas, scénické umění, architektura, design, tisk, reklamní trh, software/hry, ostatní.

Stálý růst: Podniky kulturního a kreativního průmyslu

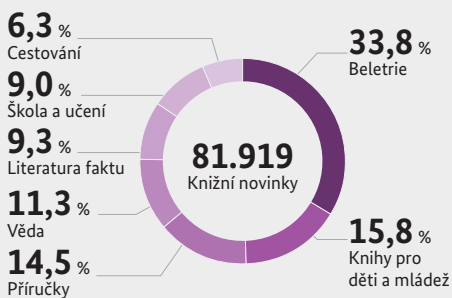

Zdroj: BMWF/desati, Szaz německých knihkupců

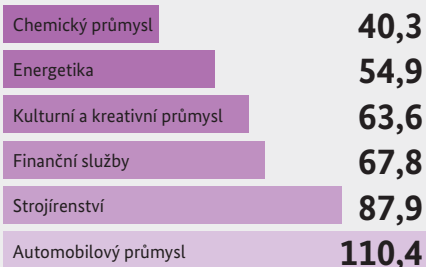

Berlín je považován za metropoli startupů – i pro mezinárodní mladé podnikatele

Rozmanitý knižní trh: mnoho knižních novinek

Solidní umístění - střed pelotonu: hrubá přidaná hodnota v mezioborovém srovnání v miliardách eur

TÉMA

KULTURNÍ DIALOG

Zahraniční kulturní a vzdělávací politika (AKBP) tvoří vedle klasické diplomacie a zahraniční hospodářské politiky třetí pilíř německé zahraniční politiky. K jejím nejdůležitějším cílům patří vytvářet prostřednictvím výměny a spolupráce v oblasti kultury, vzdělávání a vědy kvalitní základy pro vztahy s jinými zeměmi a umožňovat dialog mezi lidmi. Zahraniční kulturní politika tak otevírá cesty k vzájemnému porozumění, které je důležitým předpokladem pro politiku, která se zasazuje za mírová řešení. Dalšími úkoly zahraniční kulturní a vzdělávací politiky jsou podpora německého jazyka ve světě, prezentace Německa jako země s úspěšnou a rozmanitou kul-

turní scénou a šíření moderního obrazu Německa v zahraničí. Jednou z konkrétních iniciativ je podpora různých kulturních programů, jako jsou výstavy, po-hostinská vystoupení německých divadel, podpora literatury a filmu, ale také projekty v dialogu s islámským světem nebo „napříč kulturami“, což je program, jehož rámci mohou mladí lidé z Německa absolvovat svou dobrovolnou službu v zahraničí.

Základem programů a projektů je široké pojetí pojmu kultura

Ministerstvo zahraniční provádí kulturní politiku jen z menší části samostatně. Jejím úkoly pověřuje zejména soukromoprávní prostřednické subjekty s různým zaměřením jako například Goethe-Institut, Institut pro zahraniční vztahy (Institut für Auslandsbeziehungen, ifa), Německou akademickou výměnnou službu (Deutscher Akademischer Austauschdienst, DAAD), Německou komisi UNESCO nebo Nadaci Alexandra von Humboldta (o zahraniční vzdělávací politice viz kapitola „Vzdělání a věda“). Činnost těchto zprostředkovatelů kultury je definována v cílových ujednáních, ale v otázkách programové a projektové struktury mají do značné míry volnou ruku. Goethe-Institut má 159 poboček v 98 zemích. Podporuje znalost němčiny

SEZNAM

- Největší muzeum umění:
Kunsthalle v Hamburku
- Největší orchestr:
Gewandhausorchester z Lipska
- Největší kino:
Cinemaxx v Essenu
- Největší divadelní jeviště:
Friedrichstadtpalast (Berlín)
- Největší festivalové divadlo
Baden-Baden

Za prostředky ministerstva zahraničí se konzervují a zkoumají staré rukopisy z pouštního města Timbaktu (Mali)

v zahraničí a věnuje se mezinárodní kulturní spolupráci. Institut pro zahraniční vztahy podporuje zejména kulturní dialog formou výstav a konferencí. Trendy kulturního dialogu jsou digitální kulturní nabídky a způsoby zprostředkování a nové možnosti interaktivní participace. Zahraniční kulturní politika klade od 70. let důraz na široké, neelitářské pojetí kultury a nezužuje „kulturu“ na „umění“.

Program na záchranu kulturního dědictví podporuje záchranu významných historických kulturních statků v zahraničí. Ministerstvo zahraniční podpořilo v letech 1981 až 2015 více než 2.700 projektů ve 144 zemích, mj. na záchranu rukopisů z malijského Timbaktu, vytvoření digitálního seznamu kulturních statků pro Sýrii, digitalizaci tradiční hudby v Kamerunu nebo konzervaci Velké haly v Karakorumu v Mongolsku. ■

TÉMA

OTEVŘENOST SVĚTU

V německé společnosti, která je založena na pluralismu, nemůže existovat jediný kulturní trend, který by dominoval nad všemi ostatními, ani jediná metropole, která by zastíňovala všechny ostatní. I díky federální struktuře země v Německu žijí současně vedle sebe různé, někdy i protichůdné a vzájemně si konkurující proudy v divadle, filmu, hudbě, výtvarném umění a literatuře.

Jeden výrazný trend na poli divadla ale existuje: Razantně se zvýšil počet premiér současných autorů. Dokládají širší záběr současných scénických forem, v nichž se tradiční mluvené divadlo s pantomimou, tancem, videem, vystoupením neherců a hudbou nezřídka zahršťuje do podoby kvaziperformativní, postdramatické jevištní podívané. Rozmanitost, jejímiž jsme každoročně v květnu svědky na festivalu Berliner Theatertreffen, tak dává mnohohlasou odpověď na otázky současné komplexní reality.

Nové formy umělecké konfrontace

Vedle tohoto kulturního mainstreamu, který vychází ze středu společnosti, však vzniká i něco nového, co postupně z okrajových sfér proniká do nezávislé i etablované divadelní kultury a obohacuje ji.

Heslo tohoto fenoménu, který ukazuje Německo jako přistěhovaleckou společnost a zřetelně se projevuje v mnoha městech a zejména v Berlíně, zní „postmigrace“. Miliony Němců mají přistěhovalecký původ, žijí v Německu ve druhé nebo třetí generaci a vyprávějí o sobě a životě svých rodičů a prarodičů jiné příběhy, než občané žijící v Německu po staletí. Ať už se narodili v Německu či nikoliv, zpravidla je neovlivnil jeden konkrétní příběh migrace, ale zkušenost mísení kultur.

Život v různých kulturních souvislostech plodí nové formy uměleckého přístupu ke společnosti a přináší nové třecí

INFO

Cena Adelberta von Chamissa je literární cena, kterou od roku 1985 uděluje nadace Roberta Bosche za německy publikovaná díla autorů, jejichž mateřštinou není němčina. V roce 2015 cenu získali Sherko Fatah, německý spisovatel s iráckými kořeny (za celoživotní dílo), Olga Grsjanová pocházející z ázebjáždžánského Baku (Die juristische Unschärfe einer Ehe/ Právní nejasnost manželství) a Martin Kordic (Wie ich mir das Glück vorstelle/Jak si představuji štěstí), jehož otec pochází z Chorvatska.

→ bosch-stiftung.de

Inscenace Yael Ronenové „Common Ground“ v divadle Maxim Gorki Theater slavila velký úspěch

plochy, vyjednávání práv, příslušnosti, zapojení. Vznikají nové narativy, které utvářejí nový pohled společnosti na sebe sama a ovlivňují vnímání německé kultury v zahraničí.

Majákem této umělecké produkce oslavující transkulturalitu je „postmigrantské divadlo“ Shermin Langhoffové v Berlínském divadle Maxim Gorki

Theater. Její inscenace oslovují kromě tradičního divadelního publika novou, převážně mladou klientelu a odrážejí nepřehledný proces, který se neustále vyvíjí a stále více diferencuje. Divadlo Maxim Gorki Theater bylo v roce 2015 se hrou *Common Ground*, která tematizuje války na Balkáně, v provedení izraelské režisérky Yael Ronen pozváno na přehlídku Berliner Theatertreffen. ►

► Divadlo tak se zpožděním dohání proces, který v pop-music nebo literatuře začal už před lety. I zde biografie umělců odrážejí společenskou rozmanitost a napínavé fúze nejrůznějších stylů otevírají nové perspektivy. V popu se mísí různé mezinárodní hudební styly (balkan-beat, afroamerický sound, turecký rock, americký hip hop) s elektronickými vlivy nebo fenomény, které jsou považovány za „typicky německé“. Stejně jako v jiných zemích se mladí z přistěhovaleckých rodin identifikují pomocí rapu.

V současné literatuře hrají postmigrantská témata ústřední roli.

Již řadu let patří mezi nejúspěšnější německy píšící autory spisovatelé a spisovatelky přistěhovaleckého původu, jako

např. Navid Kermani, který získal v roce 2015 jednu z nejrenomovanějších německých kulturních cen, Mírovou cenu německých knihkupců, nebo Katja Petrowskaya, Sherko Fatah, Nino Haratischwili, Saša Stanišić, Feridun Zaimoglu, Alina Bronsky a další. Literatura těchto autorů vnáší do společnosti jejich vlastní témata a zkušenost s migrací. Jejich knihy, které odrážejí mj. iránské, ruské nebo turecké zkušenosti, nacházejí mnoho čtenářů.

To platí i pro filmy režisérů Fatiha Akina nebo Bory Dagtekina, kteří hravou formou konfrontují různá prostředí a klišé. Obraz Německa, který při tom vzniká a je reflektován na mnoha úrovních, je občas chaotický a rozporuplný. Společnost se musí naučit akceptovat tyto ambivalence a pnutí. Umění tyto procesy odráží a na-

Německo-iránský spisovatel Navid Kermani obdržel v roce 2015 Mírovou cenu německých knihkupců

Důležité německé kulturní ceny

1 Zlatý medvěd

Berlínský mezinárodní filmový festival (Berlinale) je vedle Benátek a Cannes rozhodujícím filmovým festivalem. Uděluje se Zlatý medvěd a několik Stříbrných medvědů.

2 Cena Lipského knižního veletrhu

Cena Lipského knižního veletrhu je udělována německy psaným knižním novinkám.

3 Německá filmová cena

Německá filmová cena spojená s částkou téměř 3 miliony euro je nejlépe dotovanou německou kulturní cenou.

4 Německá knižní cena

Nejlepší německy psaný román roku vybírá porota.

5 Cena Georga Büchnera

Cena Georga Büchnera je nejdůležitější literární cenou v německojazyčné oblasti.

bízí prostor pro smírné vyřešení konfliktů. Postmigrační Německo sice není zrovna roztomilé, zato je však napínavé a dynamické.

Také německé výtvarné umění je mezinárodní a otevřené světu. Dokládají to i statistiky studentů nastupujících na německé vysoké umělecké školy. V roce 2013 byl počet zahraničních studentů zapsaných ke studiu poprvé vyšší než ně-

meckých. Berlín je se svými 500 galeriemi a bezpočtem prostorů pro umělecká vyjádření jakousi metropolí mladého, současného umění a jedním z celosvětově nejvýznamnějších míst vzniku současného umění. Každý druhý rok to dokládá i biennale v Benátkách: řada zde vystavovaných mezinárodních umělců uvádí jako své bydliště Berlín. ■

TÉMA

BOUŘLIVÁ PROMĚNA MÉDIÍ

Svoboda tisku a svoboda projevu jsou v Německu na vysoké úrovni a požívají ústavněprávní ochranu. Článek 5 ústavy říká: „Každý má právo vyjadřovat své mínění slovem, písmem a obrazem a bez překážek se informovat z veřejně dostupných zdrojů. (...) Neprovádí se cenzura.“ Žebříček Press Freedom Index nevládní organizace Reportéři bez hranic zařadil Německo v roce 2015 na 12. místo ze 180 zemí.

V Německu panuje rozmanitost názorů a pluralismus informací. Tisk není v rukou vlád nebo stran, ale mediálních podniků řízených jako soukromé firmy. Veřejnoprávní televize a rozhlas (ARD, ZDF, Deutschlandfunk) fungují podle britského vzoru jako veřejnoprávní organizace financované z příspěvků a představují druhý pilíř duálně koncipovaného mediálního trhu sestávajícího ze soukromých

i veřejnoprávních médií, který v základu v nezměněné podobě existuje od založení Spolkové republiky v roce 1949. Televizní a rozhlasový poplatek činí od roku 2015 měsíčně 17,50 eur. Od 80. let působí na trhu také řada soukromých rádií a televizí. V roce 2014 mohla německá domácnost sledovat v průměru 78 televizních stanic; celkem se v Německu vysílá téměř 400 programů (včetně placených televizí). Nejdůležitější televizní zpravodajské pořady jsou Tageschau a Tagesthemmen na ARD, heute a heute journal na ZDF a RTL aktuell. Jen v Berlíně, který patří celosvětově k 10 nejdůležitějším mediálním metropolím, pracuje 900 akreditovaných parlamentních zpravodajů a 400 zahraničních korespondentů z 60 států.

K vícehlasu mediální scény přispívá 329 převážně regionálních deníků, 20 ►

 MILNÍKY

1945

Po konci vlády nacistů vycházely v Německu jen takzvané licencované noviny. V americké okupační zóně byla první licence vydána 1. srpna 1945 titulu Frankfurter Rundschau.

1950

Šest západoněmeckých vysílatelů uzavřelo v Brémách dohodu o „Zřízení asociace veřejnoprávních televizních společností Spolkové republiky Německo“.

1984

V Ludwigshafenu na Rýně začala vysílat „Programová společnost pro kabelové a satelitní vysílání“, zkráceně PKS. V tu chvíli se v Německu zrodila soukromá televize.

Sociální média zásadně mění mediální systém, komunikační chování a veřejný prostor

1995

Levicově-liberální „taz“ začíná jako první německý deník šest let po zrodu World Wide Web vycházet online. Komunita „digitaz“ se po tomto kroku, zvaném „go live“, rychle rozrůstá.

1997

4,1 milionů občanů spolkové republiky starších 14ti let alespoň občas využívá přístup na internet. V roce 2014 už je to zhruba 55,6 milionů, tj. 79,1 % občanů Německa starších 14ti let.

2014

Zhruba 28 milionů lidí v Německu používá Facebook. Podle studie Institutu pro demoskopii v Allensbachu jeden milion Němců často používá Twitter. Na první příčce mezi sociálními médii je WhatsApp (35 mil.).

Největší německý newsroom: ústřední redakce Německé tiskové agentury (dpa) v Berlíně

► týdeníků a 1.590 časopisů (2014). Německo je po Číně, Indii, Japonsku a USA pátým největším novinovým trhem na světě. Na každý den vydání připadá 17,54 milionů prodaných výtisků deníků a pět milionů týdeníků a nedělních novin (2014). Nejvýznamnější nadregionální deníky *Süddeutsche Zeitung*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *Die Welt*, *Die Zeit*, *taz* a *Handelsblatt* se vy-

značují investigativními rešeršemi, analýzami, souvislostmi a rozsáhlými komentáři. Nejcitovanějšími médii jsou zpravodajský magazín *Spiegel*/*Spiegel Online* a bulvární list *Bild*.

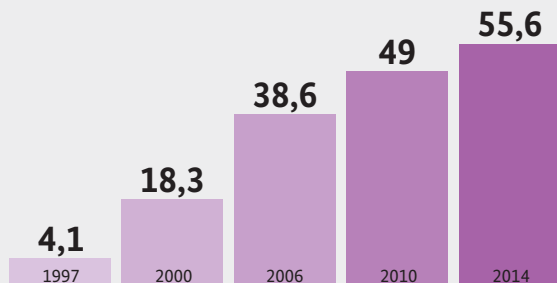
Celý obor však zároveň prochází zásadní strukturální proměnou. Deníky se v posledních patnácti letech pravidelně propadají v průměru o 1,5 až 2 % placeného

DIAGRAM

Digitální současnost

Používání mobilního internetu a mobilních koncových přístrojů v Německu strmě stoupá. Rostoucí míra využívání mobilních dat klade stále vyšší technologické požadavky na síťovou infrastrukturu. Studie však dokládají i další trend: počet uživatelů internetu se již delší dobu zvyšuje jen minimálně.

Rychlý vývoj: v Německu je více než 55 milionů lidí online

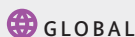

Zdroj: ARD/ZDF-Onlinestudie 2014

tištěného nákladu. Stále obtížněji oslovují mladší čtenáře a kvůli klesajícímu nákladu a snižujícímu se obratu inzerce se ocitají v nelehké situaci. Více než 100 titulů už jako odpověď na kulturu bezplatnosti na síti zavedlo poplatky.

Digitalizace médií, internet, dynamický nárůst počtu mobilních koncových přístrojů a vítězné tažení sociálních médií zásadně proměnily spotřebitelské chování v oblasti médií. 55,6 milionů Němců nad 14 let (79%) je online. Každý uživatel internetu byl v roce 2014 5,9 dní týdně online a strávil denně cca 166 minut na síti; každý druhý serfuje na mobilu. Navíc je skoro polovina všech uživatelů internetu členem soukromé community.

Digitální revoluce zrodila nový veřejný prostor; sociální média a blogosféra jsou zrcadlovým obrazem otevřené a dialogické společnosti, v níž se každý může svým názorem podílet na vytváření diskursu. Teprve se uvidí, zda se

Deutsche Welle Deutsche Welle (DW) je německá státní televizní a rozhlasová stanice pro zahraniční vysílání.

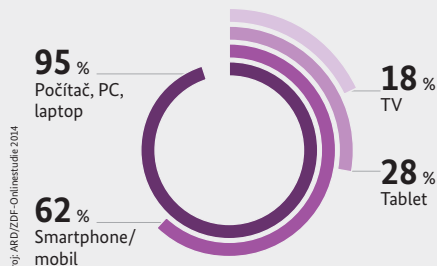
Je členem ARD (Asociace veřejnoprávních televizních společností Spolkové republiky Německo). DW vysílá ve třiceti jazycích, zahrnuje televizi (DW-TV), rádio a internet (dw.de) a nabízí mezinárodní mediální rozvoj v rámci Akademie DW. V roce 2015 zahájila vysílání čtyřadvacetihodinového programu v angličtině.

→ dw.de

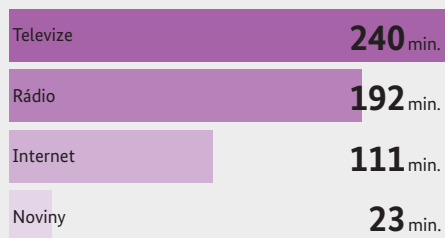
interaktivní diskusní fóra na síti stannou základem nového digitálního žurnalismu budoucnosti. V Německu se například s napětím sleduje vývoj online magazínu Krautreporter, který vznikl jako crowdfundingový projekt v roce 2014. ■

Různý přístup: takto chodí Němci na internet

Zdroj: ARD/ZDF-Onlinestudie 2014

Denní konzumace médií

Zdroj: ARD-ZDF-Online-Studie 2014

 PANORAMA

SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ V NĚMECKU

17 Kolínský chrám
Mistrovské dílo gotiky budovalo mnoho generací – v letech 1248 až 1880.

21 Wartburg
Za ochrannými zdmi hradu Wartburg přeložil reformátor Martin Luther Nový zákon.

25 Zeche Zollverein
Průmyslový komplex v Essenu, ve kterém byla výroba ukončena v roce 1986, ztělesňuje vývoj těžkého průmyslu v Evropě.

18 Bauhaus
Sídla Bauhasu v Dessau a Vímáru reprezentují proslulou školu designu raného 20. století.

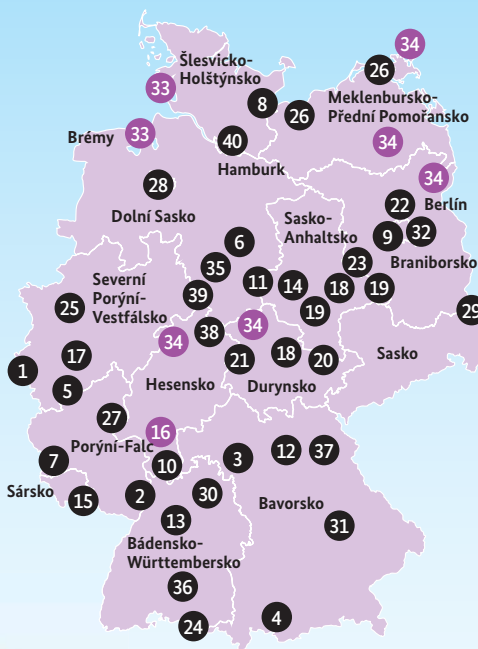
157 m

výška kolínského chrámu

1 km²plocha komplexu
Zeche Zollverein**44 km²**

Rozloha bukových lesů

3.000.000návštěvníků
muzejního ostrova

- Kulturní dědictví
- Přírodní dědictví

- 1 Chrám v Cáchcích
- 2 Chrám ve Speyeru
- 3 Rezidence a dvorní zahrada ve Würzburgu
- 4 Poutní kostel „Die Wies“
- 5 Zámky Augustusburg a Falkenlust v Brühlu
- 6 Chrám a kostel Michaeliskirche v Hildesheimu
- 7 Římské stavební památky, chrám a kostel Liebfrauenkirche v Trevíru
- 8 Hanzovní město Lübeck
- 9 Zámky a parky v Postupimí a Berlíně
- 10 Klášter Lorsch
- 11 Důl Rammelsberg, Staré město v Goslaru a vodohospodářské stavby v Horním Harzu
- 12 Staré město v Bamberku
- 13 Klášterní areál Maulbronn
- 14 Klášterní kostel, zámek a staré město v Quedlinburgu
- 15 Hut Völklinger Hütte
- 16 Povrchový důl Messel
- 17 Chrám v Kolíně nad Rýnem
- 18 Bauhaus a jeho sídla ve Výmaru a Desavě
- 19 Luterovy památníky v Eislebenu a Wittenbergu
- 20 Klasicistní Výmar
- 21 Hrad Wartburg
- 22 Muzejní ostrov v Berlíně
- 23 Říše zahrad v Desavě-Wörlitzu
- 24 Klášterní ostrov Reichenau
- 25 Průmyslový komplex Zeche Zollverein v Essenu
- 26 Stará města ve Stralsundu a Wismaru
- 27 Údolí Oberes Mittelheintal
- 28 Radnice a Roland v Brémách
- 29 Muskauer Park
- 30 Hranice Římské říše: Hornogermánsko-rétský limes
- 31 Staré město v Rezně a Stadthamhof
- 32 Sídliště berlínské moderny
- 33 Wattové pobřeží
- 34 Staré německé bukové lesy
- 35 Závod Fagus-Werk v Alfeldu
- 36 Prehistorické kúlové stavby, Alpy
- 37 Markraběcí opera v Bayreuthu
- 38 Horský park Wilhelms Höhe
- 39 Karolinský westwerk a klášter Corvey
- 40 Hamburská čtvrť Speicherstadt a Kontorhausviertel s budovou Chilehaus

30 Limes

Zrekonstruovaná pevnost Saalburg na římském pohraničním valu v Hessensku.

34 Bukové lesy

Součástí světového dědictví UNESCO je v Německu pět oblastí bukových lesů.

2.000
hrázděných domů
v Quedlinburgu

550 km
délka limesu

10.000
druhů živočichů a rostlin
wattového pobřeží

1.031
památek světového dědictví
UNESCO po celém světě

TÉMA

ATRAKTIVNÍ JAZYK

Němčina je jedním z přibližně 15 germánských jazyků, které jsou součástí indoevropské jazykové rodiny. Je mateřtinou nebo pravidelně používaným druhým jazykem téměř 130 milionů lidí v Německu, Rakousku, Švýcarsku, Lucembursku, Belgii, Lichtenštejnsku a Jižním Tyrolsku (Itálie). Německý jazyk je tedy nejčastější mateřtinou v Evropské unii a jedním z deseti nejpoužívanějších jazyků. Studie „Němčina jako cizí jazyk“ z roku 2015 uvádí, že se němčinu jako cizí jazyk v současnosti učí 15,4 milionu lidí. Kolik lidí na světě hovoří německy jako cizím jazykem, lze odhadnout jen velmi přibližně – zhruba 100 milionů.

Důvodem tak nepoměrně velkého významu němčiny ve srovnání s počtem

jejích mluvčích, je síla ekonomiky, která stojí za vysokou atraktivitou němčiny. Tvoří základ pro aktivní jazykovou politiku, která podporuje instituce vyučující němčinu doma i v zahraničí, poskytuje stipendia nebo studijní příležitosti pro přijíždějící studenty. Dokladem je i stoupající zájem o němčinu v nově se prosazujících mocnostech jako Čína, Indie a Brazílie a obecně nárůst zájmu v Asii, kde od roku 2010 poptávka místy narostla až na čtyřnásobek.

Institucemi důležitými pro výuku němčiny je 140 zahraničních německých škol a více než 1.800 škol s rozšířenou výukou němčiny, které jsou součástí iniciativy partnerských škol ministerstva zahraničí „Školy: partneři pro budoucnost“ (PASCH). Kurzy Goethe-Institutu, který vyučuje němčinu jako cizí jazyk a organizuje jazykové zkoušky ve více než 90 zemích, navštěvovalo v roce 2014 téměř 228.000 lidí. Na univerzitách ve 108 zemích se němčinu učí 1,3 milionu lidí.

Němčina ve vědě

Význam němčiny jako mezinárodního jazyka vědy má klesající tendenci. V oblasti přírodních věd činí globální podíl publikací v němčině v bibliografických

ČÍSLO

16

V Německu existuje 16 skupin dialektů. Patří mezi ně například bavorské, ale-manské, vestfálské, braniborské nebo severodolnoněmecké dialekty. Regionální rozdíly v mluveném jazyce jsou značné; obecně však dialekty ztrácejí na významu.

Němčina je nejpoužívanější mateřštinou v EU

databázích jedno procento. Tradičně větší význam má němčina v humanitních a sociálních vědách. Vědci, jejichž mateřštinou není němčina, však publikují v němčině jen výjimečně. Naopak německojazyční vědci intenzivně publikují v angličtině, a to zejména v oblasti přírodních věd. Němčina však hraje velkou roli na internetu. Němčina je v roce 2015 podle počtu internetových stránek třetím nejpoužívanějším

jazykem na internetu – s velkým odstupem za angličtinou, ale těsně za ruštinou.

Globalizace vyvíjí tlak na všechny mezinárodní jazyky a angličtina jako světový jazyk díky ní posiluje. Němčina však nadále zůstane důležitým mezinárodním jazykem. ■

ŽIVOTNÍ STYL

Rozmanitá země • Kvalitní život ve městě • Cestovní ruch •

Sportovní výzvy • Požitky a odpočinek

ÚVOD

ROZMANITÁ ZEMĚ

Láska k přírodě a nadšení z městského života, zdravá výživa a gurmánské restaurace, úcta k tradicím a otevřenost světu – Německo je s 357.000 kilometry čtverečními po Francii, Španělsku a Švédsku čtvrtou největší zemí Evropské unie. Za svou geografickou rozmanitost od Severního a Baltského moře až po Alpy vděčí Severoněmecké nížině, Středoněmecké vysočině, Jihozápadoněmeckému středohoří a stupňovině, Jihoněmeckému podhůří Alp a Bavorským Alpám. Největší severojižní vzdálenost činí 876 km, od východu na západ 640 km.

Německo je jednou ze zemí s nejvyšším životním standardem na světě. Podle ukazatele Human Development Index (HDI) Spojených národů zaujímalo Německo v roce 2014 6. místo ze 187 zemí.

81,2 milionů obyvatel činí z Německa nejlidnatější zemi EU a také jednu z nejhustěji osídlených zemí. Celých 77 % obyvatel žije v hustě a středně osídlených oblastech. 30 % obyvatel bydlí ve městech nad 100.000 obyvatel, kterých je v Německu 76. V Mnichově bydlí 4.460 lidí na kilometr čtvereční, v Berlíně 3.780. Experti považují renesanci měst za vývoj, který trvale podporuje růst a inovace, a na rok 2030 předpovídají velkoměstům mohutně rostoucí počet obyvatel – se značnými důsledky pro trh s byty, vnitroměstskou mobilitu a infrastrukturu. Především věková skupina 18-24 let vykazuje velkou ochotu stěhovat se do měst. Co se urbanismu týče, připojuje se Německo ke globálnímu trendu. Města přitahují i turisty – především Berlín je výjimečným turistickým magnetem, který v ►

VIDEO AR APP

Životní styl: video k tomuto tématu na
→ tued.net/cs/vid8

Čtvrtý největší ostrov Německa Sylt lemuje podél pobřeží Severního moře mnohakilometrové písčné pláže

- návštěvnosti neustále trhá rekordy. Metropole s 3,4 miliony obyvatel v evropském srovnání absolutního počtu noclehů zaujímá 3. místo po Londýnu a Paříži.

V protikladu k touze po životě ve městě však stojí potřeba regionality – zejména v oblasti výživy. Ekologická produkce potravin má v německém zemědělství pevné místo a dosahuje se svými bioprodukty ročního obrátu 7,6 miliard eur. 23.500 biofarem, 8% všech zemědělských podniků, hospodaří na 6,3 % zemědělské půdy. Prodeji bioproduktů napomáhají certifikáty – 70.400 výrobků nese německou státní známku biokvality – silná ochrana spotřebitele a rozsáhlá označovací povinnost. V roce 2014 se v rámci německojazyčné populace 7,75 milionů osob přihlásilo k vegetariánství; 900.000 podle svých slov žije vegansky. Přesto však milov-

níci kulinařských požitků v Německu nepřijdou zkrátka. 282 restaurací v Německu se podle michelinského průvodce pyšní jednou nebo více hvězdami – od roku 2010 se jejich počet zvýšil o čtvrtinu. ■

→ NA INTERNETU

Destatis

Data, fakta a studie na základě státních statistik sestavené Spolkovým statistickým úřadem ve Wiesbadenu

→ destatis.de

OECD

Srovnání materiálních životních podmínek a kvality života ve 34 zemích na základě žebříčku „Better Life Index“ Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

→ oecdbetterlifeindex.org

Sídlo Evropské centrální banky (ECB) Frankfurt nad Mohanem má jako jediná německá metropole skyline

AKTÉŘI & NÁSTROJE

Německá turistická centrála

Již více než 60 let propaguje Německá turistická centrála (Deutsche Zentrale für Tourismus, DZT) z pověření spolkové vlády Německo jako turistickou destinaci. V roce 2016 se v rámci tematického roku „Fascinate: dovolená v německé přírodě“ zaměří na přírodu a národní parky.

→ germany.travel

Německý svaz olympijského sportu

Německý svaz olympijského sportu (Deutscher Olympischer Sportbund, DOSB) je zastřešující organizací německého sportu. DOSB má více než 28 milionů členů organizovaných v 91.000 sportovních svazech.

→ dosb.de

Německý fotbalový svaz

Německý fotbalový svaz (Deutscher Fußball-Bund, DFB) má 6,85 milionů členů, což z něj činí největší národní sportovní svaz světa. Je také jediným fotbalovým svazem, jehož ženský i mužský tým vyhrál mistrovství světa.

→ dfb.de

Mezinárodní podpora sportu

Od roku 1961 je mezinárodní podpora sportu Ministerstva zahraničí součástí zahraniční kulturní a vzdělávací politiky. Dosud bylo realizováno 1.400 krátkodobých i dlouhodobých projektů ve více než 100 rozvojových zemích. Podpora proudí zejména do sportu žen, postižených a mládeže. Cílem je přispět k integraci.

→ sport.diplo.de

Německý institut vína

Německý institut vína (Deutsches Weininstitut, DWI) je organizací zaměřenou na komunikaci a marketing německého vinařství. Hlavním úkolem institutu je podporovat kvalitu a prodej německého vína.

→ deutscheweine.de

Dobře žít v Německu

Spolková vláda zahájila v roce 2015 s obyvateli Německa dialog o tom, jak si představují kvalitní život. Na akcích po celé zemi a na internetu diskutuje s občany, aby mohla v budoucnu konkrétněji reagovat na to, co lidé v Německu považují za důležité.

→ gut-leben-in-deutschland.de

+ DIGITAL PLUS

Více informací k tématům této kapitoly – komentované seznamy odkazů, články, dokumenty; další informace k pojmům německá kuchyně, německá vína, architektura Bauhausu, wellness, dovolená v Německu

→ tued.net/cs/dig8

TÉMA

KVALITNÍ ŽIVOT VE MĚSTĚ

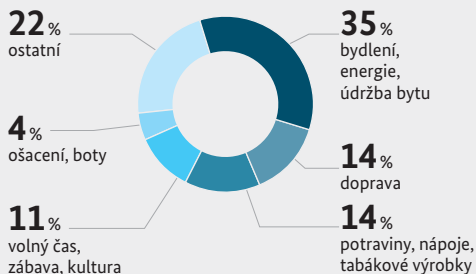
Dobrá pracovní místa, čisté životní prostředí, nízká kriminalita, bohatá kulturní a volnočasová nabídka, dobré dopravní spojení – vlastnosti, kterými se mohou německá města často právem pyšnit. Ve studii americké poradenské firmy Mercer zveřejněné v roce 2015 se v žebříčku hodnocení 230 velkoměst podle kvality života umístilo 7 německých měst mezi 30 nejlepšimi. Tři se dokonce probojovala do nejlepší desítky: Mnichov (4. příčka), Düsseldorf (6.) a Frankfurt nad Mohanem (7.). Skvěle se umístil i Berlín (14.), Hamburg (16.) a Stuttgart (21.). Německo má 76 velkoměst (více než 100.000 obyvatel) a 600 středně velkých měst s 20.000 až 99.999 obyvateli. Už 74 % lidí v Německu žije ve městech.

Poptávka po bydlení ve městě vedla k citelnému růstu cen nájemního bydlení u nově uzavíraných nájemních smluv i

cen nemovitostí. Německo zaujímá co do podílu majitelů vlastního bydlení předposlední místo v Evropě. Jen 43% domácností bydlí ve vlastním. Většina bydlí v nájmu. Téměř 20% lidí považuje náklady na bydlení za „velkou finanční zátěž“. Průměrné lidé vydají na výdaje spojené s bydlením 35% měsíčního příjmu. Proto spolková vláda zavedla tzv. brzdu nájmu, která má za cíl zachovat sociální rozmanitost v oblastech s exponovaným bytovým trhem. Toto opatření znamená, že při změně nájemníka smí být nový nájem maximálně o 10 % vyšší než u srovnatelného bytu – existují však výjimky. V Berlíně bylo 22 oblastí zařazeno pod tzv. „ochranu prostředí“. Aby se opravy budov nestaly synonymem gentrifikace, smí se bourat, přestavovat a měnit využití budov jedinečně na základě povolení a přísného posouzení. ■

 DIAGRAM**Jak Němci bydlí**

Více než polovina lidí v Německu bydlí v nájmu, nemá vlastní bydlení. 64,5 % veškerých budov jsou rodinné domy a jen 5,9 % jsou větší budovy se sedmi a více byty. 35 % bytů a domů má obytnou plochu 100 m² a víc a jen 5,5 % bytů je menších než 40 m².

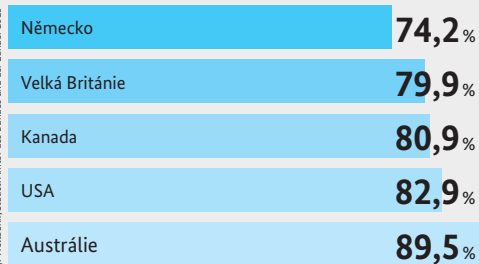
Výdaje soukromých domácností v Německu

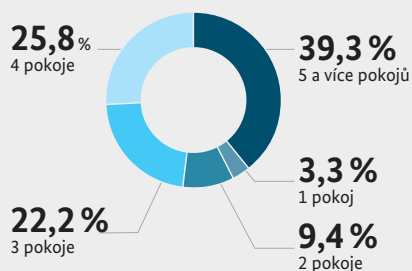
Po kvalitě života ve městě touží mnozí, proto ve městech rostou nájem

Podíl městského obyvatelstva

Zdroj: Weltbank, Statist. Amt der Bundes und der Länder 2013

Byty v Německu podle počtu pokojů

TÉMA

CESTOVNÍ RUCH

Němci rádi cestují. Také a hlavně ve své vlastní zemi. Mezi nejoblíbenějšími cíli jejich cest jsou už dlouho Alpy, pobřeží, jezerní plošina, přírodní parky a říční údolí. Vášeň pro rozmanitost krajiny, poznávání památek, možnost sportovního vyžití a rekreace již dávno sdílají s neustále silícím proudem návštěvníků a turistů ze zahraničí. Německo je jako turistická destinace rok od roku oblíbenější.

Počet přenocování stoupl v roce 2014 na 424 milionů; rekordní hodnoty dosáhl počet přenocování hostů ze zahraničí: 75,6 (17,8 %). Pozitivní trend v německém turismu začal prakticky ihned po německém znovusjednocení v roce 1990 a

od té doby neustále rostl počet noclehů zahraničních hostů až na 88 % (nárůst o 33,7 milionů přenocování). Více než 75 % zahraničních návštěvníků pochází z Evropy, především z Nizozemska, Švýcarska, Velké Británie a Itálie.

Zároveň se zvyšuje počet návštěvníků z Asie, počet turistů z Číny, Indie a arabských států v Perském zálivu dokonce dvojnásobně; jejich podíl na trhu činí více než 11 %. Ze Severní a Jižní Ameriky přijíždí necelých 10 zahraničních návštěvníků. V rámci Evropy je Německo na druhém místě oblíbenosti u evropských turistů – po Španělsku a před Francií. Hlavní turistická sezóna trvá od června do října, nejnavštěvovanějšími regiony jsou Bavorsko, Berlín a Baden-sko-Württembersko. Německo je velice atraktivní pro mladé lidi mezi 15 a 34 lety – právě oni velkou měrou přispívají k pozitivnímu trendu ve vývoji cestovního ruchu.

Úspěšná destinace pro pořádání veletrhů a kongresů

V roce 2014 se Německo po jedenácté v řadě stalo evropskou destinací pro pořádání konferencí a kongresů číslo jedna. V mezinárodním srovnání je Německo jako kongresová destinace na druhé příčce za USA. Na veletrh do Německa, které je

 SEZNAM

- Největší letiště: Frankfurt nad Mohanem
- Největší nádraží: Lipsko
- Největší přístav: Hamburg
- Největší veletržní areál: Hannover
- Největší lázně: Wiesbaden
- Největší lidová slavnost: Oktoberfest
- Největší zábavní park: Europa-Park v Rustu

Nádherné alpské panoráma: do Bavorska přijíždí mnoho zahraničních turistů, kteří oceňují horskou idylu

považováno za nejdůležitější místo konání veletrhů na světě, ročně přijíždí jen z Evropy 2,7 milionů návštěvníků. Celkově do Německa v roce 2014 na nejrůznější akce přijelo 25,6 milionů zahraničních návštěvníků. Pro zahraniční hosty jsou zvláště atraktivní „magická města“ Berlín, Drážďany, Düsseldorf, Frankfurt nad Mohanem, Hamburg, Hannover, Lipsko, Kolín nad Rýnem, Mnichov, Norimberk a Stuttgart – ale především Berlín. Hlav-

ní město navštívilo v roce 2014 11,9 milionu hostů, na které připadlo 28,7 milionů noclehů. Ve srovnání absolutního počtu přenocování je Berlín v rámci Evropy po Londýně a Paříži na třetím místě.

K turistickým magnetům patří podle ankety Německé turistické centrály (DZT) mezi zahraničními návštěvníky tradiční hity jako zámek Neuschwanstein a Kolínská katedrála. Oblíbené jsou ►

- také památky světového kulturního dědictví UNESCO, například zámek Sanssouci v Postupimi nebo město klasiky Výmár. Dále lákají události jako mnichovský Oktoberfest, který je s 6,3 miliony návštěvníků největší lidovou slavností na světě. Mezi největší turistická lákadla patří i jeden fotbalový stadion: Allianz Arena, mistrovské dílo švýcarských architektů Herzog & de Meuron a domácí hřiště FC Bayern München.

Pohyb vůbec láká turisty. Stejně jako kultura se i pohyb značně podílí na atraktivitě Německa. 200.000 km značených turistických tras zaručuje výjimečné podmínky a nádherné výhledy např. při výletech do národních parků nebo za panoramatem Alp. Dále pak více než 200 kvalitních dálkových cyklistických tras v délce více než 70.000 km, jako

např. Evropská cyklostezka podél železné opony (1.131 km) nebo 818 km dlouhá cyklostezka podél limesu (Deutscher Limes-Radweg). Kdo hledá levný nocleh, může se ubytovat například v jedné z 500 mládežnických ubytoven, z nichž 130 nabízí ubytování vhodné pro rodiny, nebo v některém z 2.870 kempů.

Odpočinková dovolená Cestování šetrné k přírodě

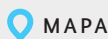
Pro Německo jako turistickou destinaci je wellness nesmírně důležité téma. Jeho součástí jsou neobvyklé nabídky jako říční sauna v termálních lázních Emser Therme, nebo řada wellness areálů v lázních jako Bad Wörishofen nebo Bad Oeynhausen s architekturou z gründerského období. V Německu napočítáme celkem 253 lázní, které nesou značku kvality Německého svazu léčebných lázní. Četní hosté do Německa přijíždějí také za kvalitou lékařské péče a rehabilitace.

INFO

V Německu panuje teplé až mírné deštivé klima s převládajícími západními větry. Velké výkyvy teplot jsou výjimečné. Srážky padají po celý rok. Zimy jsou zpravidla mírné (2 °C až -6 °C), léta nebývají horká (18 °C až 20 °C). Roční průměrná teplota dosáhla v roce 2014 rekordní hodnoty 10,3 °C a o 2,1 stupně překonala dlouholetý průměr 8,2 °C za referenční období 1961 až 1990. V roce 2014 bylo o 0,4 °C tepleji než v dosud nejteplejších letech 2000 a 2007.

→ [dwd.de](#)

Návštěvníci se při svých cestách stále častěji nezajímají jen o vlastní pohodlí, ale také o životní prostředí. V Německu roste poptávka po ekoturismu a trvale udržitelném cestování. Ekologické farmy nabízejí sezónní ubytování, Německo má 104 přírodních parků a 15 biosférických rezervací, ve kterých je kladen velký důraz na trvale udržitelný rozvoj a druhovou rozmanitost. Četné iniciativy usilují o to, aby se Německu mohl dobře pohybovat skutečně každý,

Cestování po Německu

• Nejlepší destinace

Tržní podíl 43 % procent ze všech noclehů zahraničních hostů v Německu si pro sebe ukrajuje 11 tzv. „magických měst“. Berlín jasně vede před Mnichovem, Frankfurtem nad Mohanem a Hamburkem. 55 % noclehů cizinců se uskuteční ve městech nad 100.000 obyvatel.

✈ Nejdůležitější letiště

Třemi nejdůležitějšími letišti v Německu jsou Frankfurt s 59,6 miliony cestujících, Mnichov s 39,7 miliony a Düsseldorf s 21,8 miliony v roce 2014.

★ Nejoblíbenější památky

Podle ankety Německé turistické centrály byly v roce 2014 třemi nejoblíbenějšími cíli zahraničních turistů zámek Neuschwanstein, Europa-Park v Rustu a katedrála Kolíně nad Rýnem.

a snaží se umožnit bezbariérové cestování i pro hendikepované osoby.

Atraktivní turistické nabídky v nových spolkových zemích

5 nových spolkových zemí hraje v cestovním ruchu velkou roli. Po mnoho regionů na východě Německa se cestovní ruch stal po znovusjednocení šancí k ekonomické stabilizaci. Kraje jako Spreewald, tradiční kulturní města jako Drážďany nebo Výmar a lázně u

Baltského moře jako Binz na Rujaně přitahují turisty z Německa i zahraničí. Počet přenocování v nových spolkových zemích se od roku 1993 dodnes více než zdvojnásobil. U cest delších než 5 dní se Meklenbursko-Přední Pomořansko na severovýchodě Německa s více než 4 miliony noclehů dokonce téměř vyrovná staré spolkové zemi Bavorsko na jihu. Bez ohledu na to, kolik toho člověk už viděl – v Německu je pořád co objevovat, zažívat, obdivovat a slavit. ■

TÉMA

SPORTOVNÍ VÝZVY

Německo je země, která miluje sport a Němci jsou úspěšný sportovní národ. V historii olympijských her zaujímá Německo se 1.682 medailemi (do roku 2014) 3. místo za USA a Ruskou federací. Na 28 milionů lidí v Německu je členem některého z více než 91.000 sportovních klubů. Sportovní sdružení mají vedle sportu další důležité společenské funkce. Především při práci s mládeží a integraci předávají hodnoty jako fair play, týmový duch a tolerance. Vzhledem k rostoucí internacionalitě obyvatelstva má působení sportovních klubů při integraci přistěhovalců stále větší význam. Členy přistěhovaleckého původu má ve svých týmech 60.700 klubů. Ačkoliv členem nějakého sportovního klubu je cca 1,7 milionu lidí s přistěhovaleckými kořeny, je tato skupina v organizovaném sportu dosud příliš málo zastoupena.

Program „Integrace prostřednictvím sportu“ Německého olympijského svazu (Deutscher Olympischer Sportbund, DOSB) považuje přistěhovalectví za obohacení německého sportu. Program se v budoucnosti zaměří na skupiny, které jsou ve sportu dosud nedostatečně zastoupeny, jako např. ženy a dívky. S iniciativou na podporu integrace přišla společně s Nadací Spolkové ligy (Bundesliga-Stiftung) a Německým fotbalovým svazem (Deutscher Fußball-Bund, DFB) i spolková vláda. Financuje trvale udržitelné projekty sportovní integrace uprchlíků. Mezi ně patří projekt „1:0 für ein Willkommen“ (1:0 pro Vítejte) podporovaný německým národním fotbalovým mužstvem, v jehož rámci dostává finanční příspěvek 600 fotbalových klubů, které zapojují uprchlíky.

DOSB je zastřešující organizací německého sportu a je největším občanským ►

 MILNÍKY

1954

Německo se ve Švýcarsku stalo poprvé fotbalovým mistrem světa (3:2 ve finále proti Maďarsku). „Zázrak z Bernu“ se v poválečném Německu stal trvalým symbolem.

1972

Letní olympijské hry v Mnichově zastínilo zabití a zavraždění izraelských sportovců palestinskými teroristy.

1988

Steffi Grafová vyhrála jako první tenistka v historii Golden Slam – všechny čtyři grandslamové turnaje a olympijskou zlatou medaili v jednom kalendářním roce.

Vítězství na mistrovství světa ve fotbale v Brazílii v roce 2014: jeden z mnoha vrcholných okamžiků německého sportu

2004

Automobilový závodník Michael Schumacher získal sedmý titul mistra světa (od roku 2000 do 2004 pětkrát v řadě) a stal se nejúspěšnějším pilotem v dějinách Formule 1.

2006

Fotbalové mistrovství světa FIFA s mottem „Hostem u přátel“ se stalo nezapomenutelnou „letní pohádkou“, která Německu získala mnoho sympatií.

2014

Fotbalová národní reprezentace se na silně obsazeném turnaji v Brazílii stala opět mistrem světa (1:0 ve finále s Argentinou). Pro Německo je to čtvrtý mistrovský titul od roku 1954.

- hnutím v Německu. Podporuje vrcholový i masový sport. Z 91.000 sportovních klubů, které zastřešuje, bylo více než 20.000 založeno po sjednocení Německa v roce 1990. Jednou z 98 členských organizací DOSB je i Německý fotbalový svaz založený v roce 1900. V současné době má 7 milionů členů v 25.000 fotbalových klubech, což je nejvyšší počet členů v historii DFB, který jej zároveň činí největším národním odvětvovým sportovním svazem světa.

Ženský fotbal je jedním z nejrychleji rostoucích sportovních odvětví. Ženský národní tým je mnohonásobným mistrem Evropy i světa. Ve fotbalových klubech dnes aktivně sportuje 337.000 dívek do 16 let motivovaných úspěchy hráček jako Steffi Jonesová, která v roce 2016 nastoupí na post trenérky ženského týmu DFB. Z německého sportu je nejviditelnější nejvyšší německá fotbalová

soutěž, spolková liga. V mezinárodním kontextu je považována za jednu z nejlepších soutěží. Jen na 306 zápasů 18 týmů spolkové ligy přišlo na stadióny v sezóně 2014/2015 13,3 milionů diváků, v průměru 43.530 diváků na jeden zápas. Měřítkem všeho je v německém klubovém fotbale FC Bayern MÜNCHEN. V květnu 2015 klub oslavil zisk 25. německého mistrovského titulu; kromě toho FC Bayern vyhrál sedmnáctkrát pohár DFB a v letech 2001 a 2013 Ligu mistrů UEFA. Se svými více než 251.000 členy je po Benfice Lisabon klubem s největší členskou základnou na světě.

Německé mužský národní fotbalový tým, čtyřnásobný mistr světa a trojnásobný mistr Evropy, je vlajkovou lodí německého fotbalu. Od vítězství na fotbalovém mistrovství světa FIFA v roce 2014 v Brazílii vede Německo světový žebříček FIFA. Mužstvo pod vedením

Více než 70.000 běžců: J.P. Morgan Corporate Challenge ve Frankfurtu je největší událostí svého druhu na světě

Joachima Löwa je považováno za takticky pružné a je příkladem moderní interpretace fotbalu. V kádru národní jedenáctky je řada hráčů přistěhovaleckého původu jako Jérôme Boateng, Sami Khedira nebo Mesut Özil.

Sportovní ocenění a úspěchy v různých disciplínách

Vedle fotbalu patří mezi velmi úspěšné sporty gymnastika, tenis, sportovní střelba, lehká atletika, házená a jezdecktví. K úspěchům však patří i další sportovní události. Například J. P. Morgan Corporate Challenge ve Frankfurtu nad Mohanem. Tento firemní a benefiční běh, kterého se účastní více než 70.000 běžců z více než 2.780 firem, je největší akcí svého druhu na světě.

Sportovní bilance je v mnohém ohledu pozitivní. Nemalou zásluhu na tom má podpora sportu. Putuje k 3.800 sportovcům z téměř všech olympijských disciplín, tradičních neolympijských sportů a také do sportu postižených a neslyšících. K důležitým úkolům patří rovněž podpora sportovců s hendikepem. I v této oblasti jsou sportovci a sportovkyně z Německa v mezinárodních soutěžích a na Paralympijských hrách (v roce 2014 již 1.492 medailí) nadprůměrně úspěšní.

„Rozhýbat lidi – překonávat hranice“ – toto moto nese mezinárodní podpora sportu ministerstva zahraničí. Je pevnou

Antidopingové iniciativy

Po založení Světové antidopingové agentury (WADA) v roce 1999 a poté, co se všichni důležité aktéři přihlásili k politice nulové tolerance dopingů, vznikla potřeba jednotných, celosvětově platných pravidel. V roce 2003 byl poprvé schválen Světový antidopingový kodex (WADC). Nejnovější WADC vstoupil v platnost 1. ledna 2015.

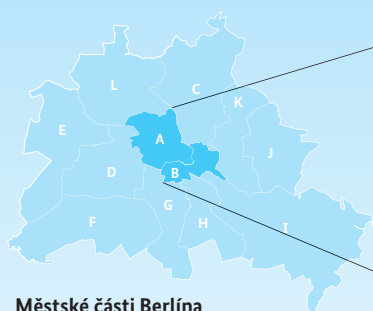
→ wada-ama.org

součástí zahraniční kulturní a vzdělávací politiky a dosud se v jejím rámci podařilo zrealizovat více než 1.400 krátkodobých i dlouhodobých projektů v různých sportech ve více než 100 zemích. Jeden příklad za všechny: sportovní projekt „Nebojuj, hraj fotbal – výkop pro toleranci“, v rámci něhož bylo vyškoleno 16 palestinských trenérek a trenérů fotbalu pro děti a mládež. Mladí, na které dlouhodobě doléhají násilné konflikty, se mají hravou formou naučit, jak pracovat s myšlenkou fair play. Tímto, ale i mnoha jinými způsoby německý sport trénuje, aby měl vrcholnou formu také jako prostředek prevence konfliktů a porozumění mezi národy, jako velvyslanec férovosti, tolerance, integrace, mírového soupeření a podávání výkonů. ■

 PANORÁMA

PAMĚTIHODNOSTI BERLÍNA

Městské části Berlína

- A. Mitte
- B. Friedrichshain-Kreuzberg
- C. Pankow
- D. Charlottenburg-Wilmersdorf
- E. Spandau
- F. Steglitz-Zehlendorf
- G. Tempelhof-Schöneberg
- H. Neukölln
- I. Treptow-Köpenick
- J. Marzahn-Hellersdorf
- K. Lichtenberg
- L. Reinickendorf

1 Kostel Gedächtniskirche

Dominanta City West poblíž Kurfürstendammu je památkem varujícím před válkou.

2 Vítězný sloup - Siegessäule

285 schodů vede na vyhlídkovou terasu, odkud je skvělý výhled na město.

3 Říšský sněm - Reichstag

Zde sídlí Německý spolkový sněm. Návštěvníky láká především skleněná kupole.

3.420.000
obyvatel

11.900.000
turistů

2.399.000
návštěvníků muzejního
ostrova

175
muzeí a sbírek

**4 Braniborská brána –
Brandenburger Tor**
Symbol sjednocení
Berlína zná každý turista.

**5 Postupimské náměstí –
Potsdamer Platz**
Moderní tvář Berlína.
Náměstí vzniklo po pádu
zdi na ohromném rumišti.

6 Náměstí Gendarmenmarkt
Jedno z nejkrásnějších náměstí
v Evropě se může pochlubit
hned třemi monumentálními
budovami v klasicistním stylu.

7 Checkpoint Charlie
Zed' je pryč, ale dřívější
vojenské kontrolní
stanoviště dále připomíná
studenou válku.

8 Muzejní ostrov – Museumsinsel
Pět velkých muzeí uchovává sbírky,
které patří k nejlepším v Evropě.

**9 Televizní věž na ná-
městí Alexander Platz**
Berlínská televizní věž
na „Alexu“ je vidět z
dálky, z věže naopak
přehlédnete celý region.

10 East Side Gallery
Umělci pomalovaný zbytek zdi
je dnes nejdelší galerií pod širým
nebem na světě.

505.771
návštěvníků Berlinka

4.400.000
návštěvníků zoo

4.650
restaurací

190
barů a diskoték

TÉMA

POŽITKY A ODPOČINEK

Německé víno prožívá od počátku tisíciletí mezinárodní renesanci, která je úzce spjata s tzv. „ryzlinkovým zázrakem“. Ztělesňuje ji především mladá generace vinařů, pro které je místo vysokých výnosů důležitá zejména špičková kvalita. Německá vína jsou díky dlouhému vegetačnímu období a relativně mírným letním teplotám jemná a spíše lehká.

Německá vína se pěstují 13 vinařských oblastech, kde se na 102.000 hektarech setkáme s řadou regionálně typických odrůd. V mezinárodním srovnání je Německo vzhledem rozloze vinic a počtu 80.000 vinařství spíše střední

vinařskou mocností; v roce 2014 činila jeho produkce 9,5 milionu hektolitřů. Tržní podíl biovína se pohybuje mezi čtyřmi a pěti procenty.

Německé vinařské oblasti patří k nejsevernějším na světě. Kromě Saska a Saale-Unstrutu se nacházejí hlavně na jihozápadě a jihu země. Tři největší vinařské oblasti jsou Rýnské Hessensko, Falc a Bádensko. Pěstuje se na 140 odrůd, ale pro trh mají větší význam jen dvě desítky, především bílá vína ryzlink a Müller-Thurgau. V Německu se vyrábí zhruba 65 % bílého a 35 % červeného vína. Nej důležitějšími červenými odrůdami jsou rulandské modré a dornfelder.

ČÍSLO

282

německých restaurací, více než kdy dříve, ocenil v Německu roce 2015 michelinský průvodce jednou, dvěma nebo dokonce třemi hvězdami. Jedenáct restaurací se dostalo do nejvyšší třídy se třemi hvězdami. Německo se tak stalo evropskou zemí s druhým největším počtem tříhvězdičkových podniků, v těsném závěsu za gurmánskou Francií.

→ restaurant.michelin.de

Německo je také zemí piva. Německé pivo je ceněno zejména kvůli několikasetleté tradici vaření piva v mnoha malých rodinných a klášterních pivovarech. Pro všechna německá piva platí bez výjimky zákon o čistotě piva (Reinheitsgebot), nejstarší potravinářský předpis na světě z roku 1516. Práví, že se při výrobě piva nesmí používat žádné přísady kromě vody, chmele a sladu. V Německu se vaří 5.000 až 6.000 tisíc druhů piva, většina plzeňského typu. Konzumace piva se však celkově snižuje.

Německé stravovací zvyklosti nelze jednoznačně zařadit. Na jedné straně

Kouzlo velkoměsta: V Berlíně, ale i dalších německých městech okouzlí živá gastronomická scéna

jsou mnozí konzumenti ke svému tělu čím dál vnímavější, mají silné povědomí o zdraví a preferují vyvážené koncepty stravování. Na druhé straně jsou zvyklosti v oblasti stravování a pití jednoznačně ovlivněny moderními trendy, např. mobilitou a individualizací životních stylů.

Německá gastronomie je dynamická a všestranná – patří k nejlepším v Evropě.

Vedle špičkové gastronomie, stylu crossover a stále více vegetariánské a veganské kuchyně zažívají renesanci staré druhy zeleniny jako pastináky, tuříny a topinambury. Jsou pilířem moderního boomeru zdravé, sezónní, regionální stravy s chutí domova. Mladá gastronomická scéna nově interpretuje klasické pokrmy a obohacuje je o globální vlivy. ■

OBRAZOVÝ REJSTŘÍK

Název	querbeet/Getty Images;	Str.81	Angelika Warmuth/dpa
	Anita Back/laif	Str.83	Oliver Berg/dpa
Str. 3	drbimages/Getty Images	Str.85	Krisztian Bocsi/Bloomberg via Getty Images
Str. 4	Westend61/Getty Images	Str.89	Uwe Anspach/dpa
Str.16	Jesco Denzel/Bundesregierung; Steffen Kugler/ Bundesregierung; Jörg Carstensen/dpa; Bundesverfassungsgericht	Str.90 – 91	Einhorn Solutions
Str.18	Steffen Kugler/Bundesregierung	Str.95	Wolfgang Stahr/laif; David Fischer/dpa
Str.19	19 x Bundesregierung	Str.96	Andreas Rentz/Getty Images
Str.20	DB Stiftung Weimarer Klassik/dpa; picture-alliance/arkivi; http://www.jsbach.net/bass/elements/bach-hausmann.jpg . Lizenziert unter Gemeinfrei über Wikimedia Commons - https://commons.wikimedia.org	Str.99	impress picture/ullsteinbild
		Str.103	Thomas Ernsting/laif
Str.21	picture-alliance/akg-images; Buddenbrookhaus Lübeck; picture-alliance/akg-images/Erich Lessing; picture-alliance/Thomas Muncke	Str.107	Thomas Koehler/Photothek via Getty Images
Str.23	picture-alliance/Daniel Kalker; ullstein bild - Boness/IPON	Str.109	CEMarin
Str.24	Maurizio Gambarini/dpa	Str.110 – 111	Einhorn Solutions
Str.25	Soeren Stache/dpa	Str.113	Thomas Trutschel/Photothek via Getty Images
Str.27	Nikada/Getty Images	Str.115	Altrendo Images; Thomas Kierok/laif
Str.31	RONNY HARTMANN/AFP/Getty Images	Str.116	Gregor Hohenberg/laif
Str.33	David Baltzer/Zenit/laif	Str.117	Andrea Enderlein
Str.34 – 35	Einhorn Solutions	Str.119	Martin Stoever/Bongarts/Getty Images
Str.39	Westend 61; Tim Brakemeier/dpa	Str.123	Sean Gallup/Getty Images
Str.40	Thomas Trutschel/Photothek via Getty Images	Str.124	Michael Löwa/dpa
Str.41	epa/Andrew Gombert	Str.127	picture-alliance/Andreas Franke
Str.43	2013 Bundeswehr/Bier	Str.129	Thomas Lohnes/Getty Images
Str.44	Mikhail Sokolov/TASS/dpa	Str.130 – 131	Einhorn Solutions
Str.49	Michael Gottschalk/Presse- und Informationsamt der Bundesregierung	Str.133	Boris Roessler/dpa
Str.51	EPA/VALENTIN FLAURAUD	Str.135	HILMER & SATTLER und ALBRECHT – Jan Pautzke; Janetzko/Berlinale 2013
Str.54 – 55	Einhorn Solutions	Str.136	Arno Burgi/dpa
Str.57	Joerg Boethling	Str.137	Rainer Jensen/dpa
Str.59	Ole Spata/dpa; Franz Bischof/laif	Str.139	Marko Priske/laif
Str.60	Frank Rumpenhorst/dpa	Str.141	picture-alliance/abacapress
Str.61	Jan Woitas/dpa	Str.143	picture-alliance/Eventpress Hoensch
Str.63	Jörg Modrow/laif	Str.144	Hannibal Hanschke/dpa
Str.65	picture-alliance/Geisler-Fotopress	Str.147	Malte Christians/dpa
Str.67	Alexander Koerner/Getty Images	Str.148	Tim Brakemeier/dpa
Str.71	Thomas Köhler/Photothek via Getty Images	Str.150 – 151	Einhorn Solutions
Str.73	The New York Times/Redux/laif	Str.153	Goethe-Institut/Anastasia Tsayder/dpa
Str.74 – 75	Einhorn Solutions	Str.155	Sabine Lubenow/Getty Images;
Str.77	Ute Grabowsky/Photothek via Getty Images		Dagmar Schwelle/laif
Str.79	Frank Krahmer/Photographer's Choice; Matthias Balk/dpa	Str.156	Dagmar Schwelle/laif
Str.80	picture-alliance/Keystone	Str.157	Daniel Biskup/laif
		Str.159	Thomas Linkel/laif
		Str.161	Christian Kerber/laif
		Str.165	Matthias Hangst/Getty Images
		Str.166	Christoph Schmidt/dpa
		Str.168 – 169	Einhorn Solutions
		Str.171	Georg Knoll/laif

REJSTŘÍK

A

Automobilový průmysl 66–69

B

Bach, Johann Sebastian

20–21, 134–137

Bádensko-Württembersko 6–7

Bakalář 94–97

Bavorsko 6–7

Beethoven, Ludwig van

20–21, 134–137

Berlín 6–7

Berlínale 142–145

Berlínská zeď 36–37

Biodiverzita 92–93

Biosférické rezervace 92–93

Boloňský proces 94–97

Brahms, Johannes 134–137

Brandt, Willy 20–21

Braniborsko 6–7

Brémy 6–7

Bundeswehr 38–41, 42–45

Bydlení 158–159

C

Cena Georga Büchnera 142–145

Cena Lipského knižního veletrhu 142–145

Centrála zahraničního školství 134–137

Centrum pro mezinárodní mírové mise (ZIF) 42–45

Cestovní ruch 160–163

Chemický průmysl 66–69

Církevní daň 132–133

Corporate Social Responsibility (CSR) 70–71

D

Dálkové cyklostezky 160–163

Demografie 10–11

Děti 122–125

Deutsche Welle 146–149

Dietrich, Marlene 20–21

Digitální agenda 72–73

Diplomacie 38–41

Divadlo 142–145

Dobrovolnictví 126–127

Dohoda o volném obchodu 62–65

Dolní Sasko 6–7

Doména 8–9

Drážďany 6–7

Duální vzdělávání 76–77

Důchod 30–31

Dürer, Albrecht 20–21

Durynsko 6–7

Düsseldorf 6–7

E

Ekologické technologie 88–89

Ekonomika služeb 66–69

Elektromobilita 88–89

Elektrotechnický průmysl a elektronika 66–69

Elysejská smlouva 46–49

Energetická efektivita 84–87

Energetická revoluce 30–31, 78–81, 84–87

Erfurt 6–7

Evangelická církev 132–133

Evropská unie (EU) 46–49, 58–61, 62–65

Export 58–61, 62–65

F

Federalismus 6–7, 26–29

Filmové vysoké školy 98–99

Fotbal 164–167

Fraunhoferova společnost 94–97, 102–105

Gastronomie 170–171

Gauck, Joachim 18–19

Geografie 12–13

Germany Trade and Invest (GTAI) 58–61, 62–65

Global Player 66–69

Goethe, Johann Wolfgang von 20–21, 134–137

Goethe-Institut (GI) 134–137, 140–141

Greentech 88–89

Gymnázium 112–113

H

Hamburg 6–7

Hannover 6–7

Helmholtzovo sdružení 94–97, 102–105, 106–107

Hesensko 6–7

Hidden Champions 66–69

Hightech-Strategie 94–97, 102–105

Hlavní město 12–13

Hospodářství 58–61

Hrubý domácí produkt (HDP) 66–69

Hudební vysoké školy 98–99

Humboldtova nadace 94–97, 98–99, 108–109

I

Imigrace

30–31, 114–115, 118–121

Import 62–65

Informační a komunikační technika (IKT) 72–73

Infrastruktura 58–61, 72–73

Iniciativa excelence 94–97

Iniciativa Pasch 94–97, 152–153

Inkluze 122–125

Inovace 58–61

Institut zahraničních vztahů (ifa) 134–137, 140–141

Integrace 118–121

Integrovaná škola (Gesamtschule) 112–113

Internet 146–149

Islám 132–133

J

Jaderná energie 78–81, 84–87

K

Katolická církev 132–133

Kiel 6–7

Klima 12–13

Konference rektorů vysokých škol (HRK) 94–97, 98–99

Kongresy 160–163

Kreativní průmysl 138–139

Křesťansko-demokratická unie (CDU) 14–15

Křesťansko-sociální unie (CSU) 14–15

Kuchyně 170–171

Kultura 134–137

Kultura paměti 36–37

Kvalita života 158–159

L

Legislativa 26–29

Leibnizovo sdružení 94–97, 102–105

Leopoldina 94–97

Levice 14–15

Lidská práva 50–53

Literatura 142–145

M

Magdeburg 6–7

Magistr 94–97

Mann, Thomas 20–21, 134–137

Média 146–149

Meklenbursko-Přední

Pomořansko 6–7

Měna 8–9

Merkel, Angela 18–19

Města 154–157, 158–159, 160–163

Migrace 114–115, 118–121

Minimální mzda 30–31, 76–77

Ministerstvo zahraničí 38–41

Mírové mise 42–45

Mladiství 122–125

Mnichov 6–7

Modrá karta EU 118–121

Mohuč 6–7

N

Náboženská svoboda 132–133

Náboženství 132–133

Nacismus 36–37

Nadace 38–41, 114–115, 126–127

Národní akční plán integrace 114–115

Národní parky 92–93

Německá akademická výměnná služba (DAAD) 94–97, 98–99, 106–107, 108–109, 140–141

Německá demokratická republika (NDR) 36–37

Německá energetická agentura 78–81

Německá filmová cena 142–145

Německá islámská konference 114–115

Německá knižní cena 142–145

Německá kulturní rada 134–137

Německá společnost pro mezinárodní spolupráci (GIZ) 78–81

Německá turistická centrála (DZT) 154–157

Německá výzkumná společnost (DFG) 94–97, 102–105, 106–107

Německé domy vědy a inovace (DWIH) 108–109

Německý fotbalový svaz (DFB) 154–157, 164–167

Německý jazyk 152–153

Německý sněm průmyslových a obchodních komor (DIHK) 58–61

Německý svaz olympijského sportu (DOSB) 154–157, 164–167

Nezaměstnaný 76–77

Nové zadlužování 30–31

O

Občanská společnost 126–127

Obnovitelné energie 84–87, 88–89

Obyvatel 114–115

Obyvatelstvo 10–11

Ochrana klimatu 78–81, 82–83

Ochrana životního prostředí 78–81

Odborné vzdělávání učňů 76–77

Odborní pracovníci 76–77

Odbory 22–25

Oktoberfest 160–163

Olympijské hry 164–167

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) 42–45

P

Pád zdi 36–37

Pakt solidarity 22–25

Památky světového kulturního dědictví 160–163

Parlament 14–15

Partnerství 122–125

Patenty 66–69

Pivo 170–171

Plocha 12–13

Pluralismus 114–115, 142–145

Podpora sportu 164–167

Politika zahraničních ekonomických vztahů 62–65

Porodnost 114–115

Porýní-Falc 6–7

Poslanec 14–15

Postupim 6–7

Přímé investice 62–65

Přístěhovalec 10–11, 114–115

Program na uchování kultury 140–141

Průměrná délka života 10–11, 114–115

Průmysl 4.0 66–69, 72–73

Průmyslové svazy 22–25, 66–69

Reálná škola 112–113

Reformy 22–25

Rodičovská dovolená 122–125

Rodičovský příspěvek 122–125
Rodina 122–125

R

Röntgen, Wilhelm Conrad 20–21
Rozhlas 146–149
Rozvojová spolupráce 56–57
Rýn 12–13
Ryzlink 170–171

S

Saarbrücken 6–7
Samoživitel/ka 122–125
Sársko 6–7
Sasko 6–7
Sasko-Anhaltsko 6–7
Schiller, Friedrich von 20–21, 134–137
Schwerin 6–7
Severní Porýní-Vestfálsko 6–7
Severoatlantická aliance (Nato) 42–45
Školský systém 112–113
Šlesvicko-Holštýnsko 6–7
Sociálnědemokratická strana
Německa (SPD) 14–15
Sociální stát 114–115, 132–133
Sociální tržní ekonomika 58–61
Solární elektřina 84–87
Specializované vysoké školy 98–99
Spolková kulturní nadace 134–137
Spojené národy 42–45, 50–53
Spojenectví 90/Zelení 14–15
Společnost Maxe Plancka
(MPG) 94–97, 102–105
Spolková agentura práce 114–115
Spolková dobrovolná služba
114–115, 126–127
Spolková liga 164–167
Spolková ministerstva 18–19
Spolková orlice 8–9
Spolková rada 14–15, 16–17
Spolková vláda 16–17, 18–19
Spolkové shromáždění 16–17
Spolkový kancléř 16–17, 18–19

Spolkový prezident
16–17, 18–19, 26–29
Spolkový sněm 14–15, 26–29
Spolkový svaz německého průmyslu
(BDI) 58–61
Spolkový úřad pro migraci a
uprchlíky 114–115
Spolkový úřad pro životní
prostředí 78–81
Spolkový ústavní soud 26–29
Spolkový zákon na podporu vzdělání
(BAföG) 98–99
Sport 164–167
Státní hymna 8–9
Státní občanství - legislativa 118–121
Státní svátek 8–9
Steinmeier, Frank-Walter 38–41
Strany 14–15, 22–25, 32–33
Střední podniky 58–61, 66–69
Strojrenství a výroba zařízení 66–69
Stuttgart 6–7
Svoboda tisku 146–149

T

Technická univerzita 98–99
Televizie 146–149
Tisk 146–149
Trh práce 58–61, 76–77
Trvalá udržitelnost
56–57, 70–71, 78–81
Turistické stezky 160–163

U

Umělecké vysoké školy 98–99
Univerzita 98–99
Ústava 8–9

V

Věda 94–97, 102–105
Věda otevřená světu 106–107
Veletřhy 62–65, 160–163
Veřejnoprávní program 146–149

Větrná energie 84–87
Vino 170–171
Vlajka 8–9
Volby 16–17
Volební systém 16–17
Vysoké školy 98–99
Vystěhovalec 10–11
Výživa 154–157
Výzkum 102–105
Výzkum a vývoj
58–61, 66–69, 102–105
Vzdělání 94–97

W

Wellness 160–163
Wiesbaden 6–7

Z

Zahraniční kulturní a vzdělávací
politika 108–109
Zahraniční obchod 62–65
Zahraniční obchodní komora
(AHK) 58–61, 62–65
Zahraniční politika 38–41
Zahraniční školy
112–113, 152–153
Zahraniční zastoupení 58–61
Základní škola 112–113
Základní škola, 2. stupeň
(Hauptschule) 112–113
Základní zabezpečení 128–129
Zákon o obnovitelných energiích
(EEG) 84–87
Zaměstnanost 76–77
Země 6–7
Ženské kvóty 30–31, 76–77
Židovství 132–133
Životní prostředí 78–81
Životní standard 154–157
Životní styl 154–157
Žmoucňec Spolkové vlády pro
kulturu a média 134–137
Zugspitze 12–13

TIRÁŽ

Vydalo

Nakladatelství Frankfurter Societäts-Medien GmbH,
Frankfurt nad Mohanem, ve spolupráci s Ministerstvem
zahraničních věcí v Berlíně

Koncepce a redakční vedení

Peter Hintereder, Janet Schayan

Koordinace projektu

Andreas Fiebigler

Redakce

Johannes Göbel, Martin Orth, Dr. Helen Sibum

Autoři

Matthias Bischoff, Dr. Eric Chauvistré,
Constanze Kleis, Joachim Wille

Grafická úprava

Martin Gorka

Informační grafiky & Panorama

Einhorn Solutions

Produkce

Kerim Demir, André Herzog

Překlad

Kateřina Šitařová, Dana Bucharová

Frankfurter Societäts-Medien GmbH

Frankenallee 71–81
60327 Frankfurt am Main, Deutschland
Internet: www.fs-medien.de
E-Mail: tatsachen@fs-medien.de

Ministerstvo zahraničních věcí

Abteilung für Kultur und Kommunikation
Werderscher Markt 1
10117 Berlin, Deutschland
Internet: www.auswaertiges-amt.de
E-Mail: 608-R@auswaertiges-amt.de

Tisk

Werbedruck GmbH Horst Schreckhase
34286 Spangenberg, Deutschland
Printed in Germany 2015

Redakční uzávěrka

září 2015

ISBN

978-3-95542-181-6

**Fakta o
Německu**

© Frankfurter Societäts-Medien GmbH

Všechna práva k textové i obrazové části vyhrazena.

Dotisk povolen jen se souhlasem vydavatele a uvedením
pramenů.

Publikace vychází v následujících jazycích

angličtině, arabštině, češtině, čínštině, francouzštině,
indonézštině, italštině, japonštině, korejštině, litevštině,
němčině, polštině, portugalštině, ruštině, španělštině,
turečtině, ukrajinštině a vietnamštině

Publikace je k dispozici na internetu:

www.facts-about-germany.de

CESTOVÁNÍ PO NĚMECKU

Od víza až po elektrické napětí: Užitečné informace a důležitá telefonní čísla pro turisty po Německu

Doklady a víza: cizinci při příjezdu potřebují platný cestovní pas nebo dokument, který pas nahrazuje. Příslušníkům většiny západoevropských států stačí platný občanský průkaz. Děti ve většině případů musí mít vlastní cestovní doklad. Po státních příslušnících některých zemí bude při vstupu vyžadováno vízum. Příslušné informace podají německé zastupitelské úřady (velvyslanectví a konzuláty).

→ auswaertiges-amt.de

Letecky: Do Německa létá více než sto zahraničních aerolinií. Globální síť leteckých linek spojuje 22 německých mezinárodních letišť se všemi regiony světa. Největší letiště jsou Frankfurt nad Mohanem, Mnichov a Düsseldorf. Všechna letiště mají kvalitní napojení na pozemní veřejnou dopravu.

→ frankfurt-airport.de

→ munich-airport.de

→ dus.com

Vlakem: Německo má na celém území železniční síť v délce 33 000 kilometrů. Místní a dálková přeprava jsou vzájemně sladěny a spoje na sebe dobře navazují. Každý den z Německa vyjíždí více než 250 přímých spojů do 120 evropských měst. Horká linka Německých drah (Deutsche Bahn AG):
Tel.: +49 18 06 99 66 33
→ bahn.com

Autobusem: Německo lze dobře procestovat i dálkovými autobusy, které jezdí již na více než 250 linkách. Především meziměstských spojů existuje široká nabídka: dálkové autobusy jezdí do každé německé metropole a staví i v mnoha městech pod 10 000 obyvatel. V Německu si vzájemně konkurují 8 dálkových autobusových přepravců. Informace o spojích:

→ busliniensuche.de

→ fernbusse.de

Autem: Německo má vysoce moderní silniční síť. Podél 13 000 km dlouhé dálniční sítě je 24 hodin denně k dispozici více než 700 odpočívadel, benzinových pump, motelů a kiosků. Natankovat lze v Německu tyto bezolovnaté druhy benzínu: Super (95 oktanů), Super E10 (95 oktanů), Super Plus (98 oktanů) a samozřejmě naftu. Na spolkových dálnicích neexistuje – pokud není maximální rychlost udána značkou – žádná rychlostní omezení, avšak doporučená rychlost je 130 km/h. V obcích je maximální rychlost omezena na 50 km/h, mimo obce 100 km/h. Neplatí se dálniční poplatky. Použití bezpečnostních pásů je povinné. Děti menší než 150 cm musí být připoutány v dětské sedačce. Na dálnicích lze záchrannou nebo asistenční službu přivolat ze sloupků pro volání v nouzi. Informace pro autoturisty nabízejí velké automobilové kluby (ADAC, AvD). Asistenční služba ADAC
Tel.: +49 18 02 22 22 22, → adac.de
Nouzová linka AvD
Tel.: +49 80 09 90 99 09, → avd.de

Ubytování: je k dispozici ve všech kategoriích: od pokojů v soukromí přes letní byty až po luxusní hotely. Standardy, jejichž dodržování podléhá kontrole, existují i v nižších cenových kategoriích. Turistické svazy a úřady pro turistický ruch vydávají speciální seznamy ubytovatelů.

→ germany.travel

Mládežnické ubytovny: Členové kteréhokoliv svazu mládežnických ubytoven, který je součástí International Youth Hostel Federation, se mohou ubytovat v některé z více než 500 německých ubytoven. Za poplatek lze vystavit i mezinárodní průkaz. Deutsches Jugendherbergswerk
Tel.: +49 52 31 74 01-0
→ djh.de

Peníze a měna: zákonným platebním prostředkem je euro (1 euro = 100 centů). Hotovost je možné vybírat pomocí platebních nebo mezinárodních kreditních karet 24 hodin denně z bankomatů. Jsou akceptovány všechny běžné kreditní karty. Ceny jsou včetně daně.

Tísňové linky:

Tel.: 110 tísňové volání, policie

Tel.: 112 hasiči a nehody

Časové pásmo: V Německu platí středoevropský čas (SEČ). Od konce března do konce října se čas posunuje o hodinu dopředu (letní čas).

Elektrický proud

Napětí v síti je v Německu 230 voltů.

Ve Faktech o Německu najdete všechno, co jste chtěli vědět o současném Německu. Jak funguje politický systém. Jakými principy se řídí zahraniční politika. Co je typické pro německé hospodářství. Čím se zabývá německá společnost. Co je nového v umění a kultuře – a mnoho dalších témat.

Aktuální, spolehlivá a souhrnná příručka plná čísel, faktů a grafik přináší zevrubné informace umožňující nahlédnout do všech oblastí moderního života v Německu.

→ facts-about-germany.de

